

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2563

ISSN 2730-258X

ISSN 2730-258X

Journal

of Humanities and Social Sciences

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี
(Online)

วารสารมีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงทั้งบทความวิชาการบทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษานักวิจัย และบุคคลทั่วไปที่สนใจทั้งในและนอกสถาบัน โดยวารสารมีกระบวนการพิจารณาบทความ โดยทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ในรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อ กันและกัน ทั้งนี้ขอคิดเห็นใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี เป็นของผู้เขียน

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รศ.ดร.สุธี ประศาสน์เศรษฐ์

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สมศักดิ์ สามัคคีธรรม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

รศ.ดร.สุธี ประศาสน์เศรษฐ์

นักวิชาการอิสระด้านเศรษฐศาสตร์

ร.ศ.ดร.ชัยนนต์ ประดิษฐ์ศิลป์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.ดร.ชูวงศ์ อุบลี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.ดร.นกรบ เถียรอำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.นภา จันตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.เบญจพร ประจง

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.นวรรตน์ นักเสียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ดร.พัชรินทร์ เจนจบธุรกิจ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.กัณติทัต การเจริญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.กนกวรรณ อยู่ไสว

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.ณัฐวุฒิ ทรัพย์อุบลัมภ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผศ.ดร.พรโชค พิษณุ อุสมบูรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์

นักวิชาการอิสระด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง

ผศ.ปรอยฝน ทวีชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รศ.ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว

มหาวิทยาลัยบูรพา

ผศ.ดร.ศุภกฤติ ปิติพัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผศ.ดร.วริยา ตัวน้อย

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อาจารย์เอื้อมพร รุ่งศิริ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อาจารย์ธนวัฒน์ กันภัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

อาจารย์ฟาติมาฟาติ ชู

มหาวิทยาลัยนานาชาติพระตะบอง

อาจารย์มารินทร์ เมียส

มหาวิทยาลัยนานาชาติพระตะบอง

บรรณาธิการบริหาร: ดร.จตุรินทร์ ขวัญเนตร

บรรณาธิการวารสาร: ดร.สิตางค์ เจริญวงศ์

ออกแบบปก: ธนวัฒน์ กันภัย

เจ้าของวารสาร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

The journal focuses on quality studies in Thai and English on humanities and social sciences. RBRU Journal of Humanities and Social Sciences aims to publish academic researches and articles from academic professionals and students in higher education. Other authors are also welcome. All papers will undergo a double-blind review process. This means that the reviewers' and the authors' identities are not revealed to each other.

Editorial Advisor

President of Rambhai Barni Rajabhat University.

Assoc.Prof.Dr.Suthy Par Prasartset.

Dean of Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University

Editorial Board

Prof.Dr.Somsak Sammukkeetham	Graduate School of Social and environmental developmental development (NIDA).
Assoc.Prof.Dr.Suthy Prasartset	Independent Academician of Economy
Assoc.Prof.Dr.Chaiyon Praditsil	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Dr.Chuwong Ubalee	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Dr.Nak-rob Dhian-am	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Napha Chantre	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Benchaphon Prachong	Rambhai Barni Rajabhat University
Assoc.Prof.Dr.Olarn Thinbangtio	Burapha University
Asst.Prof.Dr.Pornchok Pechaya Usomboon	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof. Ms.Nawarat Nugsiang	Rambhai Barni Rajabhat University
Dr. Patcharindth Chenchobturakit	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Kantithat Karncharoen	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Kanokwan Yusawai	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Nuttawut Sub-Upatham	Rambhai Barni Rajabhat University
Dr.Pricha Piampongsan	Independent Academician of Political Economy
Asst.Prof.Proyfon Tawichai	Rambhai Barni Rajabhat University
Asst.Prof.Dr. Supagrit pitiphat	Udon Thani Rajabhat University
Asst.Prof.Dr.Variya Doungnoi	Pibulsongkram Rajabhat University
Ms.Auemporn Rungsiri	Rambhai Barni Rajabhat University
Mr.Thanawat Kanpai	Rambhai Barni Rajabhat University
Ms.Sou Fatimafaty	National University of Battambang – NUBB
Ms.Meas Marine	National University of Battambang – NUBB

Journal Manager: Dr.Jutinan wunnate

Journal Editor: Dr.Sitang Chareanwong

Cover Designer: Thanawat Kanpai

Owner: Faculty of Humanities and Social Sciences Rambhai Barni Rajabhat University

Address: 41, M.5, Ta-Chang, Muang, Chanthaburi 22000.

เกี่ยวกับวารสาร

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์ : มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงทั้งบทความวิชาการบทความวิจัยทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นักศึกษาทั้งในระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษานักวิจัย และบุคคลทั่วไปที่สนใจทั้งในและนอกสถาบัน โดยวารสารมีกระบวนการพิจารณาบทความ โดยบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ในรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review) ทั้งนี้ขอคิดเห็นใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี เป็นของผู้เขียน

กระบวนการพิจารณาบทความ : บทความทุกบทความจะต้องผ่านการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 2 ท่าน ในรูปแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)

ประเภทของบทความ : บทความวิจัย (research article) บทความวิชาการ (original article) บทความปริทัศน์ (review article) และหรือบทความวิจารณ์หนังสือ (book review)

ภาษาที่รับตีพิมพ์ : ภาษาไทย, ภาษาอังกฤษ

กำหนดออก : วารสารตีพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี ดังนี้ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน, ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

เจ้าของวารสาร : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

About Journal

Policies and Scope: The journal focuses on quality studies in Thai and English on humanities and social sciences. HUSO Journal aims to publish academic researches and articles from academic professionals and students in higher education. Other authors are also welcome. All papers will undergo a double-blind review process. This means that the reviewers' and the authors' identities are not revealed to each other.

Peer Review Process: All papers will undergo a double-blind review process. This means that the reviewers' and the authors' identities are not revealed to each other.

Type of Article: research article, original article, review article or book review.

Languages: Thai, English

Publication Frequency: Biannually: 1st Issue from January to June; 2nd Issue from July to December.

Owner: Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University

คำแนะนำและข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

คำแนะนำบทความ

1. Author Guidelines (คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับบทความ)

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี เป็นวารสารวิชาการราย 6 เดือน จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ ผลจากการค้นคว้าวิจัย ในแง่มุมต่างๆ ในด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รวมถึงการสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับบัณฑิตศึกษา และบุคคลที่สนใจทั่วไปได้มีเวทีเผยแพร่และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประเภทของผลงาน

1.บทความทางวิชาการ (Article) หมายถึง งานเขียนซึ่งเป็นที่น่าสนใจ เป็นองค์ความรู้ใหม่ โดยได้กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ แนวทางแก้ปัญหา มีการใช้แนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งในหนังสือ บทความ วิชาการ อินเทอร์เน็ต ในการประกอบ วิเคราะห์ พิจารณาและเสนอแนะแนวทาง

2. บทความวิจัย (Research Article) หมายถึง การนำเสนอผลงานวิจัยอย่างเป็นระบบ โดยกล่าวถึงความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการศึกษา สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะ เป็นต้น

3. บทความปริทัศน์ (Review Article) หมายถึง งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ มีการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ ทั้งในเชิงกว้างและลึก มีความทันสมัยของเนื้อหาทางวิชาการ โดยมีการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะแนวทางที่สามารถพัฒนาต่อยอดการศึกษาและพัฒนาต่อไปได้

4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) หมายถึง การถ่ายทอดความคิดเห็น ชี้จุดเด่น จุดด้อย ตลอดจนความรู้สึกเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านอย่างสมเหตุสมผล มีข้อมูลสนับสนุนความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีอคติกับเรื่องที่น่ามาวิจารณ์

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่

1.เป็นบทความด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่ยังไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน

2.บทความมีความยาว 10 - 25 หน้ากระดาษ A4 โดยมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างละไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A4

3. ต้นฉบับของบทความสามารถพิมพ์ได้ด้วยภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ แต่จะต้องมีทั้งบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

4. พิมพ์ผลงานด้วยกระดาษ A4 หน้าเดียวโดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

บทความวิชาการ (Article)	บทความวิจัย (Research Article)	บทความปริทัศน์ (Review Article)	บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
1.บทนำ 2.เนื้อหา 3.บทสรุป 4.เอกสารอ้างอิง	1.บทนำ 2.วัตถุประสงค์ 3.วิธีการศึกษา 4.สรุปผลการศึกษา 5.อภิปรายผลการศึกษา 6.ข้อเสนอแนะ 5.สรุป	1.บทนำ 2.บทสรุป 3.เอกสารอ้างอิง	บทความที่แสดงให้เห็นคุณค่าและ คุณูปการของหนังสือ บทความหรือ ศิลปะ นิทรรศการศิลป์ และการ แสดงละคร หรือดนตรี โดยใช้หลัก วิชาและดุลพินิจอย่างสมเหตุสมผล

ข้อกำหนดในการเตรียมต้นฉบับ

○ ขนาดกระดาษ A4

○ ตัวอักษร ใช้ TH SarabunPSK ตามที่กำหนดดังนี้

○ ชื่อเรื่อง (Title) ภาษาไทย ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา

ภาษาอังกฤษ ขนาด 18 point, กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา

- **ชื่อผู้เขียน (ทุกคน)** ชื่อผู้เขียน ภาษาไทย – อังกฤษ ขนาด 16 point , กำหนดกึ่งกลาง, ตัวหนา
ที่อยู่ผู้เขียน ภาษาไทย – อังกฤษ และ e-mail ขนาด 16 point ขนาด 16 point , กำหนดกึ่งกลาง,
ตัวหนา
 - **บทคัดย่อ**
ชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ขนาด 16 point , กำหนดกึ่งกลาง , ตัวหนา
เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย ขนาด 14 point , กำหนดชิดขอบ , ตัวธรรมดา
เนื้อหา บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ขนาด 14 point , กำหนดชิดขอบ , ตัวหนา
 - **คำสำคัญ** ให้พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อ ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความประมาณ 4-5 คำ
ใช้ตัวอักษร ภาษาไทย หรือ อังกฤษ ขนาด 14 point
 - **Keyword** ให้พิมพ์ต่อจากส่วน Abstract ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ภาษาอังกฤษ
ขนาด 14 point
 - **รายละเอียดบทความ (Body)**
 - คำหลักบทความขนาด 16 point , กำหนดชิดซ้าย , ตัวหนา
 - หัวข้อย่อยขนาด 14 point , กำหนดชิดซ้าย , ตัวหนา
 - ตัวอักษรขนาด 14 point , กำหนดชิดขอบ , ตัวธรรมดา
- คำศัพท์** ให้ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน

รูปแบบการพิมพ์เอกสารอ้างอิง

1. อ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//ครั้งที่พิมพ์.//เมืองที่พิมพ์.//สำนักพิมพ์.

หมายเหตุ -เส้นขีดเอียงแต่ละเส้น หมายถึง การเว้นระยะ 1 ตัวอักษร

-ชื่อเรื่องอาจทำเป็นตัวเอนหรือขีดเส้นใต้ก็ได้ ทั้งนี้ต้องใช้ให้เป็นระบบเดียวกัน

ตัวอย่าง

วิภาส โพธิแพทย์. (2561). ภาษาไทยในมุมมองแบบลักษณะภาษา. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Corbett, Greville G. (2000). Number. Cambridge : Cambridge University Press.

2. อ้างอิงจากบทความในหนังสือ บทความในวารสารหรือนิตยสาร รายงานการประชุมทางวิชาการ

บทความในหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// “ชื่อบทความหรือชื่อตอน,” ใน/ชื่อหนังสือ.//ชื่อบรรณาธิการหรือชื่อผู้รวบรวม.// หน้าที่ตีพิมพ์
บทความหรือตอนนั้น. //เมืองที่พิมพ์ :/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

อานันท์ ปันยารชุน. (2541). “ภาวะผู้นำกับวิกฤตระบบราชการไทย,” ใน ผู้นำ. หน้า 35-41. กรุงเทพฯ : มติชน.

Diller, Anthont. (2001). “Grammaticalization and Tai Syntactic Change,” In Kalaya Tingsabadh and Arthur S.
Abramson, eds. Essays in Tai Linguistics. P.139-176. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

บทความในวารสารหรือนิตยสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (วัน เดือน ปี).// “ชื่อบทความ,” //ชื่อวารสาร.//ปีที่ (ฉบับที่).// หน้าที่อ้างอิง.

ตัวอย่าง

เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (เมษายน 2527). “การใช้สรรพนาม”. วารสารภาษาและวรรณคดีไทย. 1(1) : 4-13.

Doran, Kirk. (January 1996). “Unified Disfied Disparity : Theory and Practice of Union Listing,” *Computer in Libraries*. 16(1) : 39-42.

3. การอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. //(ปีที่พิมพ์). // ชื่อวิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์. //ระดับวิทยานิพนธ์/ คณะ/ มหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

สัณฑ์ธวัช ธัญวงศ์. (2557). กระบวนการกลายเป็นคำไวยการณของคำ “ไว้”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

George, Christina. (2006). *Revised Syntactic Attributes for Relative Cause Simplification and Relative Pronoun Correction*. Thesis (M.A.Sc.) University of Ottawa.

4. การอ้างอิงจากรายงานการวิจัย และเอกสารวิจัยที่เสนอต่อหน่วยงานต่าง ๆ

ชื่อผู้เขียน. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเอกสาร. //รายงานการวิจัย/เอกสารวิจัย หน่วยงาน.

ตัวอย่าง

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2538). *จริยธรรมในงานวิจัย*. เอกสารวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

5. การอ้างอิงจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เช่น เอกสารจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). // ชื่อเรื่อง. //(คำบอกประเภทของแหล่ง). //แหล่งที่มา : URL. //(วัน เดือน ปีที่ค้น)

ตัวอย่าง

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ผู้รวบรวม. *วชิรญาณวิเศษ เล่ม 5-9*. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.sac.or.th/databases/siamrarebooks/main/index.php/wachirayanviset>. (12 กุมภาพันธ์ 2555).

Klintworth, G. (2000). *China and Taiwan-Form Flashpoint to Redefining One China*. (Online). Available : <http://www.aph.gov.au/library/pubs/rp/htm>. (30 June 2000)

การส่งต้นฉบับบทความ

1. ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ที่อยู่ เอกสารประกอบด้วย
 - 1.1 ต้นฉบับจำนวน 2 ชุด
 - 1.2 ไฟล์ข้อมูลส่งมาที่ Email: husorbrujournal@gmail.com
 - 1.3 ที่อยู่ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000
2. ส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แนบต้นฉบับ (File Attachment) ในรูปแบบของ MS Word มายัง Email: husorbrujournal@gmail.com
3. ส่งบทความผ่านระบบ Thai Journals Online (ThaiJO) (<https://www.tci-thaijo.org/>) หรือวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี (<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/husorbrujournal/index>.)

Submission Guidelines

Author Guidelines

RBRU Journal of Humanities and Social Sciences is a semi-annual journal. The objectives of the journal are to contribute knowledge and findings in the area of humanities and social sciences. It also supports lecturers, researchers and interested people to publish and exchange knowledge on humanities and social sciences.

Types of articles

1. Article: A piece of an interesting writing including background, objective, and suggestion contributing to the body of new knowledge. It is also applied a theory and results of various sources such as book, article, the Internet to analyze, discuss and suggest for a given topic.

2. Research Article: It reports the background, objective, methodology, result, and suggestion of original study.

3. Review Article: It is an academic article that analyzes the current state of understanding of topic with studying, analyzing and synthesizing the knowledge. It contains up-to-date academic topic. It shows criticism and suggestion in order to further develop a given topic in the future.

4. Book Review: An analysis of a book includes strengths, weaknesses and feeling to the book with reasons supporting the opinion given and without bias.

Criteria for a paper consideration for publication

1. A article of humanities and social sciences has never been published elsewhere.
2. It is an A4 size for 10 – 25 pages long with Thai and English abstracts only one page each.
3. The text could be in Thai or in English but Thai and English abstracts are the must.
4. A size of the paper is A4 size with one single page including as follows:

Article	Research Article	Review Article	Book Review
1. Introduction 2. Main text 3. Conclusion 4. Reference	1. Introduction 2. Objective 3. Methodology 4. Results and Discussion 5. conclusion	1. Introduction 2. Conclusion 3. Reference	A form of literacy of criticism in which a book, an article, art, an art exhibition, performance or music is analyzed based on their criteria and reasonable discretion.

Format

- A paper size: A4
- Line spacing: single space
- Font: TH SarabunPSK
- Title:
 - Thai 18pt, center-aligned, bold
 - English 18pt, center-aligned, bold

○ Author:

Author Thai- English 14pt, center- aligned, bold

Address Thai- English and email address 14pt, center-aligned, bold with a line break

○ Abstract:

The title of abstract 16pt, center-aligned, bold with a line break

The body of Thai abstract 14pt, justified-aligned

The body of English abstract 14pt, justified-aligned, bold

○ Keywords: right next to an abstract. Only 4-5 words that related to an article in Thai or English 14pt.

○ Keywords: right next to an abstract. Keywords that related to an article in Thai or English 14pt

○ Body

Heading 16pt, left-aligned, bold

Subheading 14pt, left-aligned, bold

Text 14pt, justified-aligned

Parts of article: Introduction, Objective, Methodology, Results, Conclusion and Discussion, Suggestion and Reference

Glossary: Referred to the Royal Institute

Figure and Table: The head of a table is left-aligned. A caption is under a figure and center- aligned, 14pt.

References: Format and Style

1. Book

Author//Publication Year.// Title //Edition.//City/: /Publisher.

Remarks: *Italic (/)* represents one letter spacing.

Title could be either italic or underlined, but use only one style for the whole reference part.

Example:

วิภาส โพธิแพทย์. (2561). **ภาษาไทยในมุมมองแบบลักษณะภาษา**. กรุงเทพฯ : โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Corbett, Greville G. (2000). **Number**. Cambridge : Cambridge University Press.

2. Article from books, journals or magazines, and proceedings

Article from book

Author//(Publication Year).//“Title of Article,”/in/ Title of book //editor.// Page of the article.//City:/Publisher.
--

Example:

อานันท์ ปันยารชุน. (2541). “ภาวะผู้นำกับวิกฤตระบบราชการไทย,” ใน **ผู้นำ**. หน้า 35-41. กรุงเทพฯ : มติชน.

Diller, Anthont. (2001). “Grammaticalization and Tai Syntactic Change,” In Kalaya Tingsabadh and Arthur S. Abramson, eds. **Essays in Tai Linguistics**. P.139-176. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

Article from journal or magazine

Author.//(date month year).//“Title of article,”//Title of journal or magazine.//Year of publication
(edition)://Page of article.

Example:

เทพรัตน์ราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, สมเด็จพระ. (เมษายน 2527). “การใช้สรรพนาม”. วารสารภาษาและวรรณคดี
ไทย. 1(1) : 4-13.

Doran, Kirk. (January 1996). “Unified Disfied Disparity : Theory and Practice of Union Listing,” **Computer in
Libraries**. 16(1) : 39-42.

3. Thesis/ Dissertation

Author//(Publication Year).// Title of Thesis/ Dissertation//Degree/ Faculty/ University.

Example

สันต์ธวัช ธัญวงศ์. (2557). กระบวนการกลายเป็คำไวยการณของคำ “ไว้”. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะอักษร
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

George, Christina. (2006). Revised Syntactic Attributes for Relative Cause Simplification and Relative
Pronoun Correction. Thesis (M.A.Sc.) University of Ottawa.

4. Research

Author. //(Publication Year). //Title of research. //Research paper/Research document
Institute.

Example

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2538). จริยธรรมในงานวิจัย. เอกสารวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

5. Electronic Sources e.g. website

Author.//(Publication Year).// Title.//Type of source.//source : URL.//(date month year of
retrieving).

Example

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, ผู้รวบรวม. วชิรญาณวิเศษ เล่ม 5-9. (ออนไลน์). แหล่งที่มา :
<http://www.sac.or.th/databases/siamrarebooks/main/index.php/wachirayanviset>. (2 กุมภาพันธ์ 2555).

Klintworth, G. (2000). **China and Taiwan-Form Flashpoint to Redefining One China**. (Online). Available :
<http://www.aph.gov.au/library/pubs/rp/htm>. (30 June 2000)

How to apply

1. Submit by person or mail with the following instructions:
 - 1.1 Two copies of original paper
 - 1.2 Submit file to Email: husorbrujournal@gmail.com
 - 1.3 Address: RBRU Journal of Humanities and Social Sciences editor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University 41 M. 5 A. Muang, Chanthaburi 22000
2. Submit via e-mail with original file attachment (MS Word) to Email:
husorbrujournal@gmail.com
3. Submit an article via Thai Journals Online (ThaiJO) (<https://www.tci-thaijo.org/>) or
RBRU Journal of Humanities and Social Sciences (<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/husorbrujournal/index>)

คณะกรรมการกลั่นกรอง (Peer Review)
วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี
ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ. 2563)

1. ผศ.ดร.วลีรัตน์ มั่นทุราษ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)
2. ผศ.ดร.ดร.วิรัช วงศ์ภินันท์วัฒนา	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(มหาวิทยาลัยขอนแก่น)
3. ผศ.ดร.นักรบ เถียรอ่ำ	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)
4. ผศ.ดร.พอเจตน์ ธรรมศิริขวัญ	คณะครุศาสตร์
(มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์)
5. ดร.สุกัญญาโสภี ใจกล้า	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม)
6. ดร.พิมเสน บัวระภา	นักวิชาการอิสระด้านภาษาเวียดนาม
7. ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์	นักวิชาการอิสระด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง
8. ดร.สุรียา คำหวาน	คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
(มหาวิทยาลัยนครพนม)
9. ดร.ชัยณรงค์ เครือฉนวน	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(มหาวิทยาลัยบูรพา)
10. ดร.เมทินา อีสริยานนท์	คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(มหาวิทยาลัยบูรพา)
11. ดร.อัศวศิริ ลาปี่	(คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
12. ดร.เชษฐณรงค์ อรชุน	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี)
13. ดร.สิตางค์ เจริญวงศ์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี)
14. ดร.มาตล จรุงรัตน์	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี)
15. ดร.ภคพล เส้นขาว	คณะมนุษยศาสตร์
(มหาวิทยาลัยรามคำแหง)

Peer Review

RBRU Journal of Humanities and Social Sciences

Vol. 1 No. 2 (July – December 2020)

1. Asst.Prof.Dr. Walirat Manthurat	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Mahasarakham University)
2. Asst.Prof.Dr.Wirat Wongpinunwatana	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Khon Kaen University)
3. Asst.Prof.Dr.Nak-rob Dhian-am	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Rambhai Barni Rajabhat University)
4. Asst.Prof.Dr.Phochet Thamsirikhwan	Faculty of Education
(Rajabhat Rajanagarindra University)
5. Asst.Prof.Dr.Chetnarat Orachun	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Rambhai Barni Rajabhat University)
6. Dr.Pimsen Buarapa	Independent Scholar of Vietnamese Language
7. Dr.Pricha Piampongsan	Independent Scholar of Political Economy
8. Dr.Suriya Khamwan	Faculty of Liberal Arts and Science
(Nakhon Phanom University)
9. Dr.Chainarong Krunnual	Faculty of Political Science and Law
(Burapha University)
10. Dr.Methina Isariyanon	Faculty of Political Science and Law
(Burapha University)
11. Dr.Aussiri Lapi-e	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Suratthani Rajabhat University)
12. Dr.Sukunyasopee Chaiklam	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Pibulsongkram Rajabhat University)
13. Dr.Sitang Chareanwong	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Rambhai Barni Rajabhat University)
14. Dr.Madon Jaroonrat	Faculty of Humanities and Social Sciences
(Suratthani Rajabhat University)
15. Dr.Pakapon Sankhaw	Faculty of Humanities
(Ramkhamhaeng University)

บรรณาธิการแถลง

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณีได้จัดทำขึ้นเป็นฉบับที่ 2 (ปีที่ 1 ฉบับที่ 2) โดยวารสารฉบับนี้มี ผู้ที่สนใจสอบถามนักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษา นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นำเสนอบทความมาตีพิมพ์เผยแพร่ และได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัยที่กรุณาเป็นคณะกรรมการกลั่นกรองบทความของวารสาร ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณีขอขอบพระคุณทั้งผู้ที่สนใจที่เข้ามาตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้อ่านที่สนใจในวารสารทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

สำหรับวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 นี้ มีบทความทั้งสิ้น 8 บทความ ประกอบด้วย บทความฉบับที่ 1 เป็นบทความของ เชษฐณรงค์ อรชุนและคณะ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวตำบลหนองซิม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นบทความวิจัยที่ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวของชุมชนตำบลหนองซิม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และนำเสนอแนวโน้มนโยบายการปลูกข้าวในอนาคตของชุมชนในอนาคตว่าจะเป็นไปในทิศทางใด

บทความฉบับที่ 2 เป็นบทความของ ภานิดา ธรรมพงษ์ และสมฤดี ศิริสาคร เรื่อง การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กรณีศึกษา : ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นบทความที่ทำการศึกษาค้นคว้าก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ โดยผลการศึกษาในงานวิจัยนำเสนอว่าการก่อรูปของกลุ่มองค์กรนั้นเกิดขึ้นมาในช่วงภาวะเศรษฐกิจไทยตกต่ำ จากผลกระทบจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ที่ทำให้ผู้นำดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และมีการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เน้นการบริหารจัดการกลุ่มโดยเน้นชุมชนเป็นหลัก ที่มีการจัดการด้วยการแบ่งงานตามโครงสร้างและมีการกำหนดระเบียบกติกาภายในกลุ่มไว้อย่างชัดเจน

บทความฉบับที่ 3 เป็นบทความของ นริศรา วรคำ, ประภาวี อธิวงษ์ และวุฒินันท์ สุพร เรื่องการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี เป็นบทความที่ศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมศาลเจ้า ศาลผี ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า ศาลเป็นที่เคารพสักการะนับถือมาตั้งแต่อดีต เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและคอยปกป้องรักษาชาวบ้านให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข มีการไหว้ ขอรพรในเรื่องการงาน การเรียน การค้าขาย โชคลาภ รวมถึงการบ่นและการแก้บนอีกด้วย ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับ ศาลเจ้า ผู้วิจัยพบพิธีกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน คือ พิธีกรรมทั้งกระเจด พิธีกรรมลุยไฟรับข้าวสาร เทศกาลถือศีลกินเจ เทศกาลสารทจีน และพิธีกรรมเช่นศาลประจำปี ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลผี ผู้วิจัยพบพิธีกรรม ศาลเจ้าแม่เขาไร่ยา การกินเลี้ยงประจำปี ศาลหลักเมืองจันทบุรี จัดงานเฉลิมฉลองแซ่ยี่วันคล้ายวันเกิด ศาลพ่อปู่โป่งลาน พิธีวิ่งโป่งลานและวิ่งจบของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และบางศาลไม่มีพิธีกรรม เนื่องจากเป็นศาลขนาดเล็กไม่มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมหรือพิธีกรรม

บทความที่ 4 เป็นบทความของ ฟาน ธิ ห่ง ชวน และเหิงยีน ติ แท้ง เงิน เรื่อง กิจกรรมการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อชีวิตของชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ในภาคใต้ของเวียดนาม นำเสนอบทความเป็นภาษาอังกฤษ ได้นำเสนอบทความวิชาการเกี่ยว ระบบแม่น้ำและสภาพแวดล้อมทางระบบนิเวศที่หลากหลายในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศเวียดนาม ได้มีส่วนในการสร้างวัฒนธรรมที่มีสีสันอันสะท้อนถึงวิถีชีวิต กิจกรรมพิธีกรรมและงานเทศกาลของชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่และพื้นที่ทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้ ดังนั้นนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรกำหนดไว้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละพื้นที่และทั้งภูมิภาคโดยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองทั้งหมด

บทความที่ 5 เป็นบทความของ พัชรพงษ์ ภูเบศรพิริวัส เรื่อง เสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียดเกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหาร นำเสนอบทความเป็นภาษาอังกฤษ เป็นบทความที่ศึกษาเกี่ยวกับศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียด เกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหาร ผลการศึกษาค้นคว้าระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียด เกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหารปรากฏเสียงวรรณยุกต์ทั้งสิ้น 5 หน่วยเสียง ได้แก่ (1) Ngang [34] (2) Huyền [32] (3) Ngã [325] (4) Sắc [25] และ (5) Nặng [31]. ขณะเดียวกัน จากผลการเปรียบเทียบกับระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนาม (สำเนียงฮานอย) ซึ่งปรากฏหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียงพบว่า

ในระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาเวียดนามที่จังหวัดมุกดาหารไม่ปรากฏหน่วยเสียงวรรณยุกต์ Hôi เสียงวรรณยุกต์ Hôi ที่จังหวัดมุกดาหารมีลักษณะเดียวกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ Nặng [31]

บทความที่ 6 เป็นบทความ ของฟาติณ มะเย็งและคณะ เรื่อง ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมติ) เป็นบทความที่ศึกษาเกี่ยวภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ในการแก้ปวดท้องและท้องเสีย การใช้ประโยชน์เพื่อแก้พิษ การใช้ประโยชน์ในด้านแก้ปวดเมื่อยร่างกายและทำให้นอนหลับ และนำเสนอแนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ได้แก่ การส่งเสริมการพัฒนาสมุนไพรให้หมอพื้นบ้าน การส่งเสริมในการรักษาโรค โดยใช้ใบกระท่อมทั้งใบก้านแดงและก้านเขียวเพื่อรักษาและบรรเทาอาการเจ็บปวด การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างหมอพื้นบ้านกับชาวบ้าน เพื่อร่วมกันเรียนรู้ภูมิปัญญาที่เกี่ยวกับพืชกระท่อม และการส่งเสริมการพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นนวัตกรรมยาสมุนไพร เปิดโอกาสในการผลิตและแปรรูปยาสมุนไพรจากพืชกระท่อมเพื่อสร้างรายได้และเป็นที่ยอมรับในระดับชุมชนและสังคม เป็นต้น

บทความที่ 7 เป็นบทความของธวัชวรรณ บัวศรีคำและคณะ เรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนและพูดสุนทรพจน์ โดยใช้ รูปแบบการสอน KDA Model ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล มีรูปแบบการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ (Know : K) ขั้นฝึกหัด (Drills :D) และขั้นลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Action : A) ทำการวิจัยกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562

บทความสุดท้าย ฉบับที่ 8 เป็นบทความ Book Review นำเสนอโดยนักรบ เถียรอำ เป็นการแนะนำหนังสือเรื่อง Foundations of Comparative Politics Democracies of the Modern World 3rd edition (2016) ที่แต่งโดย Kenneth Newton เนื้อหาของหนังสือเป็นการนำเสนอภาพรวมการเมืองเปรียบเทียบ ผสมผสานทั้งทฤษฎีและหลักฐานเชิงวิชาการเข้ากับระบบประชาธิปไตย โดยเล่มนี้เป็นการตีพิมพ์ครั้งที่ 3 (2016) ที่ผู้เขียนได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมตลอดทั้งเล่ม และเพิ่มเนื้อหาใหม่ คือ “การใช้จ่ายสาธารณะและนโยบายสาธารณะ” (public spending and public policies) การเพิ่มเนื้อหาให้มีความครอบคลุมระบอบประชาธิปไตย และปรับปรุงการอธิบายระบอบประชาธิปไตย อิเล็กทรอนิกส์ (e-democracy) และอำนาจของสื่อ (power of media) ในยุคปัจจุบัน เป็นต้น

ด้วยความเคารพ

ดร.สิตางค์ เจริญวงศ์

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

บทความ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวตำบลหนองขี้ม อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี	1
เชษฐพันธ์ อรุณและคณะ	
การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กรณีศึกษา : ตำบลสีพยา	11
อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี	
ภาวนิศา ธรรมพงษ์ และ สมฤดี ศิริสาคร	
การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี	21
นริศรา วรคำ, ประภาวี อนุรักษ์วงศ์ และ วุฒินันท์ สุพร	
กิจกรรมการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อชีวิตของชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ในภาคใต้ของเวียดนาม	32
พาน ถิ ห่ง ชวน และ เจริญ ถิ แท้ง เงิน	
เสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียดนามเกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหาร	48
พัชรพงษ์ ภูเบศร์พิริวัส	
ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมติ)	66
พาดิณ มะเย้ง และคณะ	
การพัฒนาทักษะการเขียนและพูดสุนทรพจน์ โดยใช้ รูปแบบการสอน KDA Model	76
ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี	
ธฤชวรรณ บัวศรีคำ และ คณะ	

บทวิจารณ์หนังสือ

Book Review: Foundations of Comparative Politics Democracies of the	84
Modern World 3rd edition (2016)	
นักรบ เถียรอำ	

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวตำบลหนองขี้ม อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี*

เชษฐณรงค์ อรชุน** ณัฐธิยา ยงตาบ*** นฤมล เกิดลาภ**** สวัสดิ์ ชุ่มพอง***** ยงยุทธ รูปแก้ว*****
วิทยา จันทรรักษ์***** และ ศิววิทย์ บุรพกรณ์*****

(วันรับบทความ: 2 กรกฎาคม 2563, วันแก้ไขบทความ: 23 สิงหาคม 2563, วันตอบรับบทความ: 8 ตุลาคม 2563)

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าว ตำบลหนองขี้ม อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวโน้มการปลูกข้าวในอนาคต ตำบลหนองขี้ม อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ พื้นที่ทำการศึกษาคือวิธีการเลือกแบบเจาะจงโดยใช้พื้นที่ตำบลหนองขี้ม อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การตรวจสอบข้อมูลใช้วิธีการแบบสามเส้า นำข้อมูลที่ได้ออกมาเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลตามโดยใช้วิธีการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวตำบลหนองขี้ม อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านระบบนิเวศ และด้านเศรษฐกิจ 2) แนวโน้มการปลูกข้าวในอนาคต พบว่าการทำนาในพื้นที่มีแนวโน้มที่จะลดน้อยลง เพราะขาดการสืบทอดจากคนรุ่นหลัง และปัญหาเศรษฐกิจภายในครัวเรือนทำให้ชาวบ้านมีการประกอบอาชีพทำนาลดน้อยลง

คำสำคัญ: พัฒนาการ , ข้าว

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวตำบลหนองขี้ม อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดจันทบุรี สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พ.ศ.2560.

**อาจารย์ประจำสาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

***นักศึกษารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

****นักศึกษารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

*****นักศึกษารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

*****นักศึกษารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

*****นักศึกษารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

*****นักศึกษารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: kengge2010@gmail.com)

Factor Affecting Development of Transplanting Rice Seedlings in Nongchim Sub-districts, Leamsing District, Chanthaburi Province.

Chetnarat Orachun^{**} Nathiya Yongttab^{***} Narumon Kerdlarb^{****} Savitree Chumfong^{*****}
Yongyutth Roopkaew^{*****} Witaya Chantraruk^{*****} and Siwawit Burapakorn^{n*****}

(Received Date: July 2, 2020, Revised Date : August 23, 2020, Accepted Date : October 8 , 2020)

Abstract

The research **was** Factors Affecting Development of Transplanting Rice Seedlings in Nongchim Sub-district, Leamsing District, Chanthaburi Province. The purposes were to study factors affecting development of transplanting rice seedlings in Nongchim Sub-district, Leamsing District, Chanthaburi Province, and the trend of transplanting rice seedlings in the future at Nongchim Sub-district, Leamsing District, Chanthaburi Province. The area sample was selected by study by purposive sampling.

The researcher used qualitative research. The research tools were in-depth interviews, participant observations and non-participant observations. The data were collected using the triangulation technique. The data were analyzed using means of a descriptive analysis.

The finding showed that 1) factors affecting development of transplanting rice seedlings in Nongchim Sub-district, Leamsing District, Chanthaburi Province as the follows : 1) Technology, ecology, and economic 2) transplanting rice seedlings tend will in the future doing farm in the area will tend to decrease because no inheritors from the new generation and economy problem within the household makes villagers has earning a living does the farm decreases.

Keywords: development, rice

^{**} Lecturer, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{***} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social, Sciences Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

^{*****} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: kengge2010@gmail.com)

1. บทนำ

“ข้าว” เป็นพืชที่ใช้บริโภคภายในประเทศและยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่ส่งออกเพื่อขายต่างประเทศ ประวัติความเป็นมาของวัฒนธรรมการปลูกข้าวของไทยได้มีผู้ศึกษา และได้สรุปว่าการปลูกข้าวเป็นไปตามแบบแผนวิถีชีวิตคนไทย ที่มีการสืบทอดวัฒนธรรมทางด้านการผลิตต่อกันเรื่อยมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล โดยมีพื้นฐานหลักของการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก เหลือบริโภคก็เก็บไว้ในยุ้งฉาง และนำออกไปแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่นๆ บ้าง ก็เฉพาะสิ่งที่จำเป็นจริงๆ ต่อการดำรงชีพเท่านั้น แต่ไม่นิยมขายข้าวเป็นสินค้า ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมความเชื่อของคนไทยที่เชื่อว่าข้าวเป็นสิ่งที่มิบุญคุณ ข้าวจึงสามารถให้คุณแก่มนุษย์ได้อย่างอเนกประการ ความคิดพื้นฐานของคนไทยที่มีมาตั้งแต่ครั้งอดีตกาล ข้าวเป็นเพียงอาหารให้มนุษย์บริโภคเท่านั้น หาได้มีวัตถุประสงค์เป็นพืชเศรษฐกิจไม่ จวบจนกระแสโลกาภิวัตน์ที่คลื่นกระแสเงินหรือทุนนิยมสามารถชกชนทุกหนทุกแห่งของพื้นที่ได้ ซึ่งมีผลทำให้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สังคม และการเมือง เริ่มมีการเปลี่ยนแปลง

ปัจจุบัน การปลูกข้าวในประเทศไทย คงมีเพียงข้าวเมล็ดป้อมที่พบมากในภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขณะที่ข้าวเมล็ดยาว พบมากในภาคกลางและภาคใต้ ที่มีความอุดมสมบูรณ์มากที่สุด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ปลูกข้าว คิดเป็น 45 % ของพื้นที่เพาะปลูกทั่วประเทศ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวหอมมะลิ 105 ซึ่งเป็นข้าวคุณภาพดีที่สุดของโลก ข้าวที่ปลูกในพื้นที่แถบนี้จึงมักปลูกไว้เพื่อขาย รองลงมาคือ ภาคกลาง และภาคเหนือ ที่พื้นที่เพาะปลูกเท่ากับประมาณ 25% ทุกวันนี้ไทยเป็นแหล่งปลูกข้าวที่ผลิตออกสู่ตลาดโลกมากที่สุด และเป็นศูนย์กลางของการศึกษาวิจัยพันธุ์ข้าว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทของผู้สร้างตำนานแห่งอารยธรรมธัญญาหารของมนุษยชาติ (ประวัติศาสตร์ข้าวไทย. ออนไลน์.2562)

วัฒนธรรมการปลูกข้าว ที่ไม่เน้นการซื้อขาย แต่เป็นไปเพื่อบริโภคหรือเป็นเพียงอาหารหลักและเพื่อการแลกเปลี่ยนเท่านั้น ด้วยการอาศัยพลังการผลิตจากเจ้าของที่นาและสัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย เป็นต้น ผสมกับวัฒนธรรมการผลิตที่คอยสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในรูปแบบลักษณะการเอาแรงหรือการลงแขก กลับกลายมาเป็นต่างคนต่างปลูกข้าวก็เพื่อมุ่งเน้นเพื่อการค้าการขาย เพราะต่างถูกกระแสทุนนิยมเข้าครอบงำ ทำให้ชาวนาต่างไม่ทันได้ตั้งตัวเพื่อจะเรียนรู้หรือปรับสภาพให้เกิดความเหมาะสมต่อการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามากระทบ จนในที่สุดต้องยอมให้กระแสระบบทุนนิยมผ่านเข้ามา เพราะอำนาจของเงินทองนั้นสำคัญและดีที่สุดในระบบทุนนิยม การที่ชาวนาสามารถปลูกข้าว เพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินแทนที่จะใช้เป็นเพียงอาหาร หากมีส่วนที่เหลือจากการบริโภคในครัวเรือน จึงค่อยแลกเปลี่ยนหรือซื้อขายแก่กันและกันภายในชุมชน และเป็นทางเลือกสุดท้ายให้กับครอบครัวเพื่อความมั่นคงทางวัตถุนิยม โดยมิได้คำนึงการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต และครอบครัวกำลังก้าวเข้าสู่สมรภูมิทุนนิยมตลอดจนอาจเพียงคิดว่าตนเองไม่อาจจะเปลี่ยนแปลงอาชีพการทำนาข้าว และความเป็นอาชีพชาวนาไปได้

การเปลี่ยนแปลงของการทำนาและชาวนาในประเทศไทย กิจกรรมในภาคเกษตรมีบทบาทน้อยลงทุกขณะ แม้จะเป็นการทำนาแบบเข้มข้นและผู้ผลิตคาดหวังรายได้แบบเป็นกอบเป็นกำ จากการทำนาก็ตาม อย่างไรก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นกับการทำนาและชาวนาทุกวันนี้ดูจะห่างไกลจากภาพในเชิงอุดมคติที่เน้นระบบการผลิตแบบพึ่งตนเองยกเว้นชาวนาส่วนน้อยที่ทำนาอินทรีย์ ที่ยังคงใช้ต้นทุนน้อย แต่ผลผลิตในการทำนาแบบอินทรีย์ยังมีปริมาณข้าวไม่เพียงพอต่อการป้อนในอุตสาหกรรมข้าว จังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดหนึ่งของประเทศไทย ที่อยู่ทางทิศตะวันออก คนทั่วไปจะคิดว่าจังหวัดจันทบุรี เป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งท่องเที่ยว แต่อีกด้านหนึ่งของจังหวัดจันทบุรีที่คนจำนวนไม่น้อยยังไม่ทราบก็คือ จังหวัดจันทบุรียังคงประกอบอาชีพทำนาข้าว ซึ่งมีการทำนาอยู่เป็นจำนวนมาก ตัวอย่างเช่น ในที่ราบลุ่มน้ำจืด คือตำบลหนองขี้ม อำเภอสทิงพระ จังหวัดจันทบุรี ในส่วนของพื้นที่นี้ยังคงการปลูกข้าวในรูปแบบการผลิตแบบภาคกลางของประเทศไทย แต่อาจจะมีลักษณะเฉพาะเพราะจังหวัดจันทบุรีถือได้ว่าเป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศที่ฝนตกชุกมาก รูปแบบการผลิตรวมถึงการเก็บเกี่ยวจะมีลักษณะเฉพาะของจังหวัดจันทบุรี ที่มีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงไปจากจังหวัดอื่นๆ

ความมั่นคงทางด้านอาหารเป็นสิ่งที่สำคัญ อันเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิตของคนทั้งโลก ข้าวอาหารหลักของคนไทย ทั้งข้าวกล้องสำหรับคนรักสุขภาพ ข้าวหอมมะลิสายพันธุ์ 105 ถือเป็นปัจจัยที่จะพาชุมชน แต่พื้นที่ในอดีตเคยเป็นนาทุ่งร้างพร้อมพื้นที่บางครอบครัว ต้องขาดทุนกับการเลี้ยงกุ้งที่เกิดโรคน้ำตายไม่สามารถจะเลี้ยงต่อไปได้ ข้าวยังนึกไม่ออกว่าจะกลับมาฟื้นได้

ใหม่อีกครั้งเมื่อไหร่ จากแนวคิด ของพ่อของแผ่นดิน ที่เน้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้วันนี้ของชาวตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม เกิดขึ้นมาที่นำเอาอ่างเก็บน้ำคันศรมาทำนาแปลง เกษตรอินทรีย์ และเน้นพันธุ์ข้าวประจำท้องถิ่น ดานาไหลหวานลงนา ข้าวอินทรีย์กว่า 1,000 ไร่ ด้วยการนำเมล็ดพันธุ์ข้าว พันธุ์ล้นย้ง แทนพันธุ์ข้าวหอมมะลิสายพันธุ์ 105 ผลักดันให้เกิดความมั่นคงในด้านราคาข้าวที่สูงกว่าท้องตลาด

สำหรับข้าวพันธุ์ล้นย้งนี้ เป็นสายพันธุ์ข้าวที่ผ่านการปรับเปลี่ยนสายพันธุ์ตามธรรมชาติ ที่กำเนิดขึ้นมายังพื้นที่อำเภอสว่างวีรกรรม โดยเป็นข้าวพันธุ์หนึ่งใช้เวลา 120 วัน ตั้งแต่หว่านกล้าดำนา ถึงจะเก็บเกี่ยวได้ ด้วยความเป็นข้าวพันธุ์หนึ่งเนื้อข้าวจะแข็งกรอบไม่นิ่มเหมือนข้าวหอมมะลิ แต่ด้วยศึกษาพบว่านำเมล็ดข้าวสารมาแช่น้ำทิ้งไว้ก่อนทำการหุง เนื้อข้าวจะนิ่มน่าน้ำไม่ต่างกับข้าวหอมมะลิ ทำให้เกิดความนิยมบริโภคตามมาจนชุมชนหนองขี้ ต้องขยายพื้นที่ทำนา (มนัส สรรพคุณ .สัมภาษณ์ : 2560)

“ล้นย้ง” ข้าวพันธุ์พื้นเมืองของตำบลหนองขี้ ที่มีคุณลักษณะพิเศษ คือ ทนต่อโรค แดงก่อง่าย สามารถเจริญเจริญโตได้ในพื้นที่ที่มีน้ำขัง อีกทั้งให้ผลผลิตเป็นจำนวนมากจนล้นย้งข้าว ตามที่มาของชื่อสายพันธุ์ล้นย้ง โดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองขี้ กล่าวว่าข้าวที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้นั้นจะนำไปเป็นเมล็ดพันธุ์ให้กับชาวนาในพื้นที่ที่สนใจปลูกเพื่ออนุรักษ์พันธุ์ข้าวพื้นเมือง ควบคู่กับการปลูกข้าวแบบเกษตรอินทรีย์ ลดการใช้สารเคมี (สุชนันต์ ผลิตพิช .สัมภาษณ์ : 2560)

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการปลูกข้าวและแนวโน้มการปลูกข้าวในอนาคตจะเป็นอย่างไรต่อไปในตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของ ตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวโน้มการปลูกข้าวในอนาคตของ ตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี

3. วิธีการศึกษา

คณะผู้วิจัยใช้วิธีการดำเนินวิจัยเชิงคุณภาพเนื่องจากต้องอาศัยการวิเคราะห์ปัจจัยส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการปลูกข้าวตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นสำคัญและนำข้อมูลที่ได้รับเชื่อมโยงไปสู่การอธิบายแนวโน้มและบริบทของการปลูกข้าวจากพื้นที่ศึกษาในอนาคต

3.1 พื้นที่ทำการศึกษา คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามสภาพพื้นที่ที่มีการทำนาอยู่ประมาณ 10-20 ไร่ ได้แก่ พื้นที่หมู่ที่ 3 บ้านกลาง ตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะใช้วิธีการวิจัยในรูปแบบต่างๆ ดังนี้

3.2.1 การวิจัยเอกสาร เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

ก. เอกสารชั้นต้น (primary data) ได้แก่ ข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลและสังเคราะห์เป็นข้อมูลดิบ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากการรวบรวมเอกสารต่างๆที่หาได้ในห้องสมุดของจังหวัด เช่น หนังสือประวัติศาสตร์จันทบุรี เหตุการณ์หรือข่าวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดจันทบุรี

ข. เอกสารชั้นรอง (secondary data) ได้แก่ เอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ แล้วระดับหนึ่งและเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอกสารชั้นรองที่สำคัญ เช่น ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่และสื่อจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured or guided interview) โดยอาศัยแนวทางการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในรูปแบบการสัมภาษณ์จากคำบอกเล่า (oral history) และการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview)

ก. การสัมภาษณ์จากคำบอกเล่า (oral history) โดยที่ผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ดังนี้

ชื่อ - สกุล

สถานภาพในการให้ข้อมูล

นายพงศกร สกุนเงิน	อายุ 54 ปี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขี้ม
นายทองสุข เกษี	อายุ 57 ปี	ชาวนาสวนผสม หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขี้ม
นางมนัส สรรพคุณ	อายุ 68 ปี	ผู้อาวุโส หมู่ที่ 3 ตำบลหนองขี้ม
นายอเนก สรรพคุณ	อายุ 53 ปี	ผู้อาวุโส หมู่ที่ 3 ตำบลหนองขี้ม

ข. การสัมภาษณ์เจาะลึก เป็นการใช้นวสัมภาษณ์เจาะลึก (In - depth interview) โดยที่คณะผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์แบบเจาะจงในการสัมภาษณ์ ดังนี้

ชื่อ - สกุล

สถานภาพในการให้ข้อมูล

นายสุขสันต์ พลิตพิช	อายุ 47 ปี	ประธานกลุ่มข้าว อบต.หมู่ที่ 6 ตำบลหนองขี้ม
นายโอเคน เชิดชมกลิ่น	อายุ 55 ปี	ชาวนาเจ้าของโรงสีข้าว หมู่ที่ 3 ตำบลหนองขี้ม
นายเผือก จิตสมาน	อายุ 67 ปี	ผู้อาวุโสที่เคยประกอบอาชีพทำนา หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขี้ม
นายรวัน ประจักษ์กิจ	อายุ 56 ปี	ชาวนา หมู่ที่ 2 ตำบลหนองขี้ม

3.2.3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมโดยคณะผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตตั้งแต่การเริ่มต้นการเตรียมเมล็ดพันธุ์ข้าว การปลูกข้าว ได้แก่ การปักดำ จนกระทั่งถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต

3.3. การตรวจสอบข้อมูล

3.3.1 การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ในการศึกษานี้จะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสารจากการสัมภาษณ์และจากการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าจะแตกต่างกันหรือไม่

3.3.2 ตรวจสอบข้อมูลโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจมีการลงไปสัมภาษณ์ 2 ครั้งในช่วงเวลาที่ห่างกัน 2 สัปดาห์หรือหนึ่งเดือนแล้วนำมาเปรียบเทียบข้อมูลจากการสัมภาษณ์ว่ามีความสอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน

3.3.3 การตรวจสอบโดยการเก็บข้อมูลเดียวกันในสถานที่ต่างกัน เช่น การสัมภาษณ์เกี่ยวกับพัฒนาการของข้าว และปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการ การปลูกข้าวตำบลหนองขี้ม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี แล้วนำมาพิจารณาว่าข้อมูลมีความสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

3.4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลจากการสังเกต และการสัมภาษณ์ มาจัดบันทึกไว้ในลักษณะการบรรยาย (descriptive) และการจัดบันทึกเป็นข้อๆ และมีการถอดจากการอัดเสียงมาเป็นข้อมูล เพื่อที่จะนำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการการปลูกข้าวในตำบลหนองขี้ม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี การวิเคราะห์และผลการศึกษา ใช้วิธีดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (analytic Induction) เป็นวิธีการสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น เช่น พฤติกรรมการปลูกข้าวของชาวบ้านตำบลหนองขี้ม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

3.4.2 การวิเคราะห์โดยจำแนกข้อมูล (typological analysis) คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิด โดยใช้แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของข้าว และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงไปของวัฒนธรรมของข้าว แนวคิดการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพแวดล้อม บริบทชุมชน ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการการปลูกข้าวในตำบลหนองขี้ม อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ก. การสัมภาษณ์จากคำบอกเล่า (oral history) โดยที่คณะผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์ตามแนวคิดของสุงาค์ จันทวนิช (2540 : 131-134) โดยมีกรอบดังนี้

1) การกระทำ (act) หมายถึง สถานการณ์หรือเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

2) กิจกรรม (activities) หมายถึง เหตุการณ์ สถานการณ์ วัฒนธรรมประเพณีการพัฒนาการที่เกิดขึ้นในชุมชน ในลักษณะที่ต่อเนื่อง

3) ความหมาย (meanings) หมายถึง การที่บุคคลอธิบายหรือสื่อสารหรือให้ความหมายกับสิ่งที่เกิดขึ้น

4) เกี่ยวกับการกระทำหรือกิจกรรม อาจจะเป็นความหมายในลักษณะเกี่ยวกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่ทำให้ส่งผลกระทบต่อความเชื่อในวัฒนธรรมดั้งเดิม

5) ความสัมพันธ์ (relationship) หมายถึง ความเกี่ยวข้องระหว่างบุคคลหลายคนในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอาจเข้ากันได้หรือขัดแย้งกัน

6) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (participation) หมายถึง การที่บุคคลมีความผูกพันและเข้ากิจกรรมหรือมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

7) สภาพสังคม (setting) หมายถึง สถานการณ์หรือสภาพการณ์ที่กระทำหรือบริบททางสังคมที่กระทำอยู่

3.5 การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลภาคสนาม โดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูล และการสังเกตการณ์ในพื้นที่ วิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษา ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของข้าวและการเปลี่ยนแปลงไปของวัฒนธรรมข้าวของชาวบ้านหนองขี้ ตำบลหนองขี้ อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

4. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของตำบลหนองขี้ อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของ ตำบลหนองขี้ อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี และเพื่อศึกษาแนวโน้มการปลูกข้าวในอนาคต ตำบลหนองขี้ อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์มีดังนี้

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและจากคำบอกเล่าคณะผู้วิจัยได้ทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูล พบว่ามีปัจจัย 3 ประเด็นที่มีความสำคัญส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการปลูกข้าวใน ตำบลหนองขี้ อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

1.ด้านเทคโนโลยี พบว่าในปัจจุบันการพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้การทำนาหรือประเพณีการทำนาในพื้นที่ ตำบลหนองขี้ อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปไม่เหมือนในอดีตที่ผ่านมาเมื่อครั้งในอดีตมีวิธีการทำนาคือการปักดำต้นกล้าในนาจนแล้วจึงปักต้นกล้าในนาอีกครั้งหนึ่งเพื่อให้ต้นข้าวแข็งแรงและได้ผลผลิตที่ดีกว่าและเมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวก็จะมีพิธีการทำขวัญข้าวและพิธีการลงแขกเกี่ยวข้าวชาวบ้านมีการช่วยเหลือเอื้อเฟื้อกัน และเมื่อเสร็จการเกี่ยวข้าวแล้วจะมีการทำอาหารกับข้าวกับปลามาเลี้ยงชาวบ้านที่มาลงแรงช่วยกันเกี่ยวข้าวทำอย่างนี้เรื่อยไปในแต่ละหมู่บ้านและเมื่อได้ผลผลิตขาวนาก็จะเอาขึ้นเกวียนไปเก็บไว้ในยุ้งข้าวเพื่อในการบริโภคและขายเพื่อสร้างรายได้ในบางส่วนแต่ในปัจจุบันการทำนาหรือประเพณีการทำนานั้นได้หายไปการทำนาในปัจจุบันคือการทำนาหว่านไม่ทำนาแบบปักดำเหมือนในอดีตเพราะประหยัดเรื่องเวลาและแรงงานการเก็บเกี่ยวผลผลิตก็มีการใช้รถเกี่ยวข้าวเข้ามาเก็บเกี่ยวข้าวแทนแรงงานคนจึงทำให้พิธีหรือประเพณีเกี่ยวกับข้าวจางหายไปส่วนผลผลิตที่ได้ก็ต้องขายให้โรงสีภายในพื้นที่ตำบลหนองขี้ ซึ่งมีไม่กี่แห่งเพราะในปัจจุบันชาวบ้านไม่มียุ้งข้าวแล้วเป็นการทำนาเพื่อการขายแบบร้อยเปอร์เซ็นต์ชาวบ้านบางส่วนยังต้องซื้อข้าวจากที่อื่นกินไม่มีการเก็บไว้บริโภคเหมือนแต่ก่อนและราคาขายข้าวในปัจจุบันเป็นราคาที่ถูกลงมากเพียงตันละ 7,000 – 8,000 บาท เท่านั้นซึ่งการทำนาในปัจจุบันใช้ต้นทุนที่สูงแต่ขายได้กำไรเพียงนิดเดียวบางรายไม่คุ้มทุนก็เลิกทำนาไปและปล่อยเป็นพื้นที่นารกร้าง (พงศกร สกุลเงิน.2561 : สัมภาษณ์)

2.ด้านระบบนิเวศ พบว่าในปัจจุบันระบบนิเวศหรือสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ ตำบลหนองขี้ อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี นั้นได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากนั้นเพราะเกิดจากปัจจัยของชาวบ้านภายในพื้นที่และภายนอกพื้นที่นั้นได้แก่การหันมาเลิก

ประกอบอาชีพทำนาและหันมาประกอบอาชีพเลี้ยงกุ้งแทนทำให้ประสิทธิภาพของดินภายในพื้นที่นั้นมีความเค็มมากขึ้นจากการปล่อยน้ำทะเลรอบนอกเข้ามาภายในพื้นที่และการปรับสภาพการทำนาชาวบ้านบางคนปรับนาให้กลายเป็นบ่อกุ้งหรือบางรายก็ทำโฮมสเตย์แทนการทำนาไปเสียเลยซึ่งส่วนใหญ่จะทำให้ธรรมชาติแวดล้อมภายในพื้นที่ลดน้อยลงจากการทำบ่อกุ้งและโฮมสเตย์และอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นปัญหาสำคัญอย่างมากของการทำนานั้นก็คือการเปลี่ยนแปลงไปของสภาพดินฟ้าอากาศในปัจจุบันซึ่งฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลเหมือนในอดีตทำให้ข้าวในนาที่ทำไปแล้วของชาวบ้านนั้นตายหรือได้ผลผลิตที่น้อยกว่าปกติ (สุสันต์ ผลิตพิช. 2560 : สัมภาษณ์)

3.ด้านเศรษฐกิจ พบว่าในอดีตการทำนาเป็นการประกอบอาชีพหรืออุตสาหกรรมภายในครัวเรือนเพื่อการบริโภคและการขายเป็นรายได้หลักในการจุนเจือครอบครัวได้ด้วยและการทำงานในอดีตยังใช้ต้นทุนในการทำนาค่อนข้างน้อยแต่ในปัจจุบันเมื่อเศรษฐกิจภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากส่งผลให้มีการใช้ต้นทุนในการทำนาที่สูงขึ้นแต่ขายได้กำไรน้อยชาวบ้านบางรายที่ประกอบอาชีพทำนาต้องไปกู้หนี้ยืมสินนายทุนมาเพื่อเป็นต้นทุนในการทำนาแต่เมื่อนำผลผลิตมาขายกลับได้ราคาที่น้อยกว่าที่ควรจะเป็นจากปกติต้นละ 10,000 - 15,000 บาทเหลือเพียงต้นละ 7,000 - 8,000 บาท นั้นเองทำให้ติดหนี้สินนายทุนและที่นาที่ตกเป็นของนายทุนโดยปริยายทำให้การทำนาไม่สามารถสร้างรายได้หลักให้ครอบครัวอีกต่อไปชาวบ้านจึงหันไปประกอบอาชีพอื่นหรือไปหางานทำในเมืองแทน (รวัน ประจักษ์.2561 : สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของตำบลหนองขี้ม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ปัจจุบันได้เกิดเปลี่ยนแปลงไปมากกว่าในอดีตเป็นอย่างมาก ซึ่งเกิดจากการใช้วิธีการทางเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำนาปลูกข้าว การเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพแวดล้อม และสภาพเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคงจึงทำให้เกิดการทำนาเพื่อขายเพียงอย่างเดียวไม่สามารถจะเก็บไว้บริโภคได้ บางส่วนไม่คุ้มทุนและบางรายต้องเลิกประกอบอาชีพทำนาไปอย่างสิ้นเชิง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่าแนวโน้มการปลูกข้าวในอนาคตกว่าตำบลหนองขี้ม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปได้ดังนี้

บริบทพื้นที่ ตำบลหนองขี้ม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ในปัจจุบันการทำนาในพื้นที่ถ้าไม่เปลี่ยนพื้นที่ทำอย่างอื่นก็จะเป็นการทำนาต่อไปแต่อาจมีการเช่าทำ จากการที่เจ้าของพื้นที่นาไม่ได้ทำนาเองจะเป็นการจ้างงานของนายทุนที่เข้ามาเช่าทำที่นาตลอดจนการขาดหายไปของเด็กรุ่นหลังที่ไม่ชอบทำนาเพราะเด็กรุ่นหลังติดเทคโนโลยีมากกว่าและมองเห็นว่าการทำนานั้นเป็นการประกอบอาชีพที่ล้าหลังและเปลืองแรงซึ่งเด็กรุ่นหลังนั้นไม่สามารถอดทนต่อความยากลำบากในการทำนาได้ (โอเคน เชิดชมกลิ่น.2561 : สัมภาษณ์) และยังพบว่าสภาพดินเปรี้ยวซึ่งเป็นดินธรรมชาติของพื้นที่นาแถวนั้นชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทำนาจึงหันมาทำไร่นาสวนผสมขึ้นมาแทนการทำนาเพราะการทำนาแบบเก่าไม่คุ้มทุนและรายได้ในการประกอบอาชีพที่ต่ำและชาวบ้านมองว่าอาชีพทำนาเป็นอาชีพที่ปัจจุบันมีรายได้ที่น้อยไม่พอที่จะเป็นรายได้หลักเพื่อนำมาจุนเจือครอบครัวและชาวบ้านไม่มีการกำหนดราคาต่อไร่กับเจ้าของโรงสีได้เลยเพราะไม่มีความรู้ทางการตลาดจึงจำเป็นต้องขายผลผลิตให้แก่เจ้าของโรงสี (รวัน ประจักษ์.2561 : สัมภาษณ์)

ในปัจจุบันความเจริญทางเทคโนโลยีเข้ามาทำให้พื้นที่ในเมืองนั้นมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมากโดยเฉพาะเมืองหลวงหรือตัวเมืองหลักส่งผลให้ชาวบ้านจากชนบทหรือชาวบ้านตัวอำเภอรอบนอกเข้ามาหางานทำในตัวเมืองส่งผลให้อาชีพท้องถิ่นภายในพื้นที่ไม่มีคนสืบทอดอาชีพทางอาชีพได้หายไปจากสังคมไทย เช่น บริบทพื้นที่ตำบลหนองขี้ม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ประสบปัญหานี้

เยาวชนรุ่นหลังในพื้นที่ตำบลหนองขี้ม อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี ไม่สืบทอดอาชีพทำนาจากบรรพบุรุษและหันหน้าไปทำงานในตัวเมืองหรือในเมืองหลวงแทนเพราะเห็นว่าเป็นงานที่สบายกว่าและได้เงินดีกว่าชาวบ้านที่ยังทำนาอยู่ในปัจจุบันก็จะเป็นพวกรุ่นพ่อหรือรุ่นลุงรุ่นป้าทั้งนั้นพวกเด็กรุ่นหลังไปเรียนหนังสือในตัวเมืองและไปทำงานในตัวเมืองหมดแล้วนั่นเอง (เผือก จิตสมาน.2561 : สัมภาษณ์)

กล่าวโดยสรุป แนวโน้มการปลูกข้าวในอนาคตของ ตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดหนองบัวลำภู มีแนวโน้มที่จะลดน้อยลงเพราะการทำนาในพื้นที่ซึ่งมีการเช่าที่ทำนา ชาวบ้านในพื้นที่ไม่ได้มาทำเองและการขาดหายไปของเยาวชนรุ่นหลังที่ไม่ชอบทำนาและเยาวชนรุ่นหลังขาดการสืบทอดการทำนาจากบรรพบุรุษ และมีทัศนคติต่อการทำนาเป็นอาชีพที่ล้าหลังจึงตัดสินใจหันหน้าไปประกอบอาชีพในเมือง ตลอดจนปัญหารายได้และเศรษฐกิจในครอบครัวเป็นปัญหาที่ทำให้แนวโน้มในการประกอบอาชีพทำนาลดน้อยลงและอาจหายไปจากพื้นที่ตำบลหนองขี้ในที่สุด

5. อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าปรากฏการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดหนองบัวลำภูมีปัจจัยที่สอดคล้องกับพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในประเด็นด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีซึ่งได้เข้ามาทดแทนการทำนาและส่งผลให้วัฒนธรรมเก่าๆที่ผลิตข้าวได้ค่อยๆ สูญหายไป หรือแม้แต่การเก็บเกี่ยวผลผลิตก็มีการใช้รถเกี่ยวข้าวเข้ามาเก็บเกี่ยวข้าวแทนแรงงานคนจึงทำให้พิธีหรือประเพณีที่เกี่ยวกับข้าวจางหายไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาพร มีโคตรทอง (2558) ได้ทำการศึกษากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวของชาวเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการผลิต สิ่งสำคัญคือ การเตรียมดินเป็นการไถเตรียมดินเพื่อกำจัดวัชพืชโดยการไถแปรฝังกลบต้นวัชพืชลงในดิน ช่วงเวลาระหว่างไถครั้งแรกกับครั้งที่ 2 ขึ้นอยู่กับปัจจัยในการงอกของเมล็ดข้าวโดยเฉพาะความชื้น ถ้ามีความชื้นพอเหมาะจะทำให้งอกได้ดี การเตรียมเครื่องมือทำนา เช่น คันไถ คราด จอบและเครื่องมือแบบสมัยใหม่ เช่น รถไถการเตรียมคัฒเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์ที่มีความงอกสูง ซึ่งจะต้องเป็นเมล็ดที่สมบูรณ์ มีน้ำหนักของเมล็ดดีที่เรียกว่าข้าวเต็มเมล็ด การเพาะปลูก การบำรุงและดูแลต้นข้าว การเก็บเกี่ยวและนวดข้าว

ด้านการแลกเปลี่ยนผลผลิต ระบบการแลกเปลี่ยนผลผลิตในท้องถิ่นและการตลาด เช่น การซื้อขายข้าว โดยการนำข้าวไปขายให้กับพ่อค้าคนกลางในตลาดวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนผลผลิตเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นรายได้ กำไรเป็นการวัดมูลค่าของการแลกเปลี่ยน

ด้านจิตตคติความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว มีพิธีกรรมก่อนการเพาะปลูก เพื่อบวงสรวงบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือบรรพบุรุษให้คุ้มครองป้องกันภัยอันตราย ให้มีความสวัสดีมงคล มีความอุดมสมบูรณ์พิธีกรรมเพื่อการบำรุงรักษาเพื่อให้ข้าวเจริญงอกงาม เช่น พิธีรับขวัญแม่โพสพ และพิธีกรรมเพื่อการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตจำนวนมาก เช่น พิธีรับขวัญ พิธีแรกเกี่ยวข้าว พิธีเชิญข้าวขวัญ เป็นต้น สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวของชาวเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เกิดจากด้านเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเพาะปลูก ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม สาเหตุที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมคือการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาทำให้วัฒนธรรมเก่าๆหายไป ความสัมพันธ์ขององค์การส่วนท้องถิ่นและภาครัฐในการส่งเสริมวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวของชาวเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านกระบวนการผลิตมีการแนะนำและให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกเมล็ดข้าวที่มีคุณภาพที่เหมาะสมกับดิน แนะนำให้ใช้ปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ วัชพืชต่างๆ บำรุงดินก่อนการเพาะปลูกเพื่อลดค่าใช้จ่ายและลดการใช้สารเคมี ด้านการแลกเปลี่ยนผลผลิตมีการประกันราคาข้าวให้กับเกษตรกร นำผลผลิตไปขายกับพ่อค้าคนกลาง มีการจัดตั้งกลุ่มข้าวในชุมชนด้านจิตตคติความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมข้าวแบบดั้งเดิมเพื่อให้เกษตรกรและประชาชนมีการทำบุญคุณลาน บุญข้าวประดับดิน และบุญข้าวสากทุกปี และปรากฏการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของตำบลหนองขี้ อำเภอสว่างวีรกรรม จังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ ประเด็นด้านเศรษฐกิจกล่าวคือ ในอดีตการทำนาเป็นการประกอบอาชีพหรืออุตสาหกรรมภายในครัวเรือนเพื่อการบริโภคและการขายเป็นรายได้หลักในการป้อนเจือครอบครัวได้ด้วยและในการทำนาในอดีตยังใช้ต้นทุนในการทำนาค่อนข้างน้อยแต่ในปัจจุบันเมื่อเศรษฐกิจภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมากส่งผลให้มีการใช้ต้นทุนในการทำนาที่สูงขึ้นแต่ขายได้กำไรน้อยชาวบ้านบางรายที่ประกอบอาชีพทำนาต้องไปกู้หนี้ยืมสินนายทุนมาเพื่อเป็นต้นทุนในการทำนาแต่เมื่อนำผลผลิตมาขายกลับได้ราคาที่น้อยกว่าที่ควรจะเป็นทำให้ติดหนี้สินนายทุนและที่นาก็ตกเป็นของนายทุนโดยปริยาย

ทำให้การทำงานไม่สามารถสร้างรายได้หลักให้ครอบครัวอีกต่อไปชาวบ้านจึงหันไปประกอบอาชีพอื่นหรือไปหางานทำในเมืองแทน สอดคล้องกับ นักรบ เถียรอำ และคณะ (2559 : 59) ได้กล่าวถึงรูปแบบวัฒนธรรมชาวพื้นเมืองตำบลหนองขี้ม อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งชาวนาสามารถทำนาได้เพียงละหนึ่งครั้งเท่านั้น หรือถ้าบางปีที่ทำนาได้สองครั้งก็ต้องเป็นเรื่องของน้ำฝนที่เอื้ออำนวยให้ แต่อย่างไรก็ดีสุดท้ายผลผลิตเมื่อเก็บเกี่ยวชาวนาได้ราคาข้าวก็ไม่สูงนัก ไม่คุ้มค่ากับการลงทุนลงแรง ประกอบกับ เหตุการณ์ที่สำคัญอย่างยิ่งเกิดในตำบลหนองขี้มก็คือ ในปี พ.ศ. 2536 - 2540 ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ได้มีนายทุน จำนวนหนึ่งเข้ามาเสนอราคาที่ดิน และได้กว้านซื้อที่ดินของชาวบ้านจำนวนมาก โดยในเวลานั้นนายทุนเหล่านั้นได้ให้ราคาสูงเกินกว่าราคาของกรมที่ดินประเมินไว้มากพอสมควรซึ่งนายทุนจะนำที่ดินไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ เช่น นำไปเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม หรือ เป็นพื้นที่ในการตั้งกังหันลมเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าหรือทำกิจการบ่อกัก รวมถึงการทำพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น สะท้อนถึงทฤษฎีมาร์กซิสต์ สามารถนำมาประยุกต์ใช้ศึกษารูปแบบและวัฒนธรรมการผลิตข้าวพื้นเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไป

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในภาพรวมของประเทศไทยที่มี 2 กระแส ได้แก่ ทฤษฎีมาร์กซิสต์ตามแบบฉบับ และ ทฤษฎีมาร์กซิสต์วิถีการผลิตตามแบบเอเชียซึ่งหมายถึง ชุมชนเป็นระบบก่อนทุนนิยม ซึ่งเกษตรกรทั่วไปมีลักษณะเสมือนเป็นชนชั้นหนึ่ง และการขยายตัวของระบบทุนนิยมแบบอุตสาหกรรม จะมีผลให้ชุมชนที่รวย ชาวชุมชนฐานะปานกลางและชาวชุมชนที่ยากจน จนทำให้เกิดชุมชนระบบทุนนิยม และการศึกษาแบบและวัฒนธรรมการปลูกข้าวพื้นเมืองของจันทบุรี ด้วยการแยกวิธีอธิบายออกเป็นหลายมิติได้แก่ การมุ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวของชุมชนหมู่บ้าน รัฐ พลังการผลิต และความสัมพันธ์ทางการผลิตซึ่งทุกอย่างล้วนมีความสัมพันธ์กันในระบบสังคมภายในท้องถิ่น ซึ่งระบบทุนนิยมสะท้อนถึงพลังการผลิตทั้งหมดและพลังทางสังคมทั้งหมดกล่าวคือ ทุกอย่างในระบบการผลิตคือ พลังการผลิต ทั้งระบบเครื่องจักรกล เทคนิค และพลังแรงงาน โดยสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์ทางสังคมเฉพาะของสังคมทุนนิยม โดยมีความสัมพันธ์กันในลักษณะต่างๆ ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติหรือวัตถุที่มีลำดับขั้นและความซับซ้อนหลายระดับ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างทุนกับกำไร ความสัมพันธ์ระหว่างที่ดิน และค่าเช่า

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากข้อค้นพบที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของ ตำบลหนองขี้ม อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี คณะผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะดังนี้

6.1.1 ควรดำเนินการส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรชาวนาเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรกร โดยจัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้หลักการผลิตในระบบการทำนาเกษตรตามมาตรฐานให้แก่ชาวนาที่สนใจเข้าร่วมโครงการ

6.1.2 ควรสนับสนุนต่อยอดกลุ่มเกษตรกรให้ใช้สารอินทรีย์ ให้มีการลดใช้สารเคมีทางการเกษตรการทำนาที่มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง โดยทางภาครัฐให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ สนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่จำเป็นสำหรับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการให้ความสนับสนุนอื่นๆ ตามความเหมาะสม

6.1.3 ควรส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมเทคโนโลยีชีวภาพทางดินและให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ชาวบ้านภายในพื้นที่

6.1.4 กรมพัฒนาที่ดินควรบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเครือข่ายภาคเอกชนฯลฯ รมรงศ์ให้ประชาชนหันมาบริโภคข้าวเกษตรอินทรีย์ โดยเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของความปลอดภัยต่อสุขภาพอนามัยในการบริโภคข้าวปลอดสารพิษจะเป็นการขยายการตลาดการบริโภคข้าวในประเทศให้เปิดกว้างขึ้น

6.2 ข้อเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการการปลูกข้าวของ ตำบลหนองขี้ม อำเภอลำเหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีเป็นที่เรียบร้อยแล้วคณะผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการดำเนินการวิจัยหลังจากนี้คือ

6.2.1 ควรศึกษาพัฒนาการการปลูกข้าวของ ตำบลหนองขี้ม อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี โดยการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชน (participation action research)

6.2.2 ควรศึกษาพัฒนาการทำฝายเพื่อการทำนาในท้องถิ่นเพื่อนำมาปรับใช้ในพื้นที่ตำบลหนองขี้ม อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี

7.สรุป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการปลูกข้าวตำบลหนองขี้ม อำเภอลำดวน จังหวัดจันทบุรี พบว่ามีปัจจัย 3 ประการ ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี ด้านระบบนิเวศ และด้านด้านเศรษฐกิจ และแนวโน้มการปลูกข้าวในตำบลหนองขี้มมีแนวโน้มที่จะลดน้อยลง เพราะการทำนาในพื้นที่ซึ่งมีการเช่าที่ทำนา ชาวบ้านในพื้นที่ไม่ได้มาทำเองและการขาดหายไปของเยาวชนรุ่นหลังที่ไม่ชอบทำนา และเยาวชนรุ่นหลังขาดการสืบทอดการทำนาจากบรรพบุรุษ และมีทัศนคติต่อการทำนาเป็นอาชีพที่ล้าหลังจึงตัดสินใจหันหน้าไปประกอบอาชีพในเมือง ตลอดจนปัญหารายได้และเศรษฐกิจในครอบครัวเป็นปัญหาที่ทำให้แนวโน้มในการประกอบอาชีพทำนาลดน้อยลงและอาจหายไปจากพื้นที่ตำบลหนองขี้ม

รายการอ้างอิง

- ทองสุข เกษี. (2561, พฤษภาคม). ขาวนาหมูที่ 2 ตำบลหนองขี้ม. สัมภาษณ์.
- นักรบ เกียรติอ่ำ และจำลอง แสนเสนาะ. (2559). **ข้าวพื้นเมืองจันทบุรี: วัฒนธรรมรูปแบบและการเปลี่ยนแปลง**.ทุนสนับสนุนการวิจัยสำนักบริหารโครงการส่งเสริมการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ประกอบ มีโคตรทอง. (2558). **การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวของชาวเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ทุนสนับสนุนการวิจัยมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น.
- ประภาส วีระแพทย์. (2559). **ประวัติศาสตร์ข้าวไทย**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://www.riceexporter.or.th> .(31 พฤษภาคม 2562).
- เผือก จิตสมาน. (2561, ตุลาคม). ผู้อาวุโสหมูที่ 2 ตำบลหนองขี้ม. สัมภาษณ์.
- พงศกร สกุดเงิน. (2561, พฤษภาคม). ผู้ใหญ่บ้านหมูที่ 2 ตำบลหนองขี้ม. สัมภาษณ์.
- มนัส สรรพคุณ . (2560, กรกฎาคม). ผู้อาวุโสหมูที่ 3 ตำบลหนองขี้ม. สัมภาษณ์.
- รวน ประจำกิจ. (2561, กรกฎาคม). ขาวนาหมูที่ 2 ตำบลหนองขี้ม. สัมภาษณ์.
- สุขสันต์ ผลิตพิช. (2560, กรกฎาคม). ขาวนาหมูที่ 2 ตำบลหนองขี้ม. สัมภาษณ์.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2540). **วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โอเคน เชิดชมกลิ่น. (2561, พฤศจิกายน). ขาวนาและเจ้าของโรงสีหมูที่ 3 ตำบลหนองขี้ม. สัมภาษณ์.

การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กรณีศึกษา : ตำบลสีพยา อำเภอบำ ใหม่ จังหวัดจันทบุรี^{*}

ภานิสรา ธรรมพงษ์^{**} และ สมฤดี ศิริสาคร^{***}

(วันรับบทความ: 17 พฤษภาคม 2563, วันแก้ไขบทความ: 22 มิถุนายน 2563, วันตอบรับบทความ: 28 มิถุนายน 2563)

บทคัดย่อ

บทความวิจัย เรื่อง การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กรณีศึกษา : ตำบลสีพยา อำเภอบำ
ใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการก่อรูปกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอบำใหม่ จังหวัดจันทบุรีและ
เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตำบลสีพยาเริ่มก่อรูปขึ้นมา
ในช่วงภาวะเศรษฐกิจไทยตกต่ำในปีพ.ศ.2539 - 2540 ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ทำให้ชาวบ้านได้รับผลกระทบและ
เดือดร้อนในเรื่องของการเงินเป็นอย่างมาก โดยผู้นำได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้ซึ่งเป็นปัญหาหลักของชาวบ้าน และต้องการที่จะแก้ไข
ปัญหา จึงได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อให้ชาวบ้านมีการออมสะสมเงินและแก้ปัญหานี้ของชาวบ้าน ผล
การศึกษาในการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีการแก้ไขปัญหาเรื่องความยากจน การมีวินัยต่อตนเอง มีระเบียบกติกา
ของกลุ่มในการออมเงิน กู้ยืมเงินมีสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลทุนการศึกษาแก่เด็ก และฅาปนกิจสงเคราะห์ โดยภายในกลุ่มมีการ
จัดการด้วยการแบ่งงานตามโครงสร้างและมีการกำหนดระเบียบกติกาภายในกลุ่มอย่างชัดเจน

คำสำคัญ: การก่อรูปกลุ่ม, การบริหารจัดการ, สัจจะสะสมทรัพย์, ตำบลสีพยา

^{*}บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การนำนโยบายการท่องเที่ยวเมืองรองไปปฏิบัติกรณีศึกษา : การท่องเที่ยวชม
วิถีชีวิตชนบท จังหวัดจันทบุรี.

^{**}นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email:
6014971026@rbru.ac.th)

^{***}นักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email:
6014971040@rbru.ac.th)

Group Formation and Management of the Sacca Saving Group, Case Study: Siphaya Sub District, Tha Mai District, Chanthaburi Province.

Panisa Thammaphong^{*}, and Somrudee Sirisakorn^{**}

(Received Date: May 11, 2020, Revised Date : June 1, 2020, Accepted Date: June 5 , 2020)

Abstract

The purposes of the study were 1) to study the formation of the Sacca Saving Group in Siphaya Sub-District ,the mai District, Chanthaburi Province and 2) to study the management of the group. The findings showed that The sacca saving group was founded during The thai economic downturn in 1996-1997. It was affected by Tom Yum Kung Crisis and caused the villagers to have financial difficulties. The leaders realized that debt was 2 major problem for the villagers and they wanted to solve the problem. Therefore, the sacca saving Group was founded in order to help the villagers save their money and solve the villagers' financial problems. The results of the study on the management of sacca saving group were that it solved problems of poverty, self-discipline with rules saving money, loans, benefits, Medical expenses scholarship for children, and cremation. It was managed by a structured division of labor and a clear set of rules. The group.

Keywords: Group Formation, Management, Sacca Saving Group, Siphaya Sub District

^{*} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: 6014971026@rbru.ac.th)

^{**} Student, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: 6014971040@rbru.ac.th)

1. บทนำ

การบริหารภาครัฐเป็นกระบวนการดำเนินการของรัฐบาล คือ การทำงานเพื่อสาธารณะมีกระบวนการทางการเมืองที่ประสิทธิภาพและการตอบสนองความต้องการของประชาชน การบริหารภาครัฐต้องปรับตัวโดยเฉพาะการปรับกระบวนการทัศนจาก การปกครองมาเป็นการบริหารจัดการในภาครัฐด้วย เป็นการบริหารจัดการที่มุ่งอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนส่งมอบบริการ สาธารณะที่มีคุณภาพแต่ภาครัฐจะมีการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งในปัจจุบันการบริหารภาครัฐยังมีการปฏิรูปตามแนวทางการ บริหารจัดการรัฐแนวใหม่ เป็นแนวคิดทางวิชาการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศนในการบริหารจัดการภายใต้แนวคิด การบริหารภาครัฐแนวใหม่ ปัญหาและอุปสรรคตลอดไปจนเสริมสร้างการบริหารภาครัฐลงสู่เศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน ซึ่งการ บริหารภาครัฐในไทยนั้นได้เกิดปัญหาที่สะสมมานานพอสมควร ดังตัวอย่างคือ เรื่องปัญหาความอ่อนด้อยและไร้ประสิทธิภาพใน ระบบโครงสร้าง กระบวนการบริหาร และการตัดสินใจ เรื่องของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ปัญหาการคอร์รัปชันยังคงมีอยู่ ไม่ ว่าจะเรื่องติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐ เรื่องปัญหาการบริหารแบบรวมศูนย์อำนาจ เกี่ยวกับการสั่งการ การตัดสินใจ และการบริหาร จัดการต่าง ๆ ไว้ที่ผู้บริหารสูงสุดหรือการบริหารส่วนกลาง ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการอำนวยความสะดวกต่อประชาชน เรื่อง ปัญหาการคลังคนไม่มีคุณภาพ เรื่องปัญหาทัศนคติและและค่านิยมแบบดั้งเดิม คิดว่าตนมีความสามารถเกินตำแหน่งหน้าที่ ทำให้ขาด ความสนใจและตั้งใจทำงาน ทำงานไม่ได้ผล เข้าใจว่ามีอำนาจเหนือประชาชน เบียดเบียนไม่ให้เป็นธรรม กดขี่ข่มเหง ประชาชน เรื่องปัญหาการตอบสนองไม่เหมาะสม เนื่องจากข้าราชการเงินเดือนน้อยแต่คิดว่าตนควรมีรายได้สูง ใช้จ่ายไม่ประหยัด ทำให้เกิดการหาเงินที่ไม่ควร เรื่องปัญหาการระเบียบและเทคโนโลยีไม่ทันสมัย ไม่สามารถรับรองการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้ง (ผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช, 2547)

เนื่องจากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัญหาที่ยังหาทางแก้ไขไม่ได้และเป็นปัญหาเรื้อรังที่ส่งผลกระทบในการบริหาร ประเทศ ทำให้ส่งผลไปยังท้องถิ่นในเรื่องต่าง ๆ เช่น เรื่องของการทำงานล่าช้าของท้องถิ่น เรื่องของข้อจำกัดด้านรายได้ท้องถิ่นไม่ เพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่น เป็นปัญหาที่ได้รับจากการบริหารภาครัฐที่ไม่ได้กระจายเงินไปยังท้องถิ่นมากเพียงพอต่อความ ต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ไปอยู่ที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นหลัก ไม่ได้มีการกระจายไปยัง ท้องถิ่นมากพอ จึงส่งผลกระทบต่อด้านต่าง ๆ ในเรื่องของเงินในการบริหารท้องถิ่น และการบริหารงานภาครัฐนั้นคนที่บริหารได้มา จากการที่ประชาชนนั้นได้เลือกเข้าไป และประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จึงทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงกับความต้องการของ ประชาชน (อัชกรณัฏฐ์ วงศ์ปรีดี, 2555)

แต่การบริหารในชุมชนเป็นเรื่องของการรวมตัวกันเพื่อเป็นการพบปะของคนที่หลากหลาย ซึ่งไม่ใช่เฉพาะคนที่รู้จัก กันเคยเพียงกลุ่มเดียว แต่รวมถึงคนแปลกหน้าที่สนใจในประเด็นส่วนร่วม (สาธารณะ) ประเด็นใดประเด็นหนึ่งร่วมกัน เพื่อ ดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ใช่การรวมตัวกันเพื่อแก้ไขเฉพาะของของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง สถานที่รวมตัวพบปะเรียกว่า เวที ประชาคม ซึ่งมีลักษณะพหุภาคีเป็นสำคัญชุมชนฐานรากมักเกิดการรวมตัวกันเองเบื้องต้นจากปัญหาปากท้องและเศรษฐกิจเรียกว่า กลุ่มปากท้อง (ให้พ้นอดอยาก) อาจพัฒนาไปสู่การรวมที่เรียกว่า กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องความอดอยากที่อาจเกิดขึ้น เป็นครั้งคราว หรือออมเพื่อเป็นสวัสดิการทางสังคม เช่นการเจ็บป่วย ตาย กลุ่มปากท้องและกลุ่มออมทรัพย์ที่เข้มแข็งสามารถ รวมตัวเป็นกลุ่มธุรกิจชุมชน ซึ่งศักยภาพด้านการตลาดที่พึ่งตนเองและชุมชนเข้มแข็ง จะเริ่มพัฒนาไปสู่การมีจิตสำนึกสาธารณะ (สำนึกรวมที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์เฉพาะกลุ่ม) การเกิดเครือข่ายชุมชนเพื่อตนเองที่เข้มแข็งและเวทีประชาคมสำหรับชุมชนต่าง ๆ ที่ หลากหลายและผู้คนทั่วไปซึ่งมีความสนใจในประเด็นสาธารณะต่าง ๆ ร่วมกันจะนำไปสู่ความเป็นประธาน อันเป็นอำนาจประชาชน ที่แท้จริงในการทำให้เกิดดุลยภาพระหว่างอำนาจรัฐอำนาจทุน และอำนาจประชาชน (ประชาสังคม) มีสภาพธรรมรัฐเกิดขึ้น (Good Governance) การบริหารชุมชนนั้นถือว่าการบริหารที่สำคัญ จึงต้องมีการบริหารชุมชนในตัวของกลุ่มในชุมชนเอง เพราะวาระรัฐนั้นไม่ได้ตอบสนองความต้องการตรงกับความต้องการของเรามากพอและการบริหารรัฐทำงานได้อย่างล่าช้า จึงมีการ รวมกลุ่มกันเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเอง และในปัจจุบันมีกลุ่มต่าง ๆ ที่ได้เกิดขึ้นจากการพยายามแก้ไขปัญหาของประชาชนและมี การบริหารจัดการกลุ่มโดยปราศจากการพึ่งพาจากรัฐ (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2555)

ดังนั้นการบริหารจัดการในชุมชนเป็นการพัฒนาชุมชนให้มีทิศทางที่ดี ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความมั่นคง เพื่อจะได้เป็นชุมชนที่น่าอยู่ มีความสุข และเป็นชุมชนที่สามารถตอบสนองความต้องการให้ตรงกับความต้องการของชาวบ้านได้ตรงจุด เพื่อที่จะปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ด้วยการส่งเสริมการรวมตัว เรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทดลองปฏิบัติจริง รวมทั้งการเสริมหนุนกลุ่มที่มีการรวมตัวอยู่แล้วให้เข้มแข็ง เน้นศักยภาพความพร้อมของชุมชนเชื่อมโยงกับการทำมาหาเลี้ยงชีพทุกระดับ และการบริหารชุมชนต้องคำนึงถึงความพอประมาณและความพออยู่พอกิน โดยจะต้องพึ่งตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และควรเป็นความริเริ่มของชุมชนเองด้วยการจัดให้มีบริการทางเทคนิคและบริการอื่น ๆ ที่จะเร่งเร้าให้เกิดความคิดริเริ่มการช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการกำจัดปัญหาความเดือดร้อนด้วยตนเองเป็นหลัก (จุฬามณี แก้วโพหนอง, 2559)

ชุมชนที่สะท้อนการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นจากชุมชนที่สำคัญ ได้แก่ ตำบลสีพยา แต่เดิมนั้นตำบลสีพยายังไม่ค่อยเจริญมากนัก ในเรื่องสาธารณูปโภคยังเข้าไม่ถึงตำบล เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา โดยถนนนั้นแต่ก่อนเป็นคลองนาข้าว แต่เริ่มมีถนนเข้ามายังตำบลนี้เมื่อสมัยที่ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี แต่ต่อมาประมาณ 10 ปี ไฟฟ้าก็ได้เข้ามายังตำบลสีพยา และสมัยก่อนชาวบ้านตำบลสีพยามีการเป็นอยู่กันแบบเครือญาติพี่น้องเกาะกลุ่มกันอยู่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ได้ประกอบอาชีพประมงน้ำจืด ไร่ทำกินและค้าขาย มีการทำนาข้าว แต่ทำได้ไม่นานน้ำเค็มได้เข้ามาในนาข้าว จึงทำให้ปลูกข้าวไม่ได้ และที่ทำนาข้าวนั้นก็กลายเป็นที่ดินโล่ง ๆ ไม่สามารถปลูกหรือประกอบอาชีพอื่นได้ ทำให้คนนอกตำบลสีพยาได้เข้ามาทำเหมืองพลอย และได้ขุดพลอยเพื่อนำไปขาย เมื่อก่อนราคาพลอยนั้นยังไม่ดีมากนัก ซึ่งยังไม่ค่อยมีใครเข้ามาทำอาชีพนี้กันมาก แต่พอราคาพลอยนั้นได้สูงขึ้น คนนอกตำบลได้พากันมาเช่าที่ดินทำพลอยได้นำเครื่องจักรขนาดใหญ่เข้ามาหาพลอย และเจ้าของที่ดินได้คิดค่าเช่าที่ดินต่อเดือน บางเดือนสูงถึงหลักล้านต่ำสุดหกแสนโดยประมาณ และหลังจากนั้นจึงเกิดปัญหาตามมา เช่น ปัญหาน้ำท่วมในฤดูฝนเพราะน้ำขัง พอหน้าแล้งน้ำเค็มก็เข้ามาในที่ดิน เพราะเกิดจากการทำเหมืองพลอยนั่นเอง ต่อมาในปัจจุบันเมื่อพลอยเริ่มใกล้หมดชาวบ้านก็ไปทำอาชีพรับจ้างทำสวน รับจ้างก่อสร้าง รับราชการบางส่วน แต่ปัญหาในตอนนั้นก็ยิ่งเจอปัญหาในเรื่องของการบุกรุกที่ดินกัน ส่วนใหญ่ก็เจรจากันได้ เพราะคนในตำบลนี้มีความสัมพันธ์กันในรูปแบบการรักใคร่กัน มีการอยู่แบบพี่น้อง มีความสามัคคี ประองตองกัน ทำให้มีการพูดคุยกันไกลเกลี่ยกันได้ง่าย ส่วนปัญหาของตำบลนั้นเป็นปัญหาในเรื่องของงบประมาณในท้องถิ่นยังไม่มีการกระจายรายได้มาพัฒนาท้องถิ่นได้มากพอ (วิฑิตมา ขำแท้, สัมภาษณ์ 14 มิถุนายน 2562)

ต่อมาเศรษฐกิจประเทศไทยในปี 2539 ส่งผลให้ประชาชนเดือดร้อนและเกิดปัญหาวิกฤตทางการเงินหรือวิกฤตต้มยำกุ้ง ในปี 2539 จึงเกิดเหตุการณ์ข้าวหายากแพง ทำให้ประชาชนเกิดหนี้สินและทำให้การเป็นอยู่นั้นลำบาก ไม่มีการพึ่งพาตนเองเกิดปัญหามากมายทางเศรษฐกิจในประเทศ ท่านพระอาจารย์มนัส ชันติธัมโม ได้เดินทางไปศึกษาชุมชนหลาย ๆ ที่ และได้เห็นถึงปัญหาหนี้สินและความเดือดร้อนของประชาชน ท่านได้เล็งเห็นว่ามีความสำคัญและอยากปลูกฝังการออมเงินให้ประชาชน ให้ประชาชนได้มีการพึ่งพาตนเอง ไม่เป็นหนี้สินและมีเงินเก็บออมในทุก ๆ เดือน ท่านมีความสามารถพัฒนาโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประชาชนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการพัฒนาที่จะทำให้เกิดแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมขึ้นมาได้และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประชาชนผู้เป็นเจ้าของปัญหาจะต้องมีการรวมพลังกันในชุมชนเพื่อที่จะร่วมมือการแก้ไขหรือตอบสนองต่อปัญหาโดยมีการยึดหลักการพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด และมีตัวอย่างกลุ่มองค์กรที่ประสบความสำเร็จในเรื่องของการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ได้แก่ กลุ่มของอปพร. หรืออาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กลุ่มออม. หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ซึ่งเป็นกลุ่มองค์กรที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเข้ามายังท้องถิ่นและเข้ามาช่วยเหลือชาวบ้าน แต่ก็ยังเกิดปัญหาของกลุ่มองค์กรที่มาจากภาครัฐในช่วยเหลือ บรรเทาความเดือดร้อนอาจยังไม่ทั่วถึงและครอบคลุมมากพอ (เกษริน สุจินต์, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2562)

กลุ่มที่เกิดขึ้นมาเพื่อที่จะแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชน คือ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ที่เป็นกลุ่มสัจจะจะเป็นการรวมตัวกันสะสมเงินคนละเล็กน้อย จึงเกิดเป็นจำนวนเงินก้อนหนึ่งโดยตั้งสัจจะว่า มาทำการสะสมทรัพย์กันทุกเดือนตามวันเวลาที่ได้กำหนดไว้ ถ้าสมาชิกคนใดที่เดือดร้อนหรือต้องการใช้เงินกำหนดการกู้เงินไปใช้ได้ภายใต้สัจจะที่ได้ให้ไว้กับกลุ่มว่าจะมาผ่อนชำระคืนตามกำหนด พร้อมทั้งค่าบำรุงที่ได้ตั้งไว้กับทางกลุ่ม และกำไรที่ได้จากค่าบำรุงจากการกู้ยืมของสมาชิกจะทำมาจัดสรรในรูปเงินปันผลคืนให้แก่สมาชิก และตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการของชาวบ้านเพื่อดูแลสมาชิก เมื่อยามเจ็บป่วย เมื่อเสียชีวิต เมื่อชรภาพให้ทุนการศึกษาตลอดจนเผยแผ่ไปยังผู้ด้อยโอกาสต่าง ๆ จังหวัดจันทบุรีเป็นอีกจังหวัดที่มีกลุ่มออมทรัพย์ที่

เกิดขึ้นมากมายซึ่งการก่อตั้งนั้นเกิดจากพระอาจารย์มนัส ขันติธัมโม เป็นผู้ริเริ่มกลุ่มสัจจะขึ้นมา (เกษริน สุจินต์, สัมภาษณ์ 30 กรกฎาคม 2562)

ในกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตำบลสีพยา อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นบ้านเกิดของ พระอาจารย์มนัส ขันติธัมโม ในวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2539 ณ บ้านพลูยางได้เป็นเป็นที่แรกที่ท่านได้ทำการทดลองการออมเงินจากประชาชนที่ได้เข้ามาทำบุญในวัด จำนวนคนประมาณ 100 กว่าคน ท่านได้เชิญชวนให้ประชาชนมาออมเงินกันเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน และผลจากการออมเงินของชาวบ้านจึงเกิดเป็นกลุ่มสัจจะขึ้นมาเป็นที่แรก และพระอาจารย์มนัส ขันติธัมโม ได้ย้ายไปเป็นเจ้าอาวาสที่วัดโพธิ์ทอง ท่านได้นำแนวคิดการออมเงินไปเผยแผ่ที่วัดโพธิ์ทองซึ่งเป็นแม่เครือข่ายของกลุ่มสัจจะ และขยายไปกลุ่มชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดจันทบุรี ต่อมาประชาชนหันมาสนใจจะเข้ากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มากขึ้น การออมจะออมขั้นต่ำเดือนละ 100 บาท ต่อเดือนหรือมากกว่านั้นได้ ส่วนถ้าคนกู้จะมีดอกเบี้ย ร้อยละ 2 ต่อปี และสามารถเบิกค่ารักษาพยาบาลและเมื่อเสียชีวิตก็จะได้รับเงินทำศพ ซึ่งทั้งหมดเป็นค่าสวัสดิการจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการออมเงินจากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ การสัจจะขึ้นมานั้นเพื่อที่จะแก้ปัญหาให้ประชาชน เป็นเงินหมุนเวียนให้กับประชาชน ถ้าประชาชนนำมาลงทุนในการทำมาหากินจะเป็นการต่อยอดไปเรื่อย ๆ ซึ่งทำให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก (วนาพรรณ พรพานิช, สัมภาษณ์ 29 กรกฎาคม 2562)

ดังนั้นผู้วิจัย จึงได้ทำวิจัยเรื่องการก่อรูปของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา ว่ามีการก่อรูปกลุ่มและมีประวัติความเป็นมาอย่างไรจึงเกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นมา และมีวิธีการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อย่างไร

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการก่อรูปกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี

3. วิธีการศึกษา

ในการวิจัยเรื่อง การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นวิจัยเชิงคุณภาพในขั้นนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

3.1 การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษาจากเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง ดังนี้

3.1.1 เอกสารชั้นต้น (Primary Document) เป็นข้อมูลดิบที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อมูลส่วนนี้ได้จากการเก็บรวบรวมเอกสารที่สำคัญ เช่น เอกสารของชาวบ้าน เอกสารของการประชุมกลุ่มสัจจะ เป็นต้น

3.1.2 เอกสารชั้นรอง (Secondary Document) เป็นข้อมูลที่ได้ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ต้องการวิเคราะห์ เช่น ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

3.2 การสัมภาษณ์ วิธีการสัมภาษณ์ที่จะใช้ในการวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or Guided Interview) โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือในรูปแบบต่าง ๆ คือ

3.2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการใช้แนวสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเลือกที่ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์โดยอาศัยการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informants) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่

ชื่อ-สกุล	สถานภาพในการให้ข้อมูล
1. นายสมยศ สุขสานต์	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 5 บ้านพลูยาง
2. นางฐิติมา ชำแท้	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนฯ ตำบลสีพยา

3. นางวนาพรรณ พรพานิช คณะกรรมการกลุ่มสัจจะตำบลสีพยา
4. นางสาวเกษริน สุจินต์ คณะกรรมการกลุ่มสัจจะวัดโพธิ์ทอง
5. นางอุไร สุขสานต์ สมาชิกกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตำบลสีพยา

3.2.2 การสังเกตการณ์ เป็นการเก็บข้อมูลเสริมวิธีการอื่น ๆ โดยใช้กระบวนการสังเกต คือ การไปมีส่วนร่วมกับการทำสัจจะสะสมทรัพย์ของตำบลสีพยาโดยการไปเรียนรู้และช่วยเก็บเงิน และจดบันทึก ซึ่งเป็นการสังเกตการณ์ที่เป็นประโยชน์นำมาใช้ในงานวิจัยขึ้นนี้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3.3 การตรวจสอบข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะใช้วิธีการ ดังนี้

1. การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนต่างกัน ในการวิจัยนี้จะให้ผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนที่หลากหลาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนต่างกันในการทำงานที่มีรูปแบบแตกต่างกัน
2. การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ในการวิจัยนี้จะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสารการสัมภาษณ์และการสังเกตมาเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ขงงานวิจัยขึ้นนี้เป็นงานเชิงคุณภาพที่โดยมีการวิเคราะห์ ดังนี้

3.4.1 การตีความเพื่อจัดกลุ่มข้อมูล โดยการจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและจำแนกวิเคราะห์ตามประเด็นคำถามในวัตถุประสงค์ของเราที่เราได้ไปสัมภาษณ์ ส่วนการตรวจสอบข้อมูลและผลการศึกษา ใช้วิธีการรวมกลุ่มกันวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาข้อมูลของผลการศึกษาเบื้องต้นจากผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 การตีความในเชิงเหตุและผล ในลักษณะที่เป็นการพยายามที่จะดึงความหมายออกมาจากข้อมูลที่มีอยู่เป็นการทำความเข้าใจว่าข้อมูลบอกระบุอะไรแก่เราบ้าง และหาความหมายที่แท้จริงในคำตอบของผู้ที่ถูกสัมภาษณ์และนำมาตีความหมายในข้อมูลของเรา

3.4.3 การวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบ จะนำข้อมูลจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละคนนำมาเปรียบเทียบกัน

3.4.4 การวิเคราะห์ความเป็นเหตุเป็นผล เป็นการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลชุดหนึ่งกับข้อมูลอีกชุดหนึ่ง โดยข้อมูลอีกชุดหนึ่งเป็นเหตุ ข้อมูลอีกชุดหนึ่งเป็นผล และในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์นั้นอาจจะเกิดจากหลาย ๆ สาเหตุ

4. สรุปผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้ ข้อที่1 เพื่อศึกษาการก่อรูปกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี และ ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการก่อรูปกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี การก่อรูปกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี มีการก่อรูปมาจากวิกฤติการณ์ต้มยำกุ้ง ทำให้ประเทศไทยที่มีหนี้เพิ่มขึ้นมาอีกและต้องเจอกับสถานการณ์ที่ค่าครองชีพที่สูง ส่งผลให้ราคาสินค้าต่าง ๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย โดยหนึ่งในจังหวัดที่ได้รับผลกระทบ คือ จังหวัดจันทบุรี ตำบลสีพยา ได้รับผลกระทบในเรื่องของค่าครองชีพที่สูงเกินไป มีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันและประกอบกับความเจริญที่เข้ามายังชุมชน จึงเกิดการเป็นหนี้สิน ทำให้เกิดการไปกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้จนเป็นหนี้ พระอาจารย์ มนัส ขนติธมโม ได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้และต้องการที่จะแก้ไขเพื่อให้ชาวบ้านมีความพอเพียงรู้จักประหยัดอดออม โดยในช่วงปี พ.ศ.2539 พระอาจารย์มนัส ขนติธมโม ได้ศึกษาดูงาน เรื่อง การออมทรัพย์ในจังหวัดสงขลาของ

ครูชบ ยอดแก้ว ต่อมาได้มีโอกาสสนทนาร่วมกับ พระสุบิน ปณีโตวัดไร่ล้อม จังหวัดตราด ทำให้ได้แนวคิดในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ในการออมเงิน จัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการของชุมชน และได้ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดจันทบุรี ที่ศาลาบ้านพลูยาง หมู่ 5 ตำบลสีกาย อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นที่แรก ซึ่งเป็นบ้านเกิดของพระอาจารย์ ปัจจุบันมีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ในจังหวัดจันทบุรีทั้งหมด 116 กลุ่ม โดยมีปัจจัยที่ทำให้การก่อรูปกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ประสบความสำเร็จนั้น คือ ปัจจัยผู้นำและปัจจัยคุณธรรม พระมนัส ขนติธมโม ท่านมีลักษณะความเป็นผู้นำในการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาได้อย่างมีสติ ท่านจึงมีการใช้ปัญญาในการอาศัยวิกฤติให้เป็นโอกาสในการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อต่อสู้กับวิกฤติที่เกิดขึ้น ท่านเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้ตลอดเวลา เพราะมีความใฝ่หาความรู้ มีธรรมาศัยไมตรีที่ดี ในส่วนของปัจจัยด้านคุณธรรมที่ท่านยึดคือ เรื่องของวินัย เป็นระเบียบ กฎเกณฑ์ ข้อบังคับ สำหรับควบคุมความประพฤติทางกาย วาจา ของคนในสังคมให้เรียบร้อยดีงามในเรื่องของความซื่อสัตย์ เป็นการมีความซื่อตรง มีความซื่อสัตย์ มีความจริงใจต่อผู้อื่น คนเราอยู่ร่วมกันต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต และจริงใจต่อกัน และในเรื่องของการทำงานที่มีประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงเพื่อที่จะทำให้การก่อตั้งกลุ่มนั้นสำเร็จลุล่วงได้ดี

ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาการบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีกาย อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี การบริหารจัดการของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีกาย อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้แบ่งระบบการบริหารไว้ โดยมีเป้าหมายและแนวทางในการจัดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ มีการแก้ไขปัญหาเรื่องความยากจน และในเรื่องของหนี้สินที่จะลูกกลามไปสู่ปัญหาด้านสังคมอื่น ๆ ซึ่งได้มีพระอาจารย์มนัส ขนติธมโม ท่านได้เล็งเห็นแล้วว่า การพัฒนาแบบพึ่งพาตัวเองไม่มีทางเป็นไปได้ จึงให้ชาวบ้านมีการออมเงินของตนเองประหยัดและมีความซื่อสัตย์กันถึงจะบรรลุเป้าหมายได้และเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักการพึ่งพาตนเองในทุก ๆ ด้านก็ควรมีที่ตั้งในตัวเองและมีการรักษาสัจจะ มีวินัยต่อตนเอง และมีการแก้ปัญหาความแตก้าวในการทะเลาะเบาะแว้งของคนในชุมชน ให้วนกลับมาสู่ความสามัคคีกันได้ พระอาจารย์มนัส ขนติธมโมท่านได้มีแนวทางการจัดตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีกาย มาประยุกต์ใช้กับภูมิปัญญาพื้นบ้าน โดยการใช้หลักธรรมทางศาสนาที่สอนให้เน้นเรื่องบุญ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการกำหนดแนวทางการทำกิจกรรมสะสมทรัพย์ไม่ให้หลุดไปสู่ความโลภ โดยการใช้หลักธรรมเข้าไปสอดแทรกการออมทรัพย์ให้เกิดผลประโยชน์ร่วมของชุมชน เพื่อสร้างแรงจูงใจของคนในชุมชนได้หันมาร่วมมือพึ่งพากันและกัน ให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ทั้งการตั้งคณะกรรมการการตัดสินใจจากกฎเกณฑ์ของกองทุน การติดตามผลประโยชน์ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น เพื่อสร้างกองทุนในหมู่บ้าน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างสวัสดิการชุมชน เช่น เจ็บป่วย เสียชีวิต ฌาปนกิจสงเคราะห์ ให้ทุนการศึกษา ผู้พิการ ชราภาพ และผู้ด้อยโอกาส เป็นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และยังมีระเบียบกติกาของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ การออมของสมาชิกทุกคน ต้องฝึกสัจจะและมีวินัยการออมเงินอย่างน้อย 20 บาท สูงสุด 100 บาท ต่อเดือนเท่านั้น การออมเงินต้องมีการออมเงินอย่างสม่ำเสมอ และมีการได้รับสวัสดิการร่วมกันมีความเท่าเทียมกัน แต่ในระเบียบการออมและการกู้ยืมคนในครอบครัวใดเป็นสมาชิก 1-3 คน กู้ได้ไม่เกิน 1 บัญชี และครอบครัวใดเป็นสมาชิก 4 - 6 คน กู้ได้ไม่เกิน 2 บัญชี ส่วนในเกณฑ์การปล่อยกู้ให้กับสมาชิก การกู้เงิน ต้องดูเงินออมจากเดือนนั้นที่เก็บ เช่น ถ้าได้เงินออม 100,000 บาท มีคนกู้ยืมอยู่ 5 คนก็ต้องหารคนละเท่า ๆ กันและต้องมีคนค้ำประกัน 2 คน ต่อ 1 คนกู้ ส่วนในกิจกรรมของกลุ่มมีอยู่ 2 ประเภท คือ การกู้ยืมของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เป็นการกู้ยืมของสมาชิกเพื่อดำเนินการให้เป็นประโยชน์โดยการให้สมาชิกที่มีความจำเป็นกู้ เพื่อไปลงทุนหรือใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต และต้องเสียค่าบำรุงให้กลุ่ม ดอกเบี้ยร้อยละ 2 คณะกรรมการการบริหารกลุ่มจะมีการพิจารณาปรึกษาร่วมกันกับสวัสดิการให้เปล่าแก่สมาชิกสวัสดิการแรกเกิดให้กับสมาชิกที่คลอดบุตรกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อเป็นขวัญถุงสำหรับเด็กแรกเกิด เป็นจำนวนเงิน 500 บาท เพื่อเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับสิทธิในการเป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์โดยปริยาย

5. อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาการก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสังคมสมัยใหม่ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี นั้น มีการก่อรูปกลุ่มจากการที่เริ่มจากได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง ทำให้ค่าครองชีพสูงขึ้นประกอบกับหน่วยงานภาครัฐเข้ามาในตำบลสีพยา ได้เข้ามาสร้างถนน ไฟฟ้าและประปาให้กับชาวบ้าน เพื่อสร้างความสะดวกสบายและความเจริญของตำบลสีพยา ซึ่งการเข้ามาของรัฐก็ได้เพิ่มรายจ่ายให้กับชาวบ้านในเรื่องของค่าไฟฟ้าและค่าประปา และยังคงอยู่กับปัญหาของระบบราชการที่ทำงานล่าช้า ในเรื่องของข้อจำกัดด้านรายได้ท้องถิ่นเพียงพอต่อการพัฒนาท้องถิ่น เมื่อของงบประมาณทำงานโครงการพัฒนาท้องถิ่นก็ล่าช้า เพราะงบประมาณส่วนใหญ่อยู่ที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นหลักไม่มีการกระจายไปยังท้องถิ่น และการบริหารงานภาครัฐนั้นคนที่บริหารได้มาจากการที่ประชาชนนั้นได้เลือกเข้าไป และประชาชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการบริหาร จึงทำให้แก้ปัญหาไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้านที่กำลังประสบปัญหาในเรื่องหนี้สิน สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการก่อรูปกลุ่มองค์กร คือ ทฤษฎีรัฐสวัสดิการ ทฤษฎีนี้เชื่อว่า สถานภาพและบทบาทขององค์กรประชาสังคมขึ้นอยู่กับหน้าที่รัฐสามารถให้สวัสดิการสังคมแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใดทฤษฎีสอดคล้องกับมิติการมองมิติสองที่กล่าวถึงแล้ว ถ้าสังคมใดมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงและรัฐสามารถจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ประชาชนได้ บทบาทขององค์กรประชาสังคมก็จะน้อยเพราะสังคมไม่มีความต้องการ ในขณะที่เดียวกันในสังคมที่พัฒนาแล้วและรัฐจัดเก็บภาษีได้รวมถึงประชาชนมีเงินเหลือใช้ ปัจเจกชนหลายคนก็ยังต้องการจะตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยตนเอง มีการบริการให้แก่คนจน ในกรณีนี้สวัสดิการทางสังคมจะเห็นได้ทั้งในรูปของภาครัฐและภาคเอกชน แต่ในประเทศด้วยพัฒนาที่รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้บางครั้งบทบาทและสถานภาพขององค์กรทางสังคมก็ยังไม่ได้รับการยอมรับเนื่องจากนโยบายของรัฐด้านอื่นที่เข้ามาสกัดกั้นการเติบโตขององค์กรทางสังคมก็ยังไม่ได้รับการยอมรับเนื่องจากนโยบายของรัฐด้านอื่นที่เข้ามาสกัดกั้นการเติบโตขององค์กรทางสังคม (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2555)

ผลการศึกษาการก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสังคมสมัยใหม่ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี นั้น มีการบริหารจัดการกันภายในกลุ่มที่มีการแบ่งงานกันทำตามโครงสร้างของกลุ่ม ตามความสามารถและการไว้วางใจของสมาชิกในกลุ่ม กลุ่มสังคมสมัยใหม่จะยึดถือหลักการดำเนินงานของกลุ่มและกำหนดระเบียบกติกาของสมาชิกในกลุ่มด้วย เพื่อเป็นการฝึกสังจจะและมีวินัยการออมเงิน ประกอบกับการใช้หลักธรรมเข้าไปสอดแทรกการออมทรัพย์ ซึ่งการทำงานกลุ่มจะได้รับเงินค่าตอบแทนประจำปีด้วย สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบ แนวคิดการจัดองค์การแบบราชการ (Bureaucracy) แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เขาได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการจัดการตามแบบระบบราชการ (weber) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการตามแบบระบบราชการไว้ ดังนี้ 1. หลักการแบ่งงานกันทำ หมายถึง หลักในการสร้างความชัดเจนและความสมดุระหว่างอำนาจหน้าที่กับความรับผิดชอบโดยเป็นไปตามกฎระเบียบขององค์กร การแบ่งงานกันทำตามวิธีนี้ถือว่าเป็นความรับผิดชอบที่เป็นทางการ 2. หลักของการกำหนดอำนาจหน้าที่ตามสายการบังคับบัญชา หมายถึง การกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ที่ให้อำนาจหน้าที่ลดหลั่นลงมาตามสายการบังคับบัญชา ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความชัดเจนในสายการบังคับบัญชา 3. หลักของความสามารถ หมายถึง หลักการสำคัญในการจัดบุคคลเพื่อบรรจุ หรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตามหลักความรู้ความสามารถของบุคคล โดยการใช้กระบวนการทดสอบ การฝึกอบรม และการศึกษาของบุคลากร 4. หลักของกฎ ระเบียบ ความมีวินัย และการควบคุม หมายถึง การบริหารงานโดยใช้กฎระเบียบเป็นหลัก และกำหนดรูปแบบไว้ให้ชัดเจนการบริหารจะต้องยึดระบบเอกสารเป็นสำคัญ โดยไม่คำนึงถึงความสัมพันธ์ส่วนตัว 5. หลักของความเป็นกลางทางการบริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีเกียรติมีอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบในการทำงานตามตำแหน่งนั้น อุปกรณ์และเครื่องมือจะอยู่กับตำแหน่ง ไม่ใช่อยู่กับบุคคล 6. หลักของการเป็นบุคลากรของฝ่ายบริหารและได้รับเงินเดือนประจำ หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารจะต้องเป็นบุคลากรประจำ มีการจ้างงานตลอดชีพ และจัดให้มีเงินเดือนประจำในอัตราคงที่ในแต่ละปี (ชูวงศ์ อุบลี, 2557)

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสังคมสมัยใหม่ ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรีนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชัยวัฒน์ อัครมโม (พ.ศ.2555) ได้ทำวิจัยเรื่อง มั่นคงในชีวิตของสมาชิกกลุ่ม

สัจจะสะสมทรัพย์ฯ ตำบลสีพยา อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรี ในส่วนที่สอดคล้องประเด็น เรื่องทฤษฎีรัฐสวัสดิการ หรือ ทฤษฎีนี้ เชื่อว่า สถานภาพและบทบาทขององค์กรประชาสังคมขึ้นอยู่กับความสามารถให้สวัสดิการสังคมแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด ถ้าสังคมใดมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจสูงและรัฐสามารถจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ประชาชนได้ บทบาทขององค์กรประชาสังคมก็จะน้อยเพราะสังคมไม่มีความต้องการ ในขณะเดียวกันในสังคมที่พัฒนาแล้วและรัฐจัดเก็บภาษีได้รวมถึงประชาชนมีเงินเหลือใช้ปัจเจกชนหลายคนก็ต้องการจะตอบสนองความต้องการของสังคมด้วยตนเอง มีการบริการให้แก่คนจน ในกรณีนี้สวัสดิการทางสังคมจะเห็นได้ทั้งในรูปของภาครัฐและภาคเอกชน แต่ในประเทศด้วยพัฒนาที่รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ เช่นเดียวกับ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตำบลสีพยา ที่รัฐก็ไม่สามารถเข้ามาทำงานเพื่อตอบสนองกับประชาชนได้มากนักจึงเกิดการรวมตัวของชาวบ้านเองโดยมีผู้นำ พระมนัส ได้เป็นผู้ริเริ่มกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ขึ้นมาเพื่อใช้ชาวบ้านได้รู้จักประหยัด อดออม ไม่มีหนี้สิน และมีระเบียบวินัยในตัวเองมีความซื่อตรงและมีความสามัคคีในกลุ่ม

ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรีนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระบรรพต วนาลัญญะ (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง บทบาทผู้นำในการส่งเสริมงานสวัสดิการชุมชนของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโขมง ตำบลโขมง อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรี ในส่วนที่สอดคล้องประเด็นเรื่อง เป้าหมายในการจัดกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ 1. การแก้ไขปัญหาเรื่องความยากจน หนี้สินที่จะถูกลำเลียงไปสู่ปัญหาด้านสังคมอื่น ๆ ซึ่งมีการพัฒนาแบบพึ่งพาพึ่งพาซึ่งกันและกันไม่ได้ ชาวบ้านต้องมีเงินออมของตนเองมีความประหยัด ซื่อสัตย์ จึงจะบรรลุเป้าหมาย 2. ให้ชุมชนรู้จักพึ่งพาตนเองในทุก ๆ ด้านเป็นที่ตั้งด้านทุนการจัดการเห็นได้จากคำที่ตอกย้ำของชุมชนอยู่เสมอว่า การรักษาสัจจะ การมีวินัยต่อตนเอง 3. การแก้ปัญหาความแตกฉาน การทะเลาะเบาะแว้งของคนในชุมชน ให้ทวนกลับมาสู่ความสามัคคี 4. สร้างความภาคภูมิใจ ความมีศักดิ์ศรีคู่กันคนในชุมชนสามารถเคียงบ่าเคียงไหล่กับคนชั้นกลาง ชีวราชการ ธุรกิจอย่างมีศักดิ์ศรี 5. ให้คุณธรรม ความรัก และการปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธศาสนากลับมาสู่ใจของคนในชุมชน เช่นเดียวกับกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ตำบลสีพยา ที่มีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจน ให้คนในชุมชนรู้จักพึ่งพาตนเอง เป็นต้น

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนโยบายในเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

1. จากการศึกษาวิจัย การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรี ควรได้รับการพัฒนาความมั่นคงในชีวิตในหลายมิติ เช่น ความมั่นคงด้านรายได้ ด้านสังคม ด้านสุขภาพ และวัฒนธรรม ให้แก่สมาชิกในกลุ่มให้ดีขึ้นมากกว่าที่เป็นอยู่ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในชีวิตของมนุษย์ จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนศักยภาพกลุ่มและพัฒนาความมั่นคงของสมาชิกของกลุ่มเพิ่มมากขึ้น เพราะยังขาดการพัฒนาสมาชิกกลุ่มในแต่ละด้าน

2. จากการศึกษาวิจัย การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรี ควรปลูกจิตสำนึกการพัฒนาความมั่นคงในชีวิตให้แก่สมาชิกได้ปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในหลักการของกลุ่มมากขึ้น ให้ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้สมาชิกนำไปประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของสมาชิกกลุ่มในแต่ละพื้นที่และต้องสอดคล้องกับการบริหารจัดการแบบใหม่ ในเรื่องของการยกระดับความรู้ การบริหารจัดการแบบใหม่ให้มีการตรวจสอบได้ ให้มีการส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มวิชาชีพเสริมแก่สมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เป็นต้น เพราะในการทำงานภายในกลุ่มยังไม่ได้ให้ชาวบ้านมาตรวจสอบเงินได้ มีแต่ภาครัฐมาตรวจสอบปีละ 1 ครั้ง

6.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง การก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ตำบลสีพยา อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดจันทบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้ คือ

1. จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าในการศึกษายังขาดมุมมองในเรื่องคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของสมาชิกในกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของสมาชิกภายในกลุ่มกับสมาชิกที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้เห็นถึงการเปรียบเทียบและความแตกต่าง อาจทำให้เกิดแนวคิดใหม่เกิดขึ้น

2. จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าในการศึกษายังขาดมุมมองในเรื่องการพัฒนากลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ทำการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์กับคณะกรรมการหรือหน่วยงานส่วนกลางที่เข้ามาตรวจสอบให้มีการประชุมทุกเดือนและมีการตรวจสอบบัญชีเพื่อให้ทราบถึงจำนวนเงินที่เหลือทั้งสิ้นอย่างถูกต้อง

3. จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่าในการศึกษายังขาดมุมมองในเรื่องการจัดระเบียบและพัฒนารองรับเรื่องกระบวนการทำงานของกลุ่ม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอในการทำวิจัยครั้งต่อไป คือ ให้ทำการศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์กับชุมชนและชาวบ้านที่เป็นสมาชิกให้กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์มีการจัดระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพมีมาตรฐานรัดกุมเพื่อให้ชาวบ้านได้เห็นถึงมาตรฐานที่ปลอดภัยในระบบกระบวนการทำงานอย่างชัดเจน

7. สรุป

จากการศึกษาการก่อรูปกลุ่มและการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ กรณีศึกษา : ตำบลสีพยา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี พบว่าตำบลสีพยามีการก่อรูปกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ ขึ้นโดยพระอาจารย์มนัส ขนติธมโม ต้องการที่จะแก้ไขปัญหาหนี้สินของชาวบ้าน โดยให้ชาวบ้านมารวมกลุ่มในการแก้ปัญหา และใช้หลักคุณธรรมเป็นตัวขับเคลื่อนกลุ่ม มาประยุกต์ในการออมเงิน ระดมเงิน จัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการของชุมชน เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรของชีวิต ชาวบ้าน ชุมชน มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ และช่วงการก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของตำบลสีพยา เริ่มขยายตัวในปี 2542 – 2555 ถือได้ว่าเป็นยุคเฟื่องฟูของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของตำบลสีพยาที่สามารถบริหารงานได้ดีตามสถานการณ์ในระบอบเวลานั้น ๆ ได้ แต่สถานการณ์ต่าง ๆ ย่อมมีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสภาพแวดล้อม เป็นต้น แต่ภายในกลุ่มนั้นมีการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนภายในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจะมีการแบ่งงานกันตามโครงสร้างอย่างเห็นได้ชัดตามความสามารถและการไว้วางใจของสมาชิกกลุ่มและมีการกำหนดระเบียบกติกาอย่างชัดเจน

รายการอ้างอิง

เกษริน สุจินต์. (2562, 30 กรกฎาคม). สัมภาษณ์. คณะกรรมการกลุ่มสัจจะวัดโพธิ์ทอง.

จกवाल สุขไมตรี. (2559). การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่จังหวัดสงขลา. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2555). การก่อรูปองค์กรประชาสังคมท้องถิ่นจังหวัดตราด. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ชูวงศ์ อุบลี. (2557). ตำราพิชัยการบริหาร (ฉบับตั้งต้น). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จรัสสินทวงศ์การพิมพ์ จำกัด.

ฐิติมา ขำแท้. (2562, 14 มิถุนายน). นักวิเคราะห์นโยบายและแผนฯตำบลสีพยา. สัมภาษณ์.

ผจงจิตต์ วงศ์ธีรญาณเดช. (2551). รูปแบบการดำเนินชีวิตของข้าราชการไทย ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.

พระชัยวัฒน์ อัครธมโม. (2555). บทบาทผู้นำในการส่งเสริมงานสวัสดิการชุมชนของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์วัดโขมง ตำบลโขมง อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วนาพรรณ พรพานิช. (2562, 29 กรกฎาคม). คณะกรรมการกลุ่มสัจจะตำบลสีพยา. สัมภาษณ์.

อัครณัฐ วงศ์ปรีดี. (2555). ปัญหาการคลังท้องถิ่นไทย: บทสะท้อนจากมุมมองของผู้บริหารเทศบาล. วารสารการจัดการภาครัฐ

และเอกชน 19 (1): 1-27.

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี^{*}

นริศรา วรคำ^{**} ประภาวี อร์ญวงค์^{***} และ วุฒินันท์ สุพร^{****}

(วันรับบทความ: 15 พฤศจิกายน 2563, วันแก้ไขบทความ: 15 ธันวาคม 2563, วันตอบรับบทความ: 25 ธันวาคม 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมศาลเจ้า ศาลผี ในเขตอำเภอเมือง อำเภอ ท่าใหม่ และ อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informant) ในการวิจัย คือ บุคคลในชุมชน ที่อาศัยอยู่ใกล้เคียงหรือผู้ที่ดูแลศาล โดยกำหนดผู้ที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป จำนวน 44 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Formal Interview)

ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพพบศาลทั้งหมดจำนวน 22 ศาล เป็นศาลเจ้า จำนวน 16 ศาล และศาลผี จำนวน 6 ศาล โดยอำเภอเมือง แบ่งเป็นศาลเจ้า จำนวน 7 ศาล และศาลผี จำนวน 5 ศาล อำเภอท่าใหม่แบ่งเป็นศาลเจ้า จำนวน 5 ศาล และศาลผี จำนวน 1 ศาล อำเภอแหลมสิงห์ แบ่งเป็นศาลเจ้า จำนวน 4 ศาล ซึ่งส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า ศาลเป็นที่เคารพสักการะนับถือมาตั้งแต่อดีต เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจและคอยปกป้องรักษาชาวบ้านให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข มีการไหว้ ขอมพรในเรื่องการงาน การเรียน การค้าขาย โชคลาภ รวมถึงการบนและการแก้บนอีกด้วย ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับ ศาลเจ้า ผู้วิจัยพบพิธีกรรมเกี่ยวกับคนไทยเชื้อสายจีน คือ พิธีกรรมทั้งกระเจาด พิธีกรรมลุยไฟรับข้าวสาร เทศกาลถือศีลกินเจ เทศกาลสารทจีน และพิธีกรรมเช่นศาลประจำปี ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลผี ผู้วิจัยพบพิธีกรรม ศาลเจ้าแม่เขาไร่ยา การกินเลี้ยงประจำปี ศาลหลักเมืองจันทบุรี จัดงานเฉลิมฉลองแซ่ยัดวันคล้ายวันเกิด ศาลพ่อปู่โป่งลาน พิธีวิ่งโป่งลาน และวิ่งจบของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และบางศาลไม่มีพิธีกรรม เนื่องจากเป็นศาลขนาดเล็กไม่มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมหรือพิธีกรรม

คำสำคัญ: ความเชื่อ, พิธีกรรม, ศาลเจ้า, ศาลผี, จังหวัดจันทบุรี

^{*}บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี

^{**}นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: wuttinan.t@rbru.ac.th)

^{***}นักศึกษาสาขารัฐศาสตร์ไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: wuttinan.t@rbru.ac.th)

^{****}อาจารย์ประจำสาขารัฐศาสตร์ไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: wuttinan.t@rbru.ac.th)

The Study of Believes and Rituals of Shrine, Ghost Shrine in Chanthaburi Province.

Narissara Worakam^{*} Prapawee Aranyawong^{**} and Wuttinan Suporn^{***}

(Received Date: September 15, 2020, Revised Date: December 15, 2020, Accepted Date: December 25, 2020)

Abstract

The objectives of this research were to study beliefs and rituals to shrines and ghost shrines in Mueang District, Tha Mai District, and Laem Sing District in Chanthaburi Province. The sample used in this study was a group of people in the community living or those who are in charge of the shrines by specifying 44 people ages 50 years or Older. The tool used in this research is a structured interview.

This survey and qualitative research result about beliefs and Rituals related to shrines and ghost shrines were found that there 22 Shrines including 16 shrines and 6 ghost shrines. Seven shrines and five Ghost shrines are situation in Mueang District, five shrines and 1 Ghost shrine are located in Tha mai District, and four shrines are in lame Sing District. It is mostly believed that the shrines have been worshipped in past times. The shrines are spiritual Anchors giving villagers protection and peace by making a wish for Work, education, fortune , as wall as praying and giving votive offerings. The researchers found that the rituals concerned with Chines - Thai people include the Merit Baskets Spread for the Poor Ceremony, The Fire Walking for rice Ceremony, Vegetarian Festival, Ghost Festival, and Annual Offerings to the Spirits Ceremony. For the ghost shrine, The researchers found one annual ritual which is a feast for the goddess of Khao Rai Ya Shrine. The 60th birthday celebration is annually held at the Chanthaburi City Pillar Shrine. At Father Pong Lan Shrine, the Pong Lan Running Rite and Graduation Run are organized at Rambhai Barni Rajabhat University. There are no rituals at some shrines due to the size of the place having not enough space for any activities and rituals.

Keywords: Beliefs, Rituals, Shrines, Ghost shrine, Chanthaburi Province

^{*}Student, Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: wuttinan.t@rbru.ac.th)

^{**}Student, Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: wuttinan.t@rbru.ac.th)

^{***}Lecturer, Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: wuttinan.t @rbru.ac.th)

1. บทนำ

ความเชื่อ เป็นธรรมชาติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ซึ่งสัมพันธ์กับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น เทพ สรวงกิตพันธ์ (2549 : 4) ได้กล่าวว่า “ความเชื่อ หมายถึง ความคิด ความเข้าใจ และการยอมรับนับถือ เชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ต้องมีเหตุผลใดมาสนับสนุนหรือพิสูจน์ บางอย่างอาจมีหลักฐานที่จะพิสูจน์ได้หรืออาจจะไม่มีหลักฐานที่จะนำมาพิสูจน์ ” โดยเชื่อว่ามีสิ่งเหนือธรรมชาติมีอำนาจดลบันดาลต่อการดำเนินชีวิต และเป็นการดลบันดาลที่เกิดขึ้นจากอำนาจของเทวดา พระเจ้า หรือภูตผีปีศาจส่วนใหญ่พบเห็นได้จากพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง รวมไปถึงศาลปู่ตา ศาลหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อ ศาลเจ้าแม่ ความเชื่อประเภทนี้ยังคงมีปรากฏให้เห็นในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ดังนั้นความเชื่อเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นมนุษย์ทุกเพศทุกวัยทุกแห่งต่างก็สัมพันธ์กับความเชื่อทั้งนั้น การทำอะไรมีความเชื่อปะปนอยู่เสมอ และเกิดกลายเป็นพิธีกรรมที่คนในสังคมเชื่อว่าถ้าได้กระทำแล้วจะทำให้เกิดผลดี ความเชื่อในรูปแบบใดก็ตามย่อมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของคนเป็นจำนวนมาก จึงเกิดเป็นพิธีกรรม ศรีศักร วัลลิโกดม (2559 : 7) ได้กล่าวว่า “พิธีกรรม หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นรูปธรรมของศาสนาและระบบความเชื่อ สะท้อนถึงความหวัง ความปรารถนา ความหวาดกลัว และความรู้สึกรู้สึกที่เกี่ยวกับความคิดและอารมณ์ของมนุษย์ พิธีกรรมเป็นการแสดงออกถึงความเชื่อซึ่งเป็นลักษณะอย่างหนึ่งทางสังคมวัฒนธรรมของมนุษย์ พิธีกรรมจึงเป็นการกระทำของกลุ่มคนที่มาพบปะสังสรรค์และสร้างแบบแผนพิธีขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน ”

ศาลเจ้าเป็นศาสนสถานที่สำคัญ ที่เป็นเอกลักษณ์กับชาวจีนมาโดยตลอด การอพยพมาตั้งถิ่นฐานของชาวจีนนำเอาความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาในเรื่องเกี่ยวกับเทพเจ้า วิญญาณ ศาสนาติดตัวมาซึ่งสังคมใหม่ เป็นสาเหตุทำให้พบศาลเจ้าซึ่งเป็นศาสนสถานที่ชาวจีนใช้ในการประกอบพิธีกรรม เป็นที่กราบไหว้ตามความเชื่อในชุมชนชาวจีน และชาวจีนได้มีการอพยพเข้ามาอยู่ในสังคมไทยมากขึ้น ทำให้พบศาลเจ้าถูกสร้างขึ้นอยู่ทั่วไปทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัดอย่างแพร่หลาย ส่วนศาลผีนั่นเป็นศาสนสถานที่สำคัญอย่างหนึ่งของคนไทย และยังคงมีความเชื่อต่อศาลผีอยู่ เนื่องจากความเชื่อเหล่านี้ถูกสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และคนไทยยังมีความเชื่อว่าศาสนสถานต่าง ๆ นั้นเป็นที่อยู่สถิตของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เมื่อกราบไหว้เคารพบูชาแล้วจะส่งผลดีต่อตนเองและครอบครัว ซึ่งถือเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนไทยทั้งอดีตและปัจจุบัน

ความเชื่อเหล่านี้ถูกสืบทอดต่อกันมายาวนานหลายชั่วอายุคน และความเชื่อเหล่านี้เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านประเภทหนึ่ง ที่เป็นองค์ความรู้เรื่องการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ซึ่งจังหวัดจันทบุรีเป็นส่วนหนึ่งของดินแดนภาคตะวันออกของประเทศไทย มีการเคลื่อนย้ายของผู้คนจากหลากหลายท้องถิ่น หลายเชื้อชาติ กระจายอยู่ในทุกพื้นที่ของจังหวัดจันทบุรี ทำให้พื้นที่ต่าง ๆ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ศรีศักร วัลลิโกดม (2545: 47) กล่าวถึงกลุ่มชนชาติต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดจันทบุรี นอกจากชาวไทยและชาวจีนแล้วยังมีกลุ่มชนอื่น ๆ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดจันทบุรีอีกด้วย เนื่องจากจังหวัดจันทบุรีเป็นเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออกที่อยู่บนเส้นทางการค้าระหว่างไทยและจีนมาตั้งแต่อดีต จึงมีชาวจีนมาอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะอยู่ตามชายฝั่งทะเลเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ ซึ่งคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีนนั้นมีความเชื่อคล้ายกันกับคนไทย คือการกราบไหว้เคารพบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรืออำนาจเหนือธรรมชาติ เพราะต่างก็เชื่อว่าสิ่งนั้นจะดลบันดาลให้เกิดผลดีกับตัวเอง และสามารถดลบันดาลให้ได้ตามความประสงค์ของผู้ที่กราบไหว้

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากภาคสนาม เพื่อรวบรวมข้อมูลไว้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อศึกษาและอนุรักษ์พิธีกรรมและความเชื่อของศาลเจ้า ศาลผีนี้ไว้ไม่ให้สูญหาย เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา เรียนรู้ เผยแพร่ ให้กับผู้ที่สนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม โดยศึกษาเฉพาะในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์กระจายตัวกันอยู่จึงทำให้วัฒนธรรมมีความหลากหลาย มีความเชื่อเกี่ยวกับศาลเจ้าและศาลผีอยู่จำนวนมาก

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

3. วิธีการศึกษา

3.1 การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informant) เป็นบุคคลในชุมชนบริเวณใกล้เคียงศาลเจ้า ศาลผี หรือผู้ที่ดูแลศาล ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ ในจังหวัดจันทบุรี ที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 44 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงบุคคล

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรม เป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดเน้นการเจาะลึก แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเชื่อ พิธีกรรม ของศาลเจ้า ศาลผี ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิดเพื่อให้ผู้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติม

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informant) เกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมศาลเจ้า ศาลผีในจังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นไปตามแบบสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ได้บันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และการจดบันทึก

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาเรียบเรียงและตรวจทานความถูกต้องของข้อมูล แต่ยังคงข้อมูลตามทฤษฎีการหลักได้ให้สัมภาษณ์ไว้ การนำเสนอข้อมูลการวิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลตามรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

4. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี พบว่าในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ มีทั้งหมด 22 ศาล และพบศาลเจ้า จำนวน 16 ศาล และศาลผี จำนวน 6 ศาล ดังนี้

4.1. ความเชื่อและพิธีกรรมศาลเจ้า ศาลผี ในเขตอำเภอเมือง ผลการวิจัยพบศาลเจ้า จำนวน 7 ศาล และศาลผี จำนวน 5 ศาล รายละเอียดดังนี้

4.1.1 ศาลเจ้าพ่อหนองบัว สถานที่ตั้ง หมู่ 6 ตำบลหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านให้ความนับถือเคารพบูชามาเป็นระยะเวลายาวนาน

ความเชื่อและพิธีกรรม (สมปัก มะลิผล และวนิดา จันทรพิบูลย์, สัมภาษณ์ 29 มกราคม 2563) เล่าว่าการขอพรชาวบ้านส่วนใหญ่ขอพรเรื่อง การค้าขาย การเรียน สุขภาพ และการนำของมาถวาย ได้แก่ หัวหมู ไข่ เป็ด และการบน สามารถบนทุกเรื่อง สิ่งที่น่ามาแก้บน มักเป็นการนำลิเกมารำถวาย พิธีกรรม คือพิธีกรรมทั้งกระเจาด ที่ชาวบ้านจัดขึ้นทุกปี

4.1.2 ศาลเจ้าพ่อสระบาป สถานที่ตั้ง ซอยศาลเจ้าพ่อสระบาป ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านให้ความนับถือเคารพบูชามาเป็นระยะเวลายาวนาน

ความเชื่อและพิธีกรรม (วิมล งามดี และเสาวภา สอนเส, สัมภาษณ์ 29 มกราคม 2563) เล่าว่า การขอพร ส่วนใหญ่ขอพรเรื่องการทำงาน การเรียน และโชคลาภ การนำของมาถวาย ได้แก่ หัวหมู เป็ด ผลไม้ การบน สามารถบนได้ทุกเรื่อง การแก้บนด้วยการแสดงลิเกหรือฉายหนังกลางแปลง พิธีกรรมที่ชาวบ้านจัดขึ้นทุกปี คือ พิธีกรรม ทิ้งกระจาด

4.1.3 ศาลเจ้าโจวซือกง สถานที่ตั้ง ถนนประชานิยม ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านให้ความเชื่อเป็นอย่างมากเนื่องจากอยู่ในชุมชนตลาดย่านการค้าของชาวจีน

ความเชื่อและพิธีกรรม (ขวัญใจ พรหมมี และวาสนา วรโชติ, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563) เล่าว่า การขอพรสามารถขอได้ทุกเรื่อง เช่น การงาน โชคลาภ สุขภาพ การเรียน และของที่นำมาถวาย ได้แก่ หัวหมู เป็ด ไก่ การบน สามารถบนได้ทุกเรื่อง การแก้บน สามารถแก้บนได้ทุกเรื่อง และมีพิธีกรรมที่ชาวบ้านให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก ได้แก่ พิธีกรรมทิ้งกระจาดและเทศกาลถือศีลกินเจ

4.1.4 ศาลเจ้าที่ตลาดล่าง สถานที่ตั้ง ถนนสุขาภิบาล ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านให้ความสำคัญเพราะเป็นศาลที่อยู่บริเวณตลาด มีผู้คนเข้ามากราบไหว้เป็นจำนวนมาก

ความเชื่อและพิธีกรรม (สุพจน์ มาลัย และสุดา ลอ, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563) เล่าว่า การขอพร ชาวบ้านเชื่อกันว่าขอได้ทุกเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการค้าขาย สุขภาพ สิ่งที่จะนำมาถวาย ได้แก่ หัวหมู เป็ด ไก่ ผลไม้ การบน เป็นสิ่งต้องห้ามมาตั้งแต่สมัยอดีต และพิธีกรรมที่ชาวบ้านให้ความสำคัญ เป็นพิธีกรรมทิ้งกระจาด และพิธีกรรมแห่องค์เจ้าไผ่เขียน

4.1.5 ศาลเจ้าแม่เทียนโหวเซียว สถานที่ตั้ง ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านให้ความเชื่ออย่างมาก มีผู้คนเข้ามากราบไหว้สักการบูชาเป็นประจำ

ความเชื่อและพิธีกรรม (นิภาพร เชื้อทอง และสุวิมล อุตสาห์, สัมภาษณ์ 31 มกราคม 2563) เล่าว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ขอพรเรื่องการค้าขาย การเกษตร ของที่นำมาถวาย ได้แก่ ผลไม้ หัวหมู การบน สามารถบนได้ทุกเรื่อง การแก้บน ส่วนใหญ่เป็นการแสดงลิเก และมีพิธีกรรมทิ้งกระจาดที่จัดขึ้นทุกปี

4.1.6 ศาลเจ้าตัวเล่าเอี้ย สถานที่ตั้ง ถนนสุขาภิบาล ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่มีเทวตาที่มีบารมีเหนือเทพทั้งปวงสถิต แต่ละวันจะมีผู้คนมากราบสักการะเป็นประจำ

ความเชื่อและพิธีกรรม (ประภาพร พุฒา และปราณี แพงอก, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563) เล่าว่า การขอพรนิมขอเรื่องการค้าขาย สุขภาพ และโชคลาภ การบน สามารถบนได้ทุกเรื่อง พิธีกรรมที่จัดขึ้นทุกปี คือ พิธีกรรมไหว้เทวตาฟ้าดิน ซึ่งมีการแจกข้าวสารและสิ่งของให้แก่ชาวบ้าน

4.1.7 ศาลเจ้าแม่อวโลกิเตศวรกวณโณมพนมือ สถานที่ตั้ง หมู่ 8 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่มีผู้คนมากราบไหว้ขอพรอยู่เป็นประจำเพื่อความสุขภาพสบายใจ

ความเชื่อและพิธีกรรม (สนธยา นุ่นแป้น และบุษรา ตะเพียรทอง, สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2563) เล่าว่า การขอพรชาวบ้านส่วนใหญ่ขอเรื่องการค้าขาย การทำมาหากิน ส่วนการนำของมาถวาย ได้แก่ ผลไม้ และห้ามบนเป็นอันขาด ส่วนพิธีกรรม มีพิธีกรรมไหว้ประจำปี เป็นพิธีกรรมที่ชาวบ้านจัดขึ้นในชุมชน

4.1.8 ศาลเจ้าแม่เขาไร่ยา สถานที่ตั้ง แยกเขาไร่ยา หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่สร้างมาจากความเชื่อที่ว่าเส้นทางพลัดถิ่นของเจ้าแม่ โดยเจ้าแม่เป็นคนขายสินค้าทางน้ำ และเรือได้ล่มบริเวณเขาไร่ยาแห่งนี้ ต่อมาผู้คนเกิดความศรัทธาจึงได้ตั้งศาลเจ้าแม่เขาไร่ยาขึ้นมาเพื่อกราบไหว้บูชา

ความเชื่อและพิธีกรรม (เปมิกา บัวปัญญา และรัชตินันท์ ชัยสกุล, สัมภาษณ์ 24 มกราคม 2563) เล่าว่าการขอพรสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง และการนำของมาถวายควรเป็นอาหารมังสวิรัต การบน สามารถบนได้ทุกเรื่อง ส่วนการแก้บนต้องเป็นการแสดงลิเก คณะแก้วขวัญรุ่งเรื่องเท่านั้น และมีพิธีกรรมจัดกินเลี้ยงประจำปี

4.1.9 ศาลหลักเมืองจันทบุรี สถานที่ตั้ง ถนนท่าหลวง ตำบลวัดใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลคู่บ้านคู่เมืองประจำจังหวัดจันทบุรี เชื่อว่ามีความศักดิ์สิทธิ์และปกป้องรักษาชาวบ้านให้อยู่ร่มเย็น

ความเชื่อและพิธีกรรม (ลิขิต เพียรผล และวิสัย ประเสริฐผล, สัมภาษณ์ 3 กุมภาพันธ์ 2563) เล่าว่าการขอพรสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง ส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่องการทำงาน การเรียน การค้าขาย และสิ่งของที่น่ามาถวาย ได้แก่ หัวหมู ผลไม้ เปิด ไก่ การบ่น สามารถบ่นได้ทุกเรื่อง การแก้บนเป็นการรำ และพิธีกรรมที่ชาวบ้านได้พร้อมใจกันจัดขึ้นทุกปีอย่างยิ่งใหญ่ คือ งานเฉลิมฉลองแซ่ยิดวันคล้ายวันเกิด และมีการเปิดให้ประชาชนได้เข้าสักการะกราบไหว้ขอพรศาลหลักเมืองจันทบุรี และยังเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวเข้ามาสักการะบูชาขอพร เพื่อความเป็นสิริมงคล

4.1.10 ศาลเจ้าแม่ตะเคียนทอง สถานที่ตั้ง ถนนท่าแฉลบ ตำบลบางกะจะ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านสร้างขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน

ความเชื่อและพิธีกรรม (กัลยาณี จันคำ และสมจิตร ลาหยั , สัมภาษณ์ 31 มกราคม 2563) เล่าว่า การขอพรสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการค้าขาย และโชคลาภ สิ่งที่น่ามาถวาย ได้แก่ น้ำอวดลม ผลไม้ ส่วนการบ่น สามารถบ่นได้ทุกเรื่อง การแก้บน สามารถแก้บนได้ทุกเรื่อง และไม่มีพิธีกรรมเนื่องจากเป็นศาลขนาดเล็ก ไม่มีพื้นที่ในการทำกิจกรรมหรือพิธีกรรม

4.1.11 ศาลพ่อปู่โป่งลาน สถานที่ตั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีเป็นศาลที่สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี สร้างขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยและชาวบ้านได้กราบไหว้บูชา

ความเชื่อและพิธีกรรม (ณรงค์ ทองริ้วและเชาวลี วันสนุก, สัมภาษณ์ 28 สิงหาคม 2563) เล่าว่า พ่อปู่โป่งลานเป็นพระภูมิเจ้าที่ ชาวบ้านเชื่อกันว่าวันพระพ่อปู่โป่งลานจะไม่ประทับอยู่ที่ศาล เนื่องจากขึ้นไปจำศีลอยู่บนสวรรค์ เชื่อกันว่าสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง เช่น การเรียน การงาน การเลื่อนตำแหน่ง และมีข้อห้าม คือ ห้ามบนเด็ดขาด ขอพรได้อย่างเดียว และผู้หญิงที่มีประจำเดือน ห้ามขึ้นบริเวณศาลเด็ดขาด เชื่อว่าเป็นของต่ำของสกปรก และสิ่งของที่น่ามาถวายแก่พ่อปู่โป่งลาน ได้แก่ หมากพลู บุหรี่ พวงมาลัย น้ำแดง พิธีกรรมของศาลพ่อปู่โป่งลาน คือ ประเพณีวิ่งโป่งลานที่จัดขึ้นทุกปีในมหาวิทยาลัยทั้งคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักศึกษาจะร่วมกันจัดขึ้น จนเป็นประเพณีให้นักศึกษามีความรักสามัคคีปรองดองกันสร้างความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่กับรุ่นน้อง เรียกว่า ประเพณีวิ่งโป่งลาน

4.1.12 ศาลเจ้าแม่ตะเคียนคู่ สถานที่ตั้ง ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่สร้างมาเป็นระยะเวลานาน เพื่อสักการบูชาและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้แก่ชาวบ้าน

ความเชื่อและพิธีกรรม (อัมพิกา วงษ์ดี และทรงเกียรติ กล้าหาญ , สัมภาษณ์ 24 สิงหาคม 2563) เล่าว่าการขอพรส่วนใหญ่ขอเกี่ยวกับการค้าขาย เพราะผู้คนบริเวณนั้นประกอบอาชีพเกี่ยวกับการค้าขายเป็นจำนวนมาก การนำของมาถวาย ได้แก่ ชุดไทย และน้ำแดง ส่วนใหญ่ชาวบ้านบริเวณนั้นกราบไหว้ขอพรเท่านั้น ไม่มีการบ่น การแก้บน และไม่มีพิธีกรรมเนื่องจากเป็นศาลขนาดเล็กและบริเวณศาลติดกับถนนใหญ่ ไม่มีพื้นที่ในการจัดกิจกรรมและพิธีกรรม

4.2 ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในอำเภอท่าใหม่ ผลการวิจัยพบศาลเจ้า จำนวน 5 ศาล และศาลผี จำนวน 1 ศาล รายละเอียดดังนี้

4.2.1 ศาลเจ้าพ่อห้วยสะทอน สถานที่ตั้ง ตำบลทุ่งเบญจา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้าน ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างขึ้นด้วยความศรัทธาเพื่อเคารพสักการบูชา

ความเชื่อและพิธีกรรม (สำนวน วงศ์แก้ว และจำปี ชลนา , สัมภาษณ์ 22 มกราคม 2563) เล่าว่า ศาลเจ้าพ่อห้วยสะทอนแห่งนี้มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก ขอพรอะไรก็สำเร็จสมปรารถนา สิ่งที่ชาวบ้านนำมาถวาย ได้แก่ น้ำอวดลม น้ำผลไม้ หัวหมู และเปิด การบ่น สามารถบ่นได้ทุกเรื่อง และการแก้บน สามารถแก้บนได้ตามความเหมาะสม แต่ส่วนใหญ่จะมีการแก้บนด้วยการนำวงปีพาทย์และการแสดงลิเกมาถวายแก่เจ้าพ่อห้วยสะทอน มีพิธีกรรม ได้แก่ เทศกาลสราพจีนและเทศกาลกินเจเพียงเท่านั้น ซึ่งทำให้เห็นถึงวัฒนธรรมของคนไทยเชื้อสายจีนในเขตอำเภอท่าใหม่

4.2.2 ศาลเจ้าพ่อหนองคล้า สถานที่ตั้ง หมู่ 2 ตำบลทุ่งเบญจา อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่มีผู้คนเข้ามากราบไหว้สักการบูชาเป็นประจำ

ความเชื่อและพิธีกรรม (จิมลิม อิมรัตน์ และประศักดิ์ รสฟุ้ง, สัมภาษณ์ 22 มกราคม 2563) เล่าว่า การขอพรสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง เช่น การเรียน การค้าขาย หรือโชคลาภ การบ่นสามารถบ่นได้ทุกเรื่อง ส่วนการแก้บน ทำบนได้ตามความเหมาะสม พิธีกรรมมีเพียงเทศกาลสราทจีนเท่านั้น เนื่องจากพิธีกรรมอื่น ๆ ชาวบ้านทำร่วมกันที่วัด

4.2.3 ศาลเจ้าพ่อหัวแหลม สถานที่ตั้ง ตำบลตะกาดเจ้า อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นอย่างมาก

ความเชื่อและพิธีกรรม (อนิชา สุมิตร และเพชร บุญเจ็ด, สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2563) เล่าว่า การขอพรเชื่อว่าขอพรอะไรก็ได้ดังปรารถนา ส่วนใหญ่ชาวบ้านขอพรเกี่ยวกับเรื่องการทำงาน การเรียน การค้าขาย สิ่งที่น่ามาถวาย ได้แก่ หัวหมู น้ำอ้อย ผลไม้ การบ่น สามารถบ่นได้ทุกเรื่อง และการแก้บน ส่วนมากเป็นการแก้บนด้วยการแสดงลิเกและวงปี่พาทย์มาแสดงแก้บน และพิธีกรรมมีเพียงเทศกาลถือศีลกินเจเท่านั้น

4.2.4 ศาลเจ้าปึงเถ่ากง สถานที่ตั้ง อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่มีการสร้างมาเป็นระยะเวลายาวนาน ชาวบ้านในหมู่บ้านเคารพนับถือมาตั้งแต่สมัยอดีต ซึ่งถือว่าเป็นที่พึ่งทางใจให้แก่ชาวบ้าน

ความเชื่อและพิธีกรรม (อบเชย อาลัย และแสงบุญ ปรางค์รัตน์, สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2563) เล่าว่า การขอพรสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง เช่น การค้าขาย การเรียน สุขภาพ โชคลาภ สิ่งของที่ชาวบ้านนำมาถวาย ได้แก่ หัวหมู เป็ด ไก่ เหล้า และผลไม้ การบ่น สามารถบ่นได้ทุกเรื่อง และการแก้บนส่วนใหญ่มีการแก้บนด้วยการถวายหนังกลางแปลงหรือการแสดงลิเก และพิธีกรรมมีพิธีกรรมทั้งกระเจียด พิธีกรรมลุยไฟแจกข้าวสาร

4.2.5 ศาลเจ้าพ่อหนองจอก สถานที่ตั้ง ตำบลยายร้า อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่มีการสร้างเป็นระยะเวลายาวนาน ชาวบ้านในหมู่บ้านเคารพนับถือมาตั้งแต่สมัยอดีต มีผู้คนเข้ามากราบไหว้สักการบูชาอยู่เป็นประจำเป็นที่เคารพสักการะของชาวจีนและชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากเมื่อร้อยกว่าปี

ความเชื่อและพิธีกรรม (สแต่น คนอยู่ และพัชรี ศรีไย, สัมภาษณ์ 18 มกราคม 2563) เล่าว่า การขอพร ชาวบ้านขอพรได้ทุก เรื่อง เช่น การค้าขาย การทำงาน และสุขภาพ สิ่งที่ชาวบ้านนำมาถวาย ได้แก่ หัวหมู เป็ด ไก่ และผลไม้มงคล เช่น สับปะรด แอปเปิล ทับทิม แก้วมังกร เป็นต้น การบ่นสามารถบ่นได้ทุกอย่าง และแก้บนได้ตามความเหมาะสม พิธีกรรม มีพิธีกรรมทั้งกระเจียด และเทศกาลถือศีลกินเจ

4.2.6 ศาลเจ้าเนินดินแดง สถานที่ตั้ง ตำบลทุ่งเบญจา อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลเจ้าที่มีผู้คนส่วนใหญ่เคารพสักการบูชาเป็นประจำ

ความเชื่อและพิธีกรรม (ปราณี สีชาติ และเอกพล ศรีทอง, สัมภาษณ์ 2 กุมภาพันธ์ 2563) เล่าว่าศาลเจ้าเนินดินแดงเป็นศาลเจ้าที่ผู้คนเชื่อว่าศักดิ์สิทธิ์ในเรื่องโชคลาภและขอหาย การบ่นสามารถบ่นได้ทุกเรื่อง และการแก้บน สามารถแก้บนได้ตามเหมาะสม พิธีกรรม ไม่มีกิจกรรมหรือพิธีกรรม เนื่องจากเป็นศาลขนาดเล็ก ไม่มีพื้นที่การทำกิจกรรมหรือพิธีกรรม

4.3. ความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในอำเภอน้ำใหม่ ผลการวิจัยพบศาลเจ้า จำนวน 4 ศาล รายละเอียดดังนี้

4.3.1 ศาลเจ้าพ่อแหลมสิงห์ สถานที่ตั้ง ตำบลบางกะไชย อำเภอน้ำใหม่ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านสร้างเพื่อสักการบูชาเชื่อว่าคอยคุ้มครองปกป้องรักษา

ความเชื่อและพิธีกรรม (จงดี นามผล และมณฑล วรรณยากร, สัมภาษณ์ 8 มีนาคม 2563) เล่าว่า ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสถานที่เคารพสักการะของชาวไทยเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากเมื่อร้อยกว่าปี ปัจจุบันชาวบ้านให้ความสำคัญเป็นศาลประจำหมู่บ้าน โดยส่วนใหญ่ชาวบ้านขอพรในเรื่องอาชีพ การออกเรือประมง การค้าขาย และการงานต่าง ๆ สิ่งของที่ชาวบ้านนำมาถวาย ได้แก่ น้ำอ้อย ผลไม้ ไก่ เป็ด การบ่น สามารถบ่นได้ทุกเรื่อง ชาวบ้านสามารถบ่นที่บ้านและแก้บนที่บ้าน การแก้บน ห้ามนำหัวหมูมาแก้บน และห้ามนักงิ้วไม่บริเวณศาล มีความเชื่อว่าจะทำให้เกิดเหตุร้ายหรือสิ่งที่ไม่คาดคิดขึ้น พิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อแหลมสิงห์ มีพิธีกรรมทั้งกระเจียดและเทศกาลถือศีลกินเจ

4.3.2 ศาลเจ้าพ่อเกาะเปริด สถานที่ตั้ง ถนนเฉลิมบูรพาชลทิต 144 ตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรีเป็นศาลที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือเป็นอย่างมาก

ความเชื่อและพิธีกรรม (แระ เนินหาด และจิตตรา แซ่อึ้ง, สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2563) เล่าว่า การขอพร สามารถขอพรได้ทุกเรื่อง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องการค้าขาย การเรียน สิ่งที่น่าขอมาถวาย ได้แก่ หัวหมู ไก่ การบ่น สามารถบ่นได้ทุกเรื่อง และมีพิธีกรรมการกินเลี้ยงประจำปี

4.3.3 ศาลเจ้าพ่อพลั่ว สถานที่ตั้ง ตำบลพลั่ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่บริเวณตลาดพลั่วเป็นศาลที่ชาวบ้านเคารพนับถือเป็นจำนวนมาก

ความเชื่อและพิธีกรรม (สอน โกเมฆ และบุญชู ผลวิสัย, สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2563) เล่าว่า การขอพรสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง เช่น การงาน การค้าขาย การนำของมาถวาย ได้แก่ หัวหมู ไก่ การบ่นสามารถบ่นได้ทุกเรื่อง และการแก้บนนิยมแก้บนด้วยการแสดงลิเก และพิธีกรรมของศาลเจ้าพ่อพลั่ว มีพิธีกรรมทั้งกระเจาด เป็นประเพณีของคนไทยเชื้อสายจีนจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติบรรพชนที่ล่วงลับไปแล้ว รวมทั้งวิญญาณไร้ญาติทั่วไป เป็นการส่งวิญญาณให้ไปสู่สุคติ เพื่อความเป็นสิริมงคลของผู้ร่วมงานและครอบครัว

4.3.4 ศาลเจ้าพ่อเขาตาหน่วย สถานที่ตั้งตำบลเกาะเปริด อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นศาลที่ชาวบ้านร่วมกันสร้างกันขึ้นมาเพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจ

ความเชื่อและพิธีกรรม (เรืองศักดิ์ รุ่งเรือง และตุ๊กตา โชคดี , สัมภาษณ์ 6 มีนาคม 2563) เล่าว่า การขอพรสามารถขอพรได้ทุกเรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการค้าขาย ชาวบ้านส่วนใหญ่นิยมนำ หัวหมู ไก่ มาถวายมีพิธีกรรมเช่นศาลประจำปี จัดขึ้นในช่วงเดือนพฤษภาคมของทุกปี

5. อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้า ศาลผี ในจังหวัดจันทบุรี เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่เขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ พบศาลทั้งหมด จำนวน 22 ศาล เป็นศาลเจ้าจำนวน 16 ศาล และศาลผี จำนวน 6 ศาล ความเชื่อและพิธีกรรมส่วนใหญ่เชื่อว่า ศาลเป็นที่เคารพสักการะ นับถือมาตั้งแต่อดีตไม่ว่าจะเป็นศาลเจ้าหรือศาลผี เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจให้กับชาวบ้าน คอยปกป้องชาวบ้านให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ผู้คนกราบไหว้ขอพรเรื่อง การงาน การเรียน การค้าขาย โชคลาภ และยังมี การนำของมาถวาย การบ่นและการแก้บนอยู่เป็นประจำอีกด้วย นอกจากนี้จะมีความเชื่อแถมยังมีพิธีกรรมที่สัมพันธ์กับความเชื่อ โดยความเชื่อก่อให้เกิดพิธีกรรมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาเพื่อสร้างความเคารพต่อศาล ทำให้เกิดความเป็นสิริมงคลแก่ชาวบ้าน และยังเป็น การสร้างระเบียบ ความสัมพันธ์ที่ดีให้ระหว่างชาวบ้านอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรัญญา แสงลับ (2546) เรื่อง ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโทนของชุมชนตำบลหนองบัว อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ได้ศึกษาถึงความเชื่อและพิธีกรรม การเลี้ยงศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโทน ได้กล่าวไว้ว่าชุมชนหนองบัวมีความเชื่อต่อเจ้าพ่อพระยาศรีโทนอย่างมั่นคงยึดถือเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และเป็นความเชื่อที่ได้รับถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งได้ปลูกฝังอยู่ในจิตสำนึกจึงพร้อมใจกันประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อและพิธีกรรมเป็นเครื่องมือในการอบรมสั่งสอนให้ลูกหลานมีความสามัคคีกัน ร่วมใจกันรักษาประเพณีของชุมชนให้อยู่สืบไป และงานวิจัยของ กันธิมา เผือกเจริญ (2557) เรื่อง ศาลปู่ตา กับพิธีกรรมและความเชื่อในการดำรงชีวิตของชนเผ่าไทโย้ย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร ได้ศึกษาถึงภูมิปัญญาพิธีกรรม ความเชื่อของชนเผ่าไทโย้ย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร กล่าวว่า พิธีกรรม ความเชื่อในการดำรงชีวิตเป็นอัตลักษณ์แห่งภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตั้งแต่เกิดจนตาย และชาวบ้านบริเวณนั้น มีความศรัทธาศาสนาพุทธกับความเชื่อเรื่องของผี และสิ่งลี้ลับนำมาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต โดยมีประเพณีกฎเกณฑ์ของสังคมอย่างชัดเจนในพิธีกรรมต่าง ๆ ต่อมา มีการสร้างศาลปู่ตา และเมื่อชาวบ้านมีเรื่องเดือดร้อนใจก็ไปบนบานศาลกล่าวขอให้ขจัดสิ่งเลวร้ายเหล่านั้น และให้สมประสงค์ทุกอย่างปรากฏว่าสัมฤทธิ์ผล

เป็นที่พอใจมาก ซึ่งมีความเคารพเชื่อถือนับชาติต่อศาลปู่ตาเป็นวิถีชีวิตของชุมชนและการอยู่ร่วมกัน กลายเป็นที่พึงทางใจสร้างความรักสามัคคีในชุมชน

ดังนั้นสะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อและพิธีกรรม เป็นสิ่งที่สำคัญที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นสิ่งที่สืบทอดกันมา จากอดีตและยังคงอยู่จนถึงปัจจุบัน ซึ่งจังหวัดจันทบุรีเป็นพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลตะวันออกที่อยู่บนเส้นทางการค้าระหว่างไทยและจีน มาตั้งแต่ยุคสมัยโบราณ โดยมีกลุ่มคนเข้ามาจากหลายท้องถิ่น หลายเชื้อชาติทั้งคนไทยและคนจีนหรือคนไทยเชื้อสายจีน ดังนั้น ผู้คนจึงสร้างศาลขึ้นมาเพื่อกราบไหว้เคารพบูชา โดยมี 2 ลักษณะ คือ ศาลเจ้าและศาลผี ซึ่งมีลักษณะที่ต่างกัน ศาลเจ้ามีลักษณะเป็นศาลขนาดใหญ่ ที่มีสีแดงเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยเชื้อสายจีน และมีสัญลักษณ์ของเทพเจ้าหรือรูปปั้น ส่วนใหญ่จะมี เสาตั้งกรออยู่ด้านหน้าของศาลเจ้า ส่วนศาลผี มีลักษณะขนาดเล็ก บางศาลเป็นศาลปูน บางศาลเป็นศาลไม้ และบริเวณรอบ ๆ ศาล มีของที่ชาวบ้านนำมาถวาย เช่น ชุดไทย พวงมาลัย ผลไม้ และหัวหมู เป็นต้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ให้กับผู้คนในชุมชน นอกจากนี้ยังแสดงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีน ที่ยึดถือและปฏิบัติกัน มาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นเหมือนเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของผู้คนที่ย้ายมาอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าใหม่ และอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี

6. ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้า ศาลผี ซึ่งมีความสอดคล้องกับบริบททาง สังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นรวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาในพื้นที่ต่าง ๆ ให้มากขึ้น โดยมีการบันทึก เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งจะประโยชน์ต่อการศึกษาและสืบค้นต่อไป

2. ควรศึกษาภาพสะท้อนทางสังคมเกี่ยวกับความเชื่อและพิธีกรรมของศาลเจ้าศาลผีในแต่ละพื้นที่ หรือศึกษาเชิง เปรียบเทียบเพื่อหาลักษณะร่วม อันจะทำให้เห็นวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

7. สรุป

จากการศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมศาลเจ้า ศาลผี พบว่าผู้คนส่วนใหญ่มีความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นความเชื่อที่ สืบทอดกันมาจากอดีต แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม โดยแต่ละศาลมีพิธีกรรมที่ต่างกันออกไป ศาลเจ้ามีพิธีกรรมทั้งกระเจาด เทศกาลสารทจีน เทศกาลถือศีลกินเจ พิธีกรรมลุยไฟและแจกข้าวสาร พิธีกรรมเช่นศาลประจำปี เป็นต้น ส่วนศาลผีเป็นที่เคารพ สักการะของชาวบ้าน มีพิธีกรรม ได้แก่ พิธีกรรมกินเลี้ยงประจำปี จัดงานเฉลิมฉลองแซ่ยิดวันคล้ายวันเกิด พิธีวิ่งโป่งลานของ คณาจารย์ เจ้าหน้าที และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และบางศาลไม่มีพิธีกรรม เนื่องจากเป็นศาลขนาดเล็ก ไม่มี พื้นที่ในการจัดกิจกรรมหรือพิธีกรรม นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและพิธีกรรมของชาวบ้านที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจาก อดีตจนถึงปัจจุบัน

รายการอ้างอิง

- กันธิมา เผือกเจริญ. (2557). ศาลปู่ตากับพิธีกรรมและความเชื่อในการดำรงชีวิตของชนเผ่าไทโย้ย อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร. ภาควิชาแพทย์แผนไทย คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขต สกลนคร.
- กัลยาณี จันคำ. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่ตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 31 มกราคม). สัมภาษณ์.
- ขวัญใจ พรหมมี. ผู้มาสักการะศาลเจ้าโจวซือกง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 2 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- จงดี นามผล. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. (2563 8 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- จำปี ชลนา. ศาลเจ้าพ่อห้วยสะท้อน จังหวัดจันทบุรี. (2563, 22 มกราคม) สัมภาษณ์.
- จิตตรา แซ่อึ้ง. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อเกาะเปริด จังหวัดจันทบุรี. (2563 6 มีนาคม). สัมภาษณ์.

- จัมลัม อัมรัตน์. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหนองคล้า จังหวัดจันทบุรี. (2563, 22 มกราคม). สัมภาษณ์.
- เขาวลี วันสนุก. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อปู่โป่งลาน จังหวัดจันทบุรี. (2563, 28 สิงหาคม). สัมภาษณ์.
- ณรงค์ ทองริ้ว. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อปู่โป่งลาน จังหวัดจันทบุรี. (2563, 28 สิงหาคม). สัมภาษณ์.
- ตุ๊กตา โชคดี. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อเขาตาหน่วย จังหวัดจันทบุรี. (2563, 6 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ทรงเกียรติ กล้าหาญ. ผู้มาสักการะศาลตะเคียนคู่ จังหวัดจันทบุรี. (2563, 24 สิงหาคม). สัมภาษณ์.
- เทพ สงวนกิตติพันธ์. 2549. “ความเชื่อ”. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : http://www.stou.ac.th/Offices/rdec /u don /societies 9 _10.htm. (9 มกราคม 2563).
- นิภาพร เชื้อทอง. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่เทียนโหวเซียว จังหวัดจันทบุรี. (2563, 31 มกราคม). สัมภาษณ์.
- บุญชู ผลวิสัย. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อพลั่ว จังหวัดจันทบุรี. (2563, 11 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- บุษรา ตะเพียนทอง. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่อวโลกิเตศวรกวณโถมพันมือ จังหวัดจันทบุรี. (2563, 28 สิงหาคม). สัมภาษณ์.
- ประภาพร พุฒา. ผู้มาสักการะศาลเจ้าตัวเล่าเอี้ย จังหวัดจันทบุรี. (2563, 2 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- ประศักดิ์ รสฟูง. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหนองคล้า จังหวัดจันทบุรี. (2563, 22 มกราคม). สัมภาษณ์.
- ปราณี แผงอก. ผู้มาสักการะศาลเจ้าตัวเล่าเอี้ย จังหวัดจันทบุรี. (2563, 2 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- ปราณี สีชาติ. ผู้มาสักการะศาลเจ้าเนินดินแดง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 22 มกราคม). สัมภาษณ์.
- เปมิกา บัวปัญญา. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่เขาไร่ยา จังหวัดจันทบุรี. (2563, 24 มกราคม). สัมภาษณ์.
- พัชรี ศรีใย. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหนองจอก จังหวัดจันทบุรี. (2563, 18 มกราคม). สัมภาษณ์.
- เพชร บุญเขต. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหัวแหลม จังหวัดจันทบุรี. (2563, 18 มกราคม). สัมภาษณ์.
- มลธป วรรณยากร. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. (2563, 8 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- รัชตินันท์ ชัยสกุล. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่เขาไร่ยา จังหวัดจันทบุรี. (2563, 24 มกราคม). สัมภาษณ์.
- เรืองศักดิ์ รุ่งเรือง. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อเขาตาหน่วย จังหวัดจันทบุรี. (2563, 6 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- แร เนินหาด. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อเกาะเบริด จังหวัดจันทบุรี. (2563, 6 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ลิขิต เพียรผล. ผู้มาสักการะศาลหลักเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. (2563, 3 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- วนิดา จันทรพิบูลย์. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหนองบัว จังหวัดจันทบุรี. (2563, 29 มกราคม). สัมภาษณ์.
- วาสนา วรโชติ. ผู้มาสักการะศาลเจ้าโจวซือคง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 2 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- วิมล งามดี. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อสระบาป จังหวัดจันทบุรี. (2563, 29 มกราคม). สัมภาษณ์.
- วิสัย ประเสริฐผล. ผู้มาสักการะศาลหลักเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. (2563, 3 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2545). ประวัติศาสตร์เมืองจันทบุรี จากคนท้องถิ่น. *วารสารศิลปวัฒนธรรม*. 9 (22): 124-129.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2559). ประเพณีพิธีกรรมที่เปลี่ยนไป. (คมส.) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร: องค์การมหาชน.
- สแต่น คนอยู่. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหนองจอก จังหวัดจันทบุรี. (2563, 18 มกราคม). สัมภาษณ์.
- สนธยา นุ่นแป้น. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่อวโลกิเตศวรกวณโถมพันมือ จังหวัดจันทบุรี. (2563, 28 สิงหาคม). สัมภาษณ์.
- สมจิตร ลาหยง. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่ตะเคียนทอง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 31 มกราคม). สัมภาษณ์.
- สมพัก มะลิผล. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหนองบัว จังหวัดจันทบุรี. (2563, 29 มกราคม). สัมภาษณ์.
- สรัญญา แสงลับ. (2546). ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับศาลเจ้าพ่อพระยาศรีโตนของชุมชนตำบลหนองบัวอำเภอกุเรือ จังหวัดเลย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏเลย.
- สอน โกเมฆ. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อพลั่ว จังหวัดจันทบุรี. (2563, 11 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- สำนวน วงศ์แก้ว. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อห้วยสะทอน จังหวัดจันทบุรี. (2563, 22 มกราคม) สัมภาษณ์.
- สุดา ลอ. ผู้มาสักการะศาลเจ้าที่ตลาดล่าง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 2 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- สุพจน์ มาลัย. ผู้มาสักการะศาลเจ้าที่ตลาดล่าง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 2 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.

- สุวิมล อุตสาห์. ผู้มาสักการะศาลเจ้าแม่เทียนโหวเซียโป๊ จังหวัดจันทบุรี. (2563, 31 มกราคม). สัมภาษณ์.
- เสาวภา สวนเส. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อสระเบาบ จังหวัดจันทบุรี. (2563, 29 มกราคม). สัมภาษณ์.
- แสงบุญ ปรางรัตน์. ผู้มาสักการะศาลเจ้าปึงเถ่ากง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 18 มกราคม). สัมภาษณ์.
- อโนชา สุมิตร. ผู้มาสักการะศาลเจ้าพ่อหัวแหลม จังหวัดจันทบุรี. (18 มกราคม 2563). สัมภาษณ์.
- อบเชย อาลัย. ผู้มาสักการะศาลเจ้าปึงเถ่ากง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 18 มกราคม). สัมภาษณ์.
- อัมพิกา วงษ์ดี. ผู้มาสักการะศาลตะเคียนคู่ จังหวัดจันทบุรี. (2563, 24 สิงหาคม). สัมภาษณ์.
- เอกพล ศรีทอง. ผู้มาสักการะศาลเจ้าเนินดินแดง จังหวัดจันทบุรี. (2563, 22 มกราคม). สัมภาษณ์.

กิจกรรมการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อชีวิตของชนกลุ่มน้อยทางชาติพันธุ์ในภาคใต้ของเวียดนาม ฟาน ถิ ห่ง ชวน* และเหงียน ถิ แท้ง เงิน**

(วันรับบทความ: 6 กรกฎาคม 2563, วันแก้ไขบทความ: 4 สิงหาคม 2563, วันตอบรับบทความ: 8 กันยายน 2563)

บทคัดย่อ

ระบบแม่น้ำและสภาพแวดล้อมทางระบบนิเวศที่หลากหลายในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศเวียดนามได้มีส่วนในการสร้างวัฒนธรรมที่มีสีสันอันสะท้อนถึงวิถีชีวิต กิจกรรมพิธีกรรมและงานเทศกาลของชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่และพื้นที่ทั่วไปในพื้นที่ภาคใต้ อย่างไรก็ตามการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรวัฒนธรรมเหล่านี้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมืองวัฒนธรรม สังคมและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวก่อให้เกิดทั้งประโยชน์หรือผลเสียต่อชุมชนโดยเฉพาะกับชนกลุ่มน้อย อย่าง ชาวเขมร (Khmer) ชาวจีน (Chinese) ชาวจาม (Cham) ดังนั้นนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรกำหนดไว้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละพื้นที่และทั้งภูมิภาคโดยเป็นส่วนหนึ่งระบบการเมืองทั้งหมด ในบทความเรื่องกิจกรรมการท่องเที่ยวและผลกระทบต่อชีวิตของชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในภาคใต้ของเวียดนามนี้มีเนื้อหาประกอบไปด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) รากฐานทฤษฎีและทฤษฎีการวิจัย 2) ภาพรวมของชนกลุ่มน้อยทางตอนใต้ 3) ตัวอย่างของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและผลกระทบที่มีต่อชีวิตของชนกลุ่มน้อยทางตอนใต้ 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์และปรับปรุงคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนกลุ่มน้อยทางตอนใต้ของเวียดนามในปัจจุบัน

คำสำคัญ: การท่องเที่ยว, วัฒนธรรม, ชนกลุ่มน้อย, ภาคใต้ของเวียดนาม

**รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์นครศึกษา, มหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม – นครโฮจิมินห์, ประเทศเวียดนาม (Email: xuan.pth@hcmussh.edu.vn)

**นักศึกษาปริญญาเอก, มหาวิทยาลัยมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยแห่งชาติเวียดนาม- นครโฮจิมินห์ (Email: ntngthan58@gmail.com)

Tourism Activities and Their Impact on The Life of Ethnic Minorities in The South of Vietnam.

Phan Thi Hong Xuan^{*} and Nguyen Thi Thanh Ngan^{**}

(Received Date : July 6, 2020, Revised Date : August 4, 2020, Accepted Date : September 8 , 2020)

Abstract

The South of Vietnam, with its dense river system and diverse ecological environment, has contributed to the colorful yet united cultures of all ethnic groups here, reflecting lifestyles, activities, rituals, and communal festivals,... These are considered as important resources for the development of tourism of each area in particular, and the whole Southern area in general. However, exploiting those cultural resources in tourism development may affect the economy, politics, culture, society, and environment of the areas, bringing benefits or causing negative consequences to the community, especially the Khmer, the Chinese, the Cham,... As a result, policies on tourism development should be put in the general policy to develop the socio-economy of each area and the whole region with the participation of the whole political system. This paper on "Tourism activities and their impact on the life of ethnic minorities in the South" consists of 4 parts: 1) Theoretical foundation and research theories. 2) Overview of the ethnic minorities in the South. 3) Some examples of cultural tourism activities and their impact on the life of the ethnic minorities in the South. 4) Opinions on preserving and improving cultural values associated with developing ethnic minorities in the South of Vietnam today

Keywords: tourism, culture, policy, ethnic minority, South of Vietnam.

^{*} An Associate Professor Dr. of Faculty of Urban Studies, University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University-Ho Chi Minh City, Vietnam. (Email: xuan.pth@hcmussh.edu.vn).

^{**} PHD Student, University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University-Ho Chi Minh City, Vietnam. (Email: ntngthanh58@gmail.com)

1. Theoretical foundation and research theories

In this paper, we will answer these questions as "How is cultural tourism different from mass tourism? And "How mass tourism destroys community culture?" *Cultural ecology*, according to Julian Steward (1955), is the adaptation of a community to a certain ecological environment that establishes the culture of that community. J. Steward emphasized that communities living in different geographical areas but in similar environment share similar culture and analyzed the common features in the culture change through every different era and period. The adaptation of a community to the ecological environment is reflected through cultural core, namely the quintessential culture of that community. This quintessential culture factor rarely changes because the environmental factor rarely changes. The methods of researching ecological culture are aimed at clarifying the relationship between culture and environment by considering humans as an entity adapting to the environment through culture, and how culture affects environmental resources used by humans.

In the context of researching tourism and its impact on the life of ethnic minorities in the South, ecological factors are instrumental in the way humans adapt to their habitat and change their culture to respond to the impact of cultural tourism. To be more specific, the cultural core of the ethnic minorities in the South is established on the adaptation of the community to the environment, hence, rarely changes. However, under the effect of tourism, these factors will be more or less affected either positively or negatively to the community in which people are the central factor. When tourism affects and changes the habitat of the community, the people in that community will react to that change in order to adapt to the new environment.

Tourism is defined as the short-term movement of people to destinations out of their normal places of living and working, along with all activities during their stay at those destinations, which includes movements for all purposes, as well as one-day visits and tours (Châu Anh, 2016). At a specific location, there are a series of cultural factors established and developed by inhabitants living there. Culture is an important part of tourism; its products may be used to determine the competition and efficiency of tourist destinations.

Mentioning *Cultural tourism* means mentioning the true meaning of tourism: moving to a specific location to get to know and to get acquainted with the lifestyle there with "a series of cultural factors presented in tourism background. These factors include cuisine, entertainment, architecture, handmade products, or all factors representing features of the lifestyle in a specific destination." (Seyed, Naciye, Moraiahari 2016, page 70). Cultural tourism is the awareness of a lifestyle different from that of a tourist toward the new location through his experience; and is the way tourists seek experiences and social opportunities to satisfy their certain needs by visiting destinations (Issa & Lufumbi 2015, page 392).

In this paper, we consider tourism activities in the Mekong Delta as a form of cultural tourism, in which tourism serves as an economic activity (Wahab, 1997, page 117), and culture serves as a source of capital that each area can invest in and develop it. It is therefore easy to find the impact of tourism on the cultural life of the community of ethnic minorities in the South of Vietnam. During tourism activities, cultural exchange is clearly shown through the interaction between the locals and tourists, between tourists and the

local environment. As a result, tourism activities somehow affect the local community's cultural identity. In the research on cultural tourism and cultural identity in tourism, humans are the focal factor determining all activities in the socio-cultural life. According to Smith (1992, as cited in Seyed Sina Mousavi¹, Naciye Doratli, Seyed Nima Mousavi and Fereshte Moradiahari, 2016, pp73), cultural tourism can be considered as a union of social and cultural systems to make changes in themselves. That is the relationship between the encouragers, supervisors, and in the middle of this union lies a series of different factors including planners, policies makers, researchers, marketers, tourism agencies, ... (Seyed Sina Mousavi¹, Naciye Doratli, Seyed Nima Mousavi and Fereshte Moradiahari, 2016, pp73)

The theory of cultural movement

In the context of researching tourism in South East Asia, some researchers believes that culture which always links with changes is not rigid and tends to change in the process of tourism development. Culture is not passive, and changes based on the "culture strategy" of the local community. It is the participation of the community that leads to the changes of a part of the local culture, which means misconceptions concerning the way tourism affects culture and culture preservation need to be removed. This means putting culture in a frame and going against the development trend of culture. But in reality, tourism is the reason for changes and the development orientations to establish society and to bring new values based on existing ones are very necessary.

On the other hand, tourism can subtly affect culture changes through the interaction between the culture's host and tourists, resulting in changes of some cultural factors (Mark, 1996, page 91). This impact may bring beneficial or harmful changes to the culture's host. Tourism helps boost the economy, create more jobs, as well as encourages the preservation of local traditional values (Dogan, 1989 as cited in Mark, 1996, page 92), connecting education systems among different cultures... Besides, tourism also brings mutual consequences affecting a society (Mark, 1996, page 92), hence identifying which benefits tourism brings is somehow significant in the transformation of the society. As a social custom, cultural tourism also reconstructs or establishes the identity (nationalism, social identity and transnationalism), contributing to comprehending globalization and forming a globalized world (Bauman, 1999 as cited in Seyed, Naciye, Moraiahari, 2016, page 73).

In this paper, we analyze tourism activities with impact on the culture of the ethnic minorities in the South of Vietnam while considering the cultural changes on both dimensions: positive and negative towards the local community. A better perception of orienting the development of the local tourism must be based on the changes on cultural movements: making sure the cultural values are allowed to develop without eroding, contributing to the sustainable development of the local tourism. Human factor still holds the central position spurring "the participation of the community in the process of determining to develop tourism as an important matter in guaranteeing the tourism acceptance possibility and its sustainability" (Wahab, 1997, page 122).

2. Overview of the ethnic minorities in the South of Vietnam

Since 1894, the Vietnamese, Chinese, Khmers, and Chams have emerged as the main ethnic groups in the South of Vietnam. The Khmers live mostly in the provinces of Tra Vinh, Soc Trang, Can Tho, Chau Doc, Bac Lieu, Vinh Long. The Chams reside between Hau river and Tien river in An Giang. The Chinese inhabit densely in Soc Trang, Tra Vinh, and Bac Lieu (Phan Huy Lê, 2011, page 863).

In the early time of exploring and settling the South of Vietnam, the Khmers lived mostly in the inland area 5 meters away from the fields. The inland area was the first location to be explored and populated by the Khmer settlers going to the Mekong Delta prior to the 17th century (Nguyễn Công Bình, Lê Xuân Diệm, Mạc Đường, 1990, page 218), even before the Vietnamese settlers. The Khmers made paddy fields and founded matriarchal villages called “phum”. People of the same family exploited their land together in a “phum”, made fields and built shelters for their kinship. After the initial period of foundation, “phum” developed into “soc”, or they separated from “phum” to another piece of land, or their maternal relatives came to live close to their paternal ones and exploited nearby lands together to live in. The Khmers also live along the sea coast which suffers from water shortage and harsh living conditions, irrigation is most focused on. In the Southwestern areas, (quadrilateral area of Long Xuyên – An Giang, Kiên Giang), the Khmers live scatteredly in “phum, soc” on hill slopes to avoid annual flooding. They make their living carving, pottery, making millstone, making boats from merawan wood and apitong wood (Nguyễn Công Bình, Lê Xuân Diệm, Mạc Đường, 1990, page 220).

The Khmers make a living mainly by growing rice and they clearly distinguish paddy fields and crop fields. Paddy fields are for rice and glutinous rice cultivation, while crop fields are for watermelons and kinds of peas. The Khmers also make handcrafts like bamboo weaving. Notable ones are pottery in Sóc Xoài (Kiên Giang); silk weaving, cotton weaving of the Khmers in Cầu Kè, Cầu Ngang; bamboo dish-cover, basket weaving of the Khmer in Đại Tâm (Hậu Giang). “The ‘nố p’ weaven from bàng grass to avoid mosquitos when sleeping, the boat for racing in the Ok om bok fesrival, ‘mắm bò hóc’ (prahóc paste) is both a dish and a spice with unique smell and taste to enhance flavor in many dishes. ‘Chiếc khăn rằn’ (krama scarf) is the signature weave products of the Khmers and the cloth dying technique using ‘mặc nủa’ fruit’ has had the silk making of the Chams and the Khmers known regionally” (Phan Huy Lê, 2011, page 902). Besides, they also raise ducks (Trà Vinh, Sóc Trăng, Hậu Giang), develop the traditional ox and buffalo breeding for burden work (Tri Tôn, Ba Thê). Because of the time living together with

the Chinese, the Khmer-Chinese hybrids also develop commercial businesses such as small grocery store like the Chinese's. The Khmers do business but not mainly for money. They mostly produce and sell merchandise right in local markets (Phan Huy Lê, 2011, page 903). The Khmers in Bạc Liêu, Cà Mau and Kiên Giang also do “gác kèo” (ănong) to harvest bee honey with the Vietnamese.

Theravada is the religion influencing all aspects of physical and spiritual life of the Khmers in the South. Theravada has two branches which are Mahanikai in all over the South of Vietnam and Thamayut mostly in An Giang. The Khmer pagodas are considered the cultural symbol of the Khmers and of phum, sóc. The pagodas are where their followers perform rituals, organize religion, hold public festivals of phum and sóc, and also where male teenagers and young adults are admitted to learn their religious ways and scientific knowledge. However, there are also a Khmer group in Long Phú District (Lịch Hội Thượng, Trung Bình), Sóc Trăng practicing Catholicism and a minority being Protestants (Phan Huy Lê, 2011, page 905). In general, the Khmers had a much earlier immigration than other ethnic groups in the Mekong Delta. Their immigration made unique impressions on the cultural physical, mental, and spiritual life of the rice cultivating farmers influenced by Theravada's ways of teaching. The Khmer culture plays a special role in contributing to establishing the cultural nature in the South, creating the united diversity in the cultural characteristics of the local ethnic groups.

The Chinese in the South live mostly in the inland area and most of them do small business in the countryside. Markets along rivers gradually appear where the Chinese live. Besides, some use their lands to cultivate vegetables and fruits. The Chinese here originally come from Guangdong, Fujian, Yunnan, and Hainan in China. The Chinese groups have their own languages and unique characteristics in culture and business activities. The Chinese social organizations are founded on the new land based on the fact they are from the same country and the same race. When they immigrated into the South, they had to register themselves into local guilds. These guilds are considered “the local administrative groups” (Phan Huy Lê, 2011, page 923), but the Chinese and the Vietnamese are used to calling them “guilds”. The Chinese guilds build temples for Guanyu or Tianhou or Lao Ben next to their guild halls to create solidarity and to take care of the spiritual life of all guild members. In reality, the Hua guilds are no longer active but the language bond and the origin are still tight-knit through religious practice and public festivals.

The Minh Huong come mostly from the Chinese living together and marrying the Vietnamese. “Minh Huong Village in Saigon has a lot of Chinese people, also a Minh Huong temple and village regulations. This is a typical village of the Chinese in the South with lifestyles and customs similar to many Vietnamese villages.” (Phan Huy Lê, 2011, page 919). The Chinese in the Mekong Delta after the migration in 1945 until now have scattered in many places, so their community features are not so clear as their neighborly, relative, and hometown ones. A majority of the Chinese in the South originates from Chaozhou. They have tight-knit family and individual relationships so they always help one another do business, maintain their customs and mother tongue, inform one another of changes in families and community (Nguyễn Công Bình, Lê Xuân Diệm, Mạc Đường, 1990, page 238).

The Chinese deserve credit for creating the look for cities, ports; creating a new look for rural areas. Most of the Chinese live in areas near ports, near each other's houses, making a busy, bustling urban scape (Phan Huy Lê, 201, page 926) with a variety of business and service activities. Since they have the South of China's religion, the Chinese build pagodas to worship Lao Ben, pagodas for Lao Po, temples for Guanyu. Nowadays, there are always pagodas for Lao Ben around the Chinese areas like in Cần Thơ, Đồng Tháp... Loyal and righteous characters like Guanyu are also worshipped in many Vietnamese families. A lot of cultural and art activities like lion and dragon dance of guild halls are developed for public festivals, especially for the New Year. During immigration, the Chinese have contributed to the land exploration and settlement, the establishment of guilds, the economic development, creating the unique cultural identity and the new look for Southern urban area.

In Mekong Delta, there are also the Chams living mostly in An Giang. The Chams in An Giang practice Islam. “In the 18th century, the Chams in Thuan Hai emigrated to Cambodia and Thailand to escape the oppression of the Nguyen Dynasty. However, they were oppressed even more violently, so they moved to the Mekong Delta.” Then, the Nguyen Dynasty was executing the policy of “territory” using ethnic minorities to protect the border. Therefore, the Chams were approved to reside in the islet opposite the Châu Đốc camp nowadays (Nguyễn Công Bình, Lê Xuân Diệm, Mạc Đường, 1990, page 222). The Chams' villages are called “palay”. Each “palay” along Hậu river is about 3 to 4km from each other spreading to the Cambodian border. Each “palay” consists of many neighbors called “puk,” each “puk” has from 100 to 400 houses. In Islamic Cham villages in the South, “beside the authorities - neighborhood's people's committee - there is a traditional society management mechanism called “hăkêm” or “Mosque

board of management” (Phan Huy Lê, 2011, page 933). The Chams mostly live in stilt houses 2.5 m high from the ground.

The Islamic Cham festivals are organized in Islamic way. Apart from praying sessions, there is “Ashoura (Thanksgiving), TolakBala (Pray for safety), Maulid (Muhammad’s birthday), Mia’a Raj (Ascension), Nispu (Forgiveness), Ramadan open ceremony, LailatulQuadri (anniversary of Qur’an Holy Book’s), Royal IdilFitri (Ramadan closing ceremony) and the Major Festival of Royal Hadji, considered the New Year’s Day of the Islamic Chams in the South” (Phan Huy Lê, 2011, page 935).

In conclusion, together with the Vietnamese, the ethnic minorities in the Mekong Delta play an important role in the exploration, establishment, and development of what is now the South of Vietnam. They live close-knit, sharing economic and agricultural activities, production methods to experiment with the natural conditions in this land. The process of ethnic groups living together has led to the exchange and continuous transformation of culture. This has contributed to the union and diversity of cultures in the South today, which is the factor attracting visitors of cultural tourism.

3. Some exemplary cultural tourism activities and their impacts on the social life of the ethnic minorities in the South of Vietnam

3.1. Spiritual tourism is very much concerned and developed in the Mekong Delta, this is a form of cultural tourism revolving around spiritual factors as a goal to develop tourism, to satisfy humans’ spiritual needs. Some typical spiritual tourist attractions include Bà Mountain, Châu Đốc (An Giang), Ông Pagoda (Cần Thơ), ... In spiritual tourism, local beliefs and public festivals of ethnic minorities are products attracting tourists to the South. For example, the Khmer’s local belief and public festivals vary in forms and reflect the uniqueness of the cultural and spiritual life of the Khmers living in the river land and the influence of Theravada. Arak, Nirvana beliefs intertwining with ancestor worshipping, shamanism, agricultural festivals in northeastern windy spell (Phan Huy Lê, 2011, page 906) have popularly existed in the Khmer life. As mentioned above about the eco-cultural theory harmonizing and experimenting the ecological environment and phum sóc living space, the Khmers in the South organize quite many public festivals like Chol Chnam Thmay (new year festival), Kumsanphumsrok (pray for safety), Đonta (ancestor worship), Ok ombok (moon worship) ... In Đonta festival in Bảy Núi (Tri Tôn and Tịnh Biên, An Giang), the Khmers race oxen annually in the form of cart oxen in the past and harrow oxen nowadays. This race is organized alternately in the commune An Hảo (Tịnh Biên) and commune Lương Phi (Tri Tôn). Ok ombok festival in Sóc Trăng, Trà Vinh has boat racing and sky lanterns. These festivals are organized yearly by the local government, pagodas, and phum sóc with a large number of locals, attracting domestic and foreign tourists.

Apart from traditional festivals, *traditional art forms and stage performance art* of the Khmers are highly unique. For example, Xàăm dance, Romvông dance (also known as Lâm thôn – hoop dance). Rôbăm is the stage performance art form using dancing as a language to tell fairy tales, myths and legends like *Riêm Kê* in *Ramayana* of India. The theater Dù kê, “Lòkhôn Ba Thắc is similar to the opera of the Viet in the South” (Phan Huy Lê, 2011, page 907). The stage performance art forms show the daily life and work of the Khmers under the influence of Theravada.

The typical traditional festivals of the Chinese in the South include Guan Di, Tian Hou worship,...They always attract a large number of tourists regardless of the ethnic groups such as the Chinese, the Khmers, the Vietnamese, the Chams,... Coming to Vietnam through many periods with many different reasons, the Chinese community has created many unique ethnic cultural features of their own. Despite their position as an ethnic minority in the South, the Chinese, while preserving their hometown’s cultural values, create other cultural values to diversify the cultural nature in the South. The most noticeable of all is still their own features clearly showing the values of community – solidarity– origin remembrance– cultural exchange and continuous culture transformation. They have spread and refined the spiritual life of the Chinese from the past to the present and certainly to the future. All has contributed to establishing the big picture of the ethnic culture in the South to become more colorful and unique. In the rituals of gods, temples, shrines, in festivals of Vía Bà, Nghinh Ông, in opera shows singing praise to the good deeds of worshipped characters and loyal royal officials in the past such as “Opera of San hậu Fortress,” “Mộc Quế Anh offering trees”, “Fairy offering five-color flag...” the art of lion dance and dragon dance is also preserved in public festivals of the Chinese in the South.

The festivals of the Chams in the South are connected to Islam, typically there is Hadji. The tourism websites introduce Hadji as a highlight to make the contribute to the spiritual beauty of An Giang – Châu Đốc. This is the holiday of the community of the Islamic Chams believing in Allah. This holiday is also known as Roya Hadji. It often lasts for 3 days, from 07 to 10 of December (Islamic calendar), and includes many significant rituals which are mostly held in Islam’s Mosques. In the day of the festival, all Muslim followers are told the story of Saint Lbrôhim by Khojip. The evening is the time for Qur’an chanting and awarding the person chanting the most fluently. After the rituals, the Chams usually have some community entertainment activities like singing, boat racing, ...; the lively atmosphere attract even the Vietnamese and the Chinese living there and also the tourists.

3.2 The impacts of tourism activities on the life of the ethnic minorities in the South of Vietnam

3.2.1 Positive

Nowadays, culture tourism has become a form of tourism which brings many benefits to the economic growth of the community itself. The cultural resources create a series of economic opportunities, job opportunities, revenues, a variety of high-quality hotels, as well as education, training, and research provision (Addo, 2011 as cited in Razaq Raj, Kevin A. Griffin and Nigel D. Morpeth, 2012, pp 46 – 47). Cultural resources closely connect to tourism economy because cultures can be sold as a tourism product and tourists pay to go to the destinations with their own cultural properties (Brubaker, 1985 as cited in Issa &

Lumumba, 2015, page 392). Cultural resources are a new phenomenon in cultural tourism and are conceptualized for: cultural heritages are economic properties (OECD, 2009; Macbeth, Carson and Northcote, 2004 as cited in Issa, Lufumbi, 2016, page 2). This is proven by asserting that cultural resources are the main factors contributing to economic growth, changing and sustainably developing the tourism destinations (Macbeth et al., 2004 as cited in Issa, Lufumbi, 2016, page 3) also a main element to encourage tourists to spend more time at destinations (Vengesai, 2003 as cited in Issa, Lufumbi, 2016, page 3). Through this, cultural resources have an enormous and significant value to the general plan of tourism (Issa, Lufumbi, 2016, page 3).

In the context of the South, all beliefs and traditional rituals of the Vietnamese in general and of the ethnic minorities in particular are the effective cultural resources in tourism development. It should be based on the available cultural resources in the neighborhood like public festivals, folk and traditional festivals to attract domestic and foreign tourists and, from that, to develop a supply chain bringing economic profits. Culture now is not only a lifestyle, an awareness of a community being done day by day, but also a display product to promote tourism and contribute to economic growth. For example, the Ok Om Bok festival of the Khmers is focusedly developed to extend beyond the community scale, to advertise the festival as an unique image of an ethnic group in order to attract tourists. At that time, festivals are deemed as a cultural resource to bring economic benefits to the community itself and the neighborhood. Another instance should be the Chaozhou Chinese in Vĩnh Châu town, Sóc Trăng, on the 24th of February every lunar year, they hold a ritual to worship Lao Ben. The ritual of summoning the deity always attracts a large number of audience. The festival is like a “phenomenon” of the local culture, a unique feature of the Chinese community in the South.

When cultural resources are developed, the local communities joining in tourism activities will be equipped with knowledge on services and infrastructure that tourists need like knowledge about community culture, Southern culture; skills on food and beverage service, accommodation service, customer service by companies in the supply chain. All services provided in the tour start from the moment people decide their traveling behavior until they return home from the trip. To go along with them are a series of other services like flight ticket booking, shuttle buses, hotels, eating and entertainment for tourists.

Besides, tourism also helps education system connect different cultures together with all the circle educative and meaningful talks and discussions in hotels and destinations (Mark, 1996, page 92). Tourism has a wealth of positive influence on the local like multicultural education, tradition preservation, public service improvement, economic growth and development (refreshment included) and attracting foreign exchange can be considered a reward of tourism. In some cases, new job opportunities will promise a more stable income for women (Mark, 1996, page 91). Besides, the development of tourism may lead to an increase in demand among certain groups of people and local handcrafted products. This may revive and help produce more handcrafted products, so handcrafts may be preserved and developed.

We completely agree with Dogan as when culture, beliefs, folk arts, festivals are considered a cultural resource to promote and develop tourism, it may also encourage preserving local traditions (Dogan,

1989 as cited in Mark ,1996, page 92). The re-establishment of image in tourism may help the local community maintain its core value and social connection in a rapid changing world, which means preserving culture creates tourism. Preserving culture can slow the speed of change down or at least provide people something to define the community in an ever-changing world. Traditional festivals once thought to be forgotten or lost are now maintained in ethnic communities in the South. For example, the spiritual activities of the Chaozhou Chinese in the South worshipping deities in pagodas, temples (Lao Ben, Guanyu...) are passed down through many Chinese generations in this land. Temples of Guanyu and pagodas of Lao Ben of the Chinese in the South always attract many tourists every year like pagodas of Lao Ben in Cần Thơ, Đồng Tháp... Then, tourism bears the meaning of increasing the public awareness of their own culture and of tradition and culture preservation through generations. Besides, if culture changes happen too fast, they may lead to crises of core values. Therefore, preserving culture for the benefits of tourism may solve these problems (Mark ,1996, page 92).

3.2.2 Negative

Developed tourism means social development as a result with either positive or negative impact on the host community. Factors are the most likely to be affected by tourism are economy, culture, society, and environment. In this paper, we would like to discuss the effect of tourism on society and environment, which are two out of three important elements in sustainable development, especially in tourism.

Firstly, mass tourism may cause ecological collapse (Jafari, Pizam and Przeclawski, 1990 as cited in Mark ,1996, page 92). This problem not only interrupts life activities but also spoils ecological and aesthetic properties of the host community (Mark, 1996, page 92). In tourism exploitation in the South, provinces mainly focus on exploiting available potentials leading to overexploitation and depletion. Typically, floating markets are exploited by many provinces and cities. The water currents are changed due to climate change, the water quality is contaminated, beside that this form of tourism activity is also ill-invested and eventually corrupted.

Secondly, socially, by contributing to the development of many traditional organizations, tourism can break the functional foundation and construction of host communities (Jafari, Pizam and Przeclawski, 1990 as cited in Mark ,1996, page 92). Tourism can increase the cash flow into a certain area leading to social gap and more inequality. Money also decreases the willingness to share of people. Moreover, instead of providing services that the community needs, the government may spend money on infrastructure like airports, road systems which tourism needs (Mark, 1996, page 92). People even make use of their own land to run services like resorts. Take the fluctuations in land use status in Phú Quốc under the decision to invest in tourism of the government as an example. Investors seized the opportunities to buy and transfer lands, making the whole situation very complicated. “The situation of land use purpose transfer, illegal construction, flattening, encroaching on forests is happening. Transactions on land use rights, official or not, are increasing” (Việt Tường, 2018). Therefore, the impact of tourism is magnified when tourists change the host’s economic foundation, especially the local land use and occupation relationship (Mark ,1996, page 87).

Thirdly, the host communities (ethnic minorities in the South like the Khmers, the Chinese, the Chams) may try to follow the trends and needs of tourists and may become overly creative in their traditional ethnic culture like mentioned in the article of Andrew Causey “Making a man Malu (shy man): Western tourists and Toba Bataksin the Souvenir Marketplace”: vendors and sculptors are always aware that they need to think of every possible way to proactively satisfy all needs of Western tourists - the candid in culture and the “uniqueness” - if they want their products sold (Andrew Causey, 1996, page 26). Besides, the process of making traditions creative involves negotiations with many parties with diverse voices, with many ideologies in the same and different neighborhoods, and with many complex attitudes in the multidimensional relationships in the local community and between the local community and the government. For example, the boat racing of the Southern Khmer. Nowadays, boat racing is organized as an “official” sport but not simply as a religious festival like in the past.

Fourthly, the host community may be influenced by different lifestyles which conflict with our fine customs and the local traditional culture. Many Islam Cham teenagers have failed to follow the holy ways when they come into contact with other cultures.

Fifthly, the spread of diseases from tourists to the community including STDs (sexually transmitted diseases). According to statistics, about 20% of tourists are willing to have sexual intercourse with strangers during their trips. Having unprotected sex in strange places may be stimulating. This, however, may lead to many STDs like syphilis, gonorrhea, herpes, HIV as a potential risk with high contagion to the host community.

4. Opinions on preserving and improving cultural values associated with developing ethnic minorities in the South of Vietnam today

When tourism increases in vulnerable communities, understanding impacts of tourism is becoming more and more important in identifying its process of making culture change. Recognizing the perspective on the way tourism leads to those macro culture changes will help applied anthropologists, local governmental bodies, and especially the tourism industry minimize the damage which tourism activities cause (Mark, 1996, page 87). Therefore, management and preservation, improving cultural values and development of community are always given the most attention in order to make orientations which are suitable for the culture foundation of the community including improvement of participation of the community itself.

4.1 Management

Cultural tourism plays a key role in establishing the cultural core values at the destinations like promoting natural heritages and contributing to establishing and reestablishing core values for tourism consumption purposes. In other words, as a “social and cultural changing mechanism”, tourism has a considerable influence on changing the core values or strengthening these core values, in other cases, it may add new emotions and meaning to ethnic groups and other spaces, leading to changing or transforming those core values fundamentally. However, no matter how the process of “commercializing culture” goes, the

social costs of tourism cannot be ignored (Santana, 1997 as in cited in Seyed, Naciye, Moraiahari, 2016, page 74). Tangible and intangible cultural resources must be managed and maintained appropriately to maximize profits. This includes promotion and preservation of heritages as well as enhancement of history stories. Besides, the fact that there is not proper management will lead to the deterioration or even disappearance of those resources' potential, directly affecting the tourism revenues of the whole community (Issa, Lufumbi, 2015, page 391).

The impacts of tourism can be controlled and minimized with conditions: tourism scale must be kept small in order to be adjusted (Dogan, 1989, Mansperger, 1992a as cited in Mark, 1996, page 94). Tourism tends to cause the most harm through the inclination of breaking the relationships between the locals and their land. Therefore, using the proposed strategies to reduce cultural tourism costs and to preserve the local land use systems is very important (Mark, 1996, page 94).

4.2 Preservation and improvement of cultural values

Tourism associates with development, some locals may see that the revival of culture through tourism is not only the preservation but also the development connecting with cultural heritages in tourism.

Tourism is blamed for it has turned the people's cultural heritages into products and this happens when the cultural heritages, especially if prone to negative influence, are packed according to tourists' interests (Việt Tường, 2009). When tourism develops, the situation becomes even more dangerous because it is easier to reverse the history and turn heritages into sellable products without properly cares for the fidelity and accuracy in heritage preservation.

A more in depth research on the definition of culture tourism indicates that this approach has stimulated the transformation of culture as a product to culture as reactions and lifestyles of users, of people from different destinations. In other words, the previous attention of tourism to natural resources and sights seems to connect more to the consumption of feelings and symbols of ideas and images relating to particular destinations (Seyed, Naciye, Moraiahari, 2016, page 73). What the destinations provide in terms of cultural resources and tourism activities will affect the tourists' decision to buy a tour (Issa, Lufumbi, 2016, page 3). Consisted of many properties, these cultural resources may include features like ideologies, performance arts and sports, architecture, historical heritages, artists, and works of art. Tourism managers need to recognize the connection of a series of cultural values to group those values together in order to aim at a particular targeted market (Issa, Lufumbi, 2016, page 391). Cultural resources are very important in the development of local, regional, and international tourism (Akama, 2000 as cited in Issa, Lufumbi, 2016, page 392), without cultural resources, there will be fewer tourism activities (Vengesayi, 2003; Gunn, 1988 as cited in Issa Seif Salim & Lufumbi J. Mwaipopo, 2016, page 73 – 74) and if there were none, there would be very little or no need for tourism facilities and services (Vengesayi, 2003 as cited in Issa Seif Salim & Lufumbi J. Mwaipopo, 2016, page 73 – 74). This shows that proper management of cultural resources may increase the competition advantage of destinations.

Heritages change over time, what is important is whether the changes please the tourists or not. To manage this is complicated (Voon and Lee, 2009 as cited in Issa & Lufumbi, 2016, page 1, 2), because it depends on many factors like services being provided at destinations (Shiang, Gin and Shih, 2011; Kariru and

Aloo, 2014 as cited in Issa & Lufumbi, 2016, page 1, 2). Those factors included history, cultural activities, shops, food, hygiene, environment, peace, architecture, and infrastructure of the area (Akosoy and Kiyici, 2011 as cited in Issa & Lufumbi, 2016, page 1). The cultural heritages have become an important resource to locate, strengthen, establish, and develop, and create the ethnic core value of a particular country (Lietal., 2008; Csap, 2012 as cited in Issa & Lufumbi, 2016, page 2).

Almost everything can attract tourists because some people may find something interesting in what others don't (Gunn, 1988 as cited in Issa & Lufumbi, 2016, page 3). This implies different destinations have different cultural resources which depend on their cultural assets (Issa & Lufumbi, 2016, page 3).

Innovation of policies

To boost the participation of the host community which is responsible for the destination into to minimize the negative impact on economy, environment, and society; to create a bigger economic benefit and improve the welfare for local people, improve working conditions; to encourage the host community to partake in choices affecting their life; to proactively contribute to preserving natural and cultural heritages to maintain a diverse world; to provide interesting experiences to tourists through the relationship between tourists and local people, create a better understanding about cultural, social, and environmental problems in the area; to bring more opportunities for the disabled and the poor; to respect local culture, encourage the mutual respect from both tourists and local people; to build trust and national pride for the community.

4.3 Protecting the environment to develop sustainable tourism

Tourism is currently one of the more substantial contributors, in terms of promoting the Vietnamese economy. Besides the positive changes, however, some tourism activities have caused many negative impacts related to the environment, as mentioned above. Together with the rise in the number of tourists, the waste is, consequently, also increasing, especially in traveling hotspots during peak seasons. In the foreseeable future, with the vision of enhancing sustainable tourism, each involving actor, namely the citizens, companies and also local authorities, is expected to pay more attention towards the environmental problems; create a proposal for conserving the surroundings; invest in tools and gadgets to conserve the environment while welcoming tourists through actively seeking for supports; and lastly, create a connection between the Government and the local community regarding the issue. On the other hand, some strict punishments on actors that are ignoring the law are necessary, i.e., revoking their business license, implementing monetary fines, requesting to resolve the remaining outcomes; and also establishing a department specialized in monitoring environment-related activities; while educating and training the tourism industry on protecting the environment.

5. Conclusion

The distinguished history of development and geographical features of the South of Vietnam have created a variety of cultural resources – one the important factors for sustainable development in tourism. These cultural resources are largely contributed by the ethnic minorities living there through the traditional festivals of the Khmers, folk beliefs of the Chinese, religious festivals of the Chams; the system of ecology

tourism, recuperation tourism, or cultural tourism in the Southern communities. Cultural tourism becomes the determining factor in developing tourism of the community, however, beside positive factors, tourism activities cannot avoid some negative impacts on the host community. To develop tourism sustainably in conformity with the cultural social background of each area in the South, it is necessary to make use of the positive impacts that tourism brings and to devise suitable solutions to tackle the consequences caused by tourism, especially to the targeted ethnic minorities in this paper.

References

- ANDREW CAUSEY. (1996). **“Making a Man Malu (a shy man): Western Tourists and Toba Bataks in the Souvenir Marketplace”**, *Globalizing the local culture and development*. NU– HCMC: Vietnamese.
- CHÂU ANH. (2016). **The concept of tourist destination**. (online) from <http://www.vtr.org.vn/nhung-quan-niem-ve-diem-den-du-lich.html> (in Vietnamese) (July 2, 2020).
- ISSA SEIF SALIM & LUFUMBI J. MWAIPOPO. (2016). “What satisfies tourists in cultural heritage sites? Evidence of Zanzibar stone town”. *Journal of Research in Hospitality, Tourism and Culture*. 3(1): 001-010.
- ISSA SEIF SALIM & LUFUMBI MWAIPOPO (2015), “Exploring Cultural Capital Dimensions in Tourism: The Case of Zanzibar”. *Global Advanced Research Journal of Management and Business Studies*. 4(10): 390-397.
- JULIAN H. STEWARD. (1955). **Chapter 2. Environment, technology and culture, pp.2-39, 2-40**. (online) from <http://www.des.ucdavis.edu/faculty/Richerson/BooksOnline/He2-95.pdf> (in Vietnamese). (July 2, 2020).
- MARK C. MANSPERGER. (1996). Tourism and Cultural Change in Small-Scale Societies. *Human Organization*. 1 (54). 87.
- MAUREEN O. UKAEBU, NEIL CARR & HAZEL TUCKER. (2017). **Tourism and cultural revitalization: local perspectives**. Tourism Recreation Research DOI: 10.1080/02508281.2017.139954.
- NGUYỄN CÔNG BÌNH, LÊ XUÂN DIỆM & MẠC ĐƯỜNG. (1990). **Culture and the people in the Mekong Delta**. Social Sciences Publisher: Ha Noi (in Vietnamese).
- PHAN HUY LÊ. (2011). **The process of formation and development of the Southern region**. Summary report of the State-level project Ha Noi. (in Vietnamese).
- PHÚ VĂN HẸN & SƠN MINH THẮNG (Co – chief author) .(2018), **The culture of the local ethnic minorities in the Southwest of Vietnam: Problems in regional sustainable development**. Record of National Science Seminar, HCMC (in Vietnamese).
- RAZAQ RAJ, KEVIN A. GRIFFIN AND NIGEL D. MORPETH (2012). **4 Cultural Tourism: Issues and Policies**, UK. (online). from [https://books.google.com.vn/books?id=LcouSDDhA30C&pg=PA47&lpg=PA47&dq=\(Addo,+2011\)&source=bl&ots=LSdfVvclHO&sig=ACfU3U11fU3SuELDrIvNt12mGD9CKiQ&hl=vi&sa=X&ved=2ahUKEwjP8Oim6q7qAhVEAXIKHafeDLkQ6AEwDHoECAgQAQ#v=onepage&q=\(Addo%2C%202011\)&f=false](https://books.google.com.vn/books?id=LcouSDDhA30C&pg=PA47&lpg=PA47&dq=(Addo,+2011)&source=bl&ots=LSdfVvclHO&sig=ACfU3U11fU3SuELDrIvNt12mGD9CKiQ&hl=vi&sa=X&ved=2ahUKEwjP8Oim6q7qAhVEAXIKHafeDLkQ6AEwDHoECAgQAQ#v=onepage&q=(Addo%2C%202011)&f=false). (July 2, 2020).

ROBERT E. WOOD (1980), **International tourism and cultural change in Southeast Asia**. University of Massachusetts-Boston: Boston.

SEYED SINA MOUSAVI, NACIYE DORATLI, SEYED NIMA MOUSAVI & FERESHTE MORADIAHARI. (2016). Defining cultural tourism, **International Conference on Civil, Architecture and Sustainable Development**. (CASD-2016): 1-2.

VIỆT TƯỜNG. (2018). **Very hot of Virtual land in Phu Quoc**, (online) from <https://news.zing.vn/sot-dat-ao-o-phu-quoc-post852300.html> (in Vietnamese). (March 16, 2019)

WAHAB, SARAH (1997), edited by Salah Wahab and John Pigram . **Sustainable tourism in the developing world" in Tourism, Development and Growth: The challenge of Sustainability**. Routledge : London and New York.

เสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียดนามเกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหาร*

พัชรพงษ์ ภูเบศร์พีรวัส**

(วันรับบทความ: 29 มิถุนายน 2563, วันแก้ไขบทความ: 12 สิงหาคม 2563, วันตอบรับบทความ: 8 กันยายน 2563)

บทคัดย่อ

จังหวัดมุกดาหารเป็นหนึ่งจังหวัดที่มีชาวไทยเชื้อสายเวียดนามอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ จังหวัดมุกดาหารยังตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในภูมิภาคอาเซียนและอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง ส่งผลให้จังหวัดมุกดาหารมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และความหลากหลายทางด้านภาษา ภาษาเวียดนามเป็นหนึ่งในภาษาที่ถูกใช้กันอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลเมืองมุกดาหารซึ่งมีชาวไทยเชื้อสายเวียดนามอาศัยอยู่ ทั้งนี้ ชาวเวียดนาม (เวียดนาม เกี้ยว) เข้ามาตั้งถิ่นฐานในจังหวัดมุกดาหารตั้งแต่วัยกลางศตวรรษที่ 20 ถึงแม้จะผ่านมาแล้วกว่า 70 ปีแต่ชาวไทยเชื้อสายเวียดนามจังหวัดมุกดาหารยังคงรักษาอัตลักษณ์ความเป็นเวียดนามไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาเวียดนาม บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียดนาม เกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหาร โดยเก็บข้อมูลจากการบันทึกเสียงจากผู้บอกภาษาจำนวน 16 คน ซึ่งผู้บอกภาษาจะอ่านคำศัพท์ที่ปรากฏวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนาม ผ่านโครงสร้างของพยางค์ทั้ง 4 รูปแบบ ได้แก่ พยางค์เปิด พยางค์กึ่งเปิด พยางค์กึ่งปิด และพยางค์ปิด จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม Praat ผลการศึกษาพบว่าระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียดนาม เกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหารปรากฏเสียงวรรณยุกต์ทั้งสิ้น 5 หน่วยเสียง ได้แก่ (1) Ngang [34] (2) Huyền [32] (3) Ngã [325] (4) Sắc [25] และ (5) Nặng [31]. ขณะเดียวกัน จากผลการเปรียบเทียบกับระบบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนาม (สำเนียงฮานอย) ซึ่งปรากฏหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 เสียงพบว่า ในระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาเวียดนามที่จังหวัดมุกดาหารไม่ปรากฏหน่วยเสียงวรรณยุกต์ Hỏi เสียงวรรณยุกต์ Hỏi ที่จังหวัดมุกดาหารมีลักษณะเดียวกับหน่วยเสียงวรรณยุกต์ Nặng [31]

คำสำคัญ: วรรณยุกต์ภาษาเวียดนาม, ภาษาเวียดนาม, ภาษาเวียดนามมุกดาหาร

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่องเสียงวรรณยุกต์ในภาษาเวียดนามของคนไทยเชื้อสายเวียดนาม (เวียดนามเกี้ยว) ในจังหวัดมุกดาหาร สาขาภาษาศาสตร์สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม .

**นักศึกษาปริญญาเอก, สาขาวิชาภาษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติ ณ กรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม (Email: tomphubetpeerawat@gmail.com)

Vietnamese Tones Syetem of The Viet Kieu in Mukdahan, Thailand.

Phatcharaphong Phubetpeerawat*

(Received Date : June 29, 2020, Revised Date : August 12, 2020, Accepted Date : September 8 , 2020)

Abstract

Mukdahan is a province in Thailand where the numerous number of Vietnamese-Thai people live in. Plus, Mukdahan' s location is a reginal (considering Asean and Greater Mekong Subregion) strategic area so, the varieties of ethnic and language are located in this province. Vietnamese language is a spoken-wide language in this province especially in the municipality area where the Vietnamese-Thai people largely reside. In this regard, Viet Kieu people migrated to Mukdahan province since the mid of CD 20. Despite 70 years of residence, they remain their identity tightly especially their language. This article aims to study the tones system of Vietnamese language spoken by the Vietnamese-Thai people (Viet Kieu) in Mukdahan province. The data was collected by recording voices from 16 participants who read the provided Vietnamese vocabularies containing tone marks with 4 different patterns of syllable including: opened-syllable, semi-opened syllable, semi-closed syllable and closed syllable. Analyzation by using Praat. The findings present that there are 5 tones spoken among the Vietnamese-Thai people in Mukdahan province including: (1) Ngang [34] (2) Huyền [32] (3) Ngã [325] (4) Sắc [25] and (5) Nặng [31]. In the meantime, comparing with Vietnamese language tones (Hanoi dialect) containing 6 tones, Hỏi tone is not existsted among the Vietnamese-Thai people in Mukdahan province since it is changed to Nặng [31] sound.

Keywords: Vietnamese tones, Vietnamese, Vietnamese in Mukdahan.

**PHD Student, Faculty of Linguistics, Faculty of Linguistics, University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University, Hanoi, Vietnam (Email: tomphubetpeerawat@gmail.com)

1. Introduction

Mukdahan province is one of the places with the largest Viet Kieu community in Thailand. Most of the Viet Kieu herein have come from the central provinces of Vietnam, especially from Thua Thien Hue, Quang Tri and Quang Binh. In the years of 1945-1946, due to the foreign invaders' cruelty which made millions of Vietnamese people suffer from starvation, a large number of Vietnamese people had to emigrate to foreign countries to save their lives, especially emigrating to Laos and the Northeastern Thailand. After settling in a new land, from the very beginning, the Viet Kieu gathered together to share and help each other. The Viet Kieu in Thailand have established a Vietnamese language education system with many subjects in the Viet Kieu community throughout Thailand. This event was a part of the Mass Education Movement and followed the illiteracy elimination campaign of the President Ho Chi Minh in Vietnam after Vietnam was established. This had a positive impact not only in the country but also in all the Viet Kieu communities in foreign countries, especially in Laos and Thailand in general and Mukdahan province in particular, which helped Vietnamese language exist in foreign countries until now. Therefore, the Viet Kieu community in Mukdahan is considered one of the bilingual communities in Thailand and a dialect group of Vietnamese language.

Vietnamese language is a member of the Isolating Language Group. The characteristics of the isolating language are that syllable is a unit with a very large role, the tone of a word can change its meaning, the pronunciation is separate, the writing is also separate due to the separation of syllables. Therefore, tones are an important component in Vietnamese syllables because its variation will change the meaning of word. Vietnamese tones are a metaphysical unit and have their own characteristics, and the study of the tone system in Vietnamese language of the Viet Kieu is a matter of concern because it is faced with impact and influence of other linguistic communities to survive.

The syllable structure in Vietnamese has 3 main components including beginning consonants, tones and rhymes. According to the viewpoint of Prof. Cao Xuan Hao, "The tones are a metaphysical unit with two distinctive features including the pitch (high and low, also known as treble and bass) and intonation (flat and non-flat) [Cao Xuan Hao, 2003, p.35]. Similarly, Prof. Doan Thien Thuat also said that "The tones are a metaphysical phoneme in the whole syllable, or more accurately in the whole tonal part of syllable (including beginning sound, middle sound, main sound and ending sound) [Doan Thien Thuat, 2016, p.73]. At the same time, Prof. Hoang Thi Chau also had a view on the function of tones in Vietnamese language that "The tones are a metaphysical unit which covers the whole syllable or at least the rhyme of the syllable. The tones in Southeast Asian languages have phonological functions, and are used to distinguish meanings" (Hoang Thi Chau, 2008, p.201).

Therefore, based on the above viewpoints, it can be summarized that the tones are a metaphysical unit whose important function is to distinguish the meaning of a syllable. For example, the meaning of "Ta" is different from that of "Tả" and "Tạ" thanks to the appearance of "thanh hỏi" and "thanh nặng" that change the meaning of the syllable.

2. The criteria for differentiating the characteristics of tones in Vietnamese language In

the past, to classify and differentiate the characteristics in Vietnamese, traditional linguists often based on two criteria: *intonation* and *pitch*.

Intonation is the variation of a variable contour of frequency during the pronunciation of a syllable (F0 value). The variable contour of tones in Vietnamese is divided into two groups which are known with the terms: “Flat/ Bằng” and “Non-flat/ Trắc”. The tones belonging to the flat intonation have a variable contour which is flat from beginning to ending when pronouncing a syllable, including “Flat, high tone” (thanh ngang) and “Flat, low tone” (thanh huyền). In contrast, the tones belonging to the non-flat intonation have a non-flat variable contour when pronouncing a syllable, including “Non-flat, low falling-raising tone” (thanh hỏi), “Non-flat, high falling-raising tone” (thanh ngã), “Non-flat, high raising tone” (thanh sắc), and “Non-flat, low falling tone” (thanh nặng). Sometimes, the variable contour is broken during the pronunciation, for example, “Non-flat, low falling-raising tone” (thanh hỏi) and “Non-flat, high falling-raising tone” (thanh ngã) are the most obvious examples of a broken variable contour. And the other tones which have the non-broken variable contours when pronounced are “Non-flat, high raising tone” (thanh sắc) and “Non-flat, low falling tone” (thanh nặng).

Pitch is the pitch of the process of pronouncing the tone of a syllable. Different pitches make the difference among the tones. The pitch can be divided into two groups: The high pitch, also called the treble, consists of “Flat, high tone” (thanh ngang), “Non-flat, high falling-raising tone” (thanh ngã), and “Non-flat, high raising tone” (thanh sắc). The low pitch, also called the bass, includes “Flat, low tone” (thanh huyền), “Non-flat, low falling-raising tone” (thanh hỏi) and “Non-flat, low falling tone” (thanh nặng).

Based on the criteria for differentiating the tones in Vietnamese, it is possible to make a diagram to differentiate the tones in Vietnamese as follows:

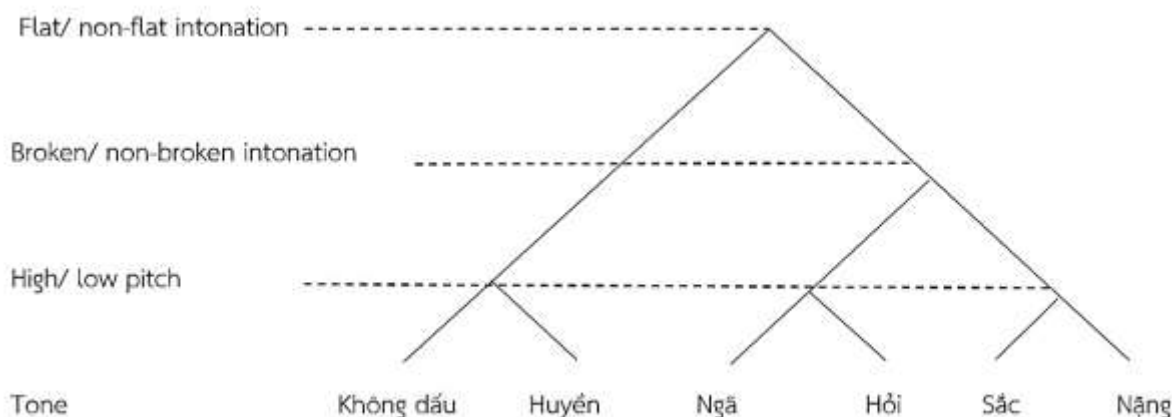

Figure 1. Diagram of criteria for differentiating the tones in Vietnamese (Doan Thien Thuat, 2016, p.76).

At the same time, according to the traditional phonics, the tones are divided in more detail, that is, there are two more tones: “Joining and non-flat, high raising tone” (sắc nhập) and “Joining and non-flat, low falling tone” (nặng nhập) based on two criteria: (1) The distribution of tones in the rhymes in the traditional genres of poetry in Vietnamese and the reduplicative word formation in Vietnamese; (2) The variation of tone contours. For “Joining and non-flat, high raising tone” (sắc nhập) and “Joining and non-flat, low falling tone” (nặng nhập), their contour at the end when pronouncing a syllable will end suddenly, which makes the syllable shortened, and often occur when the syllable ends with the voiceless plosive ending consonants /-p, -t, -k/.

Intonation Pitch	Flat	Non-flat		
		Ascending (Thượng)	Removing (Khứ)	Joining (Nhập)
Treble/ High	Flat - high “Flat, high tone” (thanh ngang)	Ascending - high “Non-fl a t , l o w falling-raising tone” (thanh hỏi)	Removing - High “ N o n - f l a t , h i g h r a i s i n g t o n e ” (thanh sắc)	Joining – high “Joining and non-flat, high raising tone” (thanh sắc nhập) Voiceless ending consonant
Bass/ Low	Flat - low “Flat, low tone” (thanh huyền)	Ascending – low “ N o n - f l a t , h i g h falling-raising tone” (thanh ngã)	Removing - Low “ N o n - f l a t , l o w f a l l i n g t o n e ” (thanh nặng)	Joining – low “Joining and non-flat, low falling tone” (thanh nặng nhập) Voiceless ending consonant

Table 1. Classification of tones in Vietnamese according to traditional phonics (Ta Thanh Tan, 2014, p.96)

Prof. Nguyen Van Loi and Edmondson (1997) carried out a research on intonation, pitch and voice quality of the tone system in Vietnamese (Northern dialect) by using the speech analysis program called CECIL for Windows. Based on the research results, Prof. Nguyen Van Loi and Edmondson said that “Voice quality is the result of configuration of speaker’s vocal cord during the speech production” [Ta Thanh Tan, 2014, p.101]. Therefore, voice quality is also one of the important criteria used for analyzing tones in Vietnamese, in addition to analyzing by intonation and pitch.

Voice quality: each tone brings different characteristics of voice quality. According to the research results of Thompson (1985), “**thanh ngang**” is a gentle tone without any stress when pronounced; “**thanh huyền**” is often accompanied by breathing sounds when pronounced; “**thanh hỏi**” is the tone which has a

short ending when pronounced and is difficult to grasp in a quick speech; “**thanh ngã**” has a tense and vibrating sound of vocal cords, and while paying attention when pronounced, the voice will be interrupted abruptly (glottal stop); “**thanh sắc**” is the highest tone and is stressed most strongly in the pronunciation process; and “**thanh nặng**” is the tone that ends nearly similar to thanh huyền but does not have a sigh when pronounced like thanh huyền, and ends with glottal stop [Thompson, 1985, p.40-41].

Therefore, according to the new research direction, identifying and classifying the tones in Vietnamese must be based on three criteria:

(1) **Contour is the variation of F0 value (Pitch)** during the syllable-pronouncing process.

(2) **Voice quality** is a concept of perceptive aspect, corresponding to the concept of vocalization type, that is, vibration form of vocal cords to create different types of voice quality.

(3) **Pitch Level** is the pitch area in which a tone appears, calculated from the lowest point to the highest point. The appearance of tones is within the scale of five pitch levels as divided by the International Phonetic Association, including: Low pitch is recorded [1]; Slightly-low pitch is recorded [2]; Medium pitch is recorded [3]; Slightly-high pitch is recorded [4]; High pitch is recorded [5].

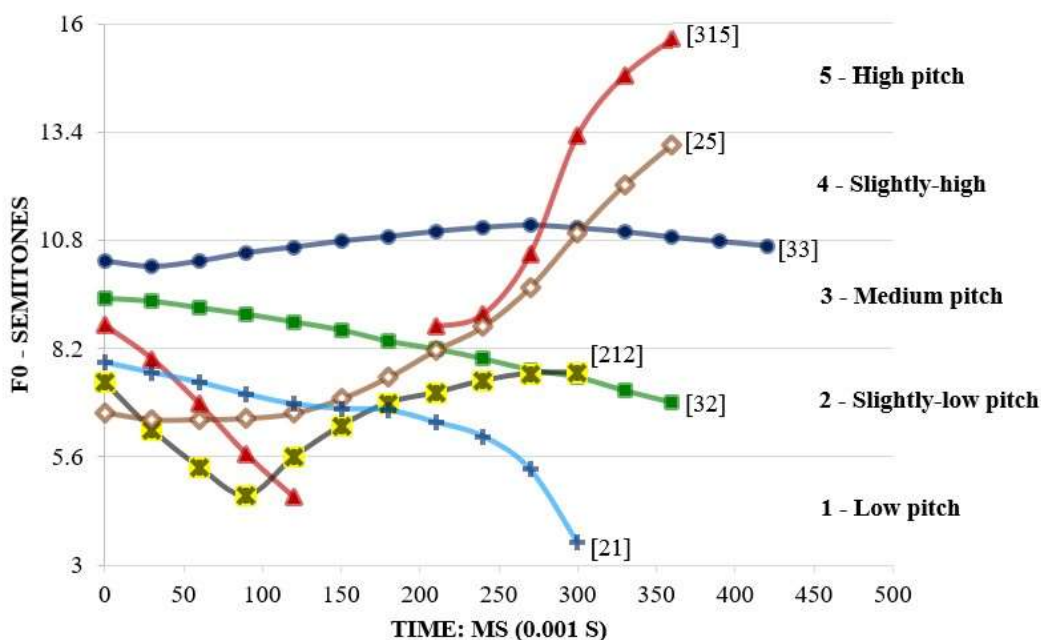

Figure 2. The appearance of 6 tones in Hanoi dialect is within the scale of five pitch levels as divided by the IPA.

3. The researches on the tone system of Vietnamese language in Thailand

Phatcharaphong Phubetpeerawat (2014) carried out a research on Vietnamese phonetics in the master's course with the topic “*Surveying the Vietnamese phonetic system of Thai people of Vietnamese descent in Muang district, Nakhon Phanom province (related to Vietnamese language in Vietnam)*”. The

research results showed that Vietnamese language of Thai people of Vietnamese descent in Muang district, Nakhon Phanom province, Thailand had 6 tones: *thanh ngang*, *thanh huyền*, *thanh ngã*, *thanh hỏi*, *thanh sắc* and *thanh nặng*. The results of comparing the Vietnamese phonetic system in Muang district, Nakhon Phanom province with the Vietnamese language in Vietnam (Hanoi dialect and Nghe Tinh dialect) showed that most of the phonetic features in the Nghe Tinh dialect appeared in the Vietnamese phonetic system in Muang district, Nakhon Phanom province. The elderly people speaking the Central dialect pronounced *Thanh ngã* coincided with *Thanh nặng*, while the middle-aged people and the young people tended to pronounce *Thanh ngã* coincided with *Thanh sắc*.

Chalermchai Chaichompoo (2005) studied the variation of Vietnamese language in Thailand with the topic “*Variation of Vietnamese in the Northeast of Thailand*”. The research results of Chalermchai showed that the Vietnamese language used in the Northeast of Thailand included two dialects: The Northern dialect and the Central dialect. The number of people speaking the Central dialect was more than the ones speaking the Northern dialect. Elderly people speaking the Northern dialect still pronounced correctly the characteristics of 6 tones in Vietnamese language while the speakers of the Central dialect only pronounced 5 tones, *Thanh ngã* coincided with *Thanh hỏi*.

Woraya Som-Indra (2003) carried out a research on Vietnamese language in Nakhon Phanom province in her master’s thesis at Mahidol University with the topic: “*A Phonological study of the Vietnamese dialect as spoken at Na Jok village, Nong Yat subdistrict, Muang district, Nakhon Phanom Province*”. The research results showed that the beginning consonants in Vietnamese language in Na Jok village had 5 tones including *thanh ngang*, *thanh huyền*, *thanh sắc*, *thanh hỏi* and *thanh nặng*. The results compared with the Vietnamese phonetic system in Vietnam showed that the phonetic system here was completely similar to Vietnamese language in Vietnam, and Na Jok voice was more similar to the Vietnamese pronunciation in Watsrithep community and the Southern dialect than other dialects.

4. Research purpose

The research purpose of this paper to describe the Vietnamese tone system in Mukdahan, Thailand.

5. Research subject

The research subject of this scientific paper is the Vietnamese tone system in Mukdahan, Thailand.

6. Research methods

This research paper has used the following research methods in the research process:

(1) Method of searching and summarizing documents related to the research topic. Then create a word list for recording with all the tones in Vietnamese through 4 types of syllables: open syllables, half-open syllables, half-closed syllables and closed syllables.

(2) Fieldwork method for direct recording from the participants who are the Viet Kieu in Mukdahan, Thailand: a total of 16 participants are divided into 4 groups by age: Group I: the elderly (60 years old and older). Group II: middle-aged people (40-59 years old). Group III: the youth (20-39 years old). Group IV: teenagers (under 20 years old). Each group consists of 4 participants (2 men and 2 women). During the recording process, ZOOM H2 audio recorder with high quality has been used, the recording file has the sample size of 22,050 Hz, 16-bits with the WAV file format, then is analyzed with Praat program (version: 6.0.50).

(3) Descriptive method is to describe the characteristics of tones in Vietnamese of the Viet Kieu in Mukdahan, Thailand.

7. Research results

The Vietnamese language of the Viet Kieu in Mukdahan, Thailand appears 5 tones including; thanh ngang [34], thanh huyền [32], thanh ngã [325], thanh sắc [25] and thanh nặng [31]. Each tone has the following characteristics:

Thanh ngang [34] Thanh ngang in the Vietnamese language of the Viet Kieu in Mukdahan, especially in the Group I and Group II, has the same variable contour, i.e., the contour is flat but goes up slightly when ending. In the Group III and Group IV, the intonation of thanh ngang is quite flat and unchanged until the end, which is different from Group I and Group II. It can be said that thanh ngang in Vietnamese herein is a high-pitched tone, rising contour (in Group I & II) /level contour (in Group III & IV), has a modal voice quality, sound spectrums and sound waves with regular cycles and average volume. Thanh ngang in Group I and Group II is recorded [34], but in Group III and Group IV is recorded [33], according to the tone division in the 5-level scale of the International Phonetic Association.

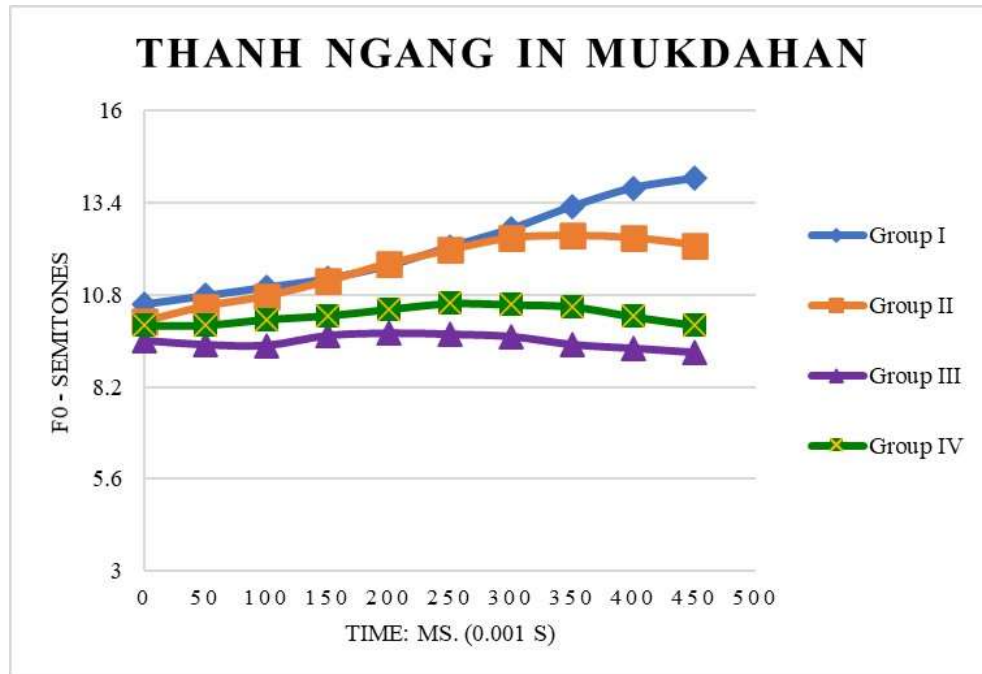

Figure 3. F0 chart of “thanh ngang” in Mukdahan.

Thanh huyền) [32] Thanh huyền in the Vietnamese tones system in Mukdahan is low-pitched tone, falling contour and has a slack voice quality. Thanh huyền of the Viet Kieu starts from the medium pitch level. Its contour slightly goes down and ends at a low pitch level. Thanh huyền has a common characteristic among the participant groups as described, and is recorded [32] according to the tone classification in the 5-level scale of the International Phonetic Association.

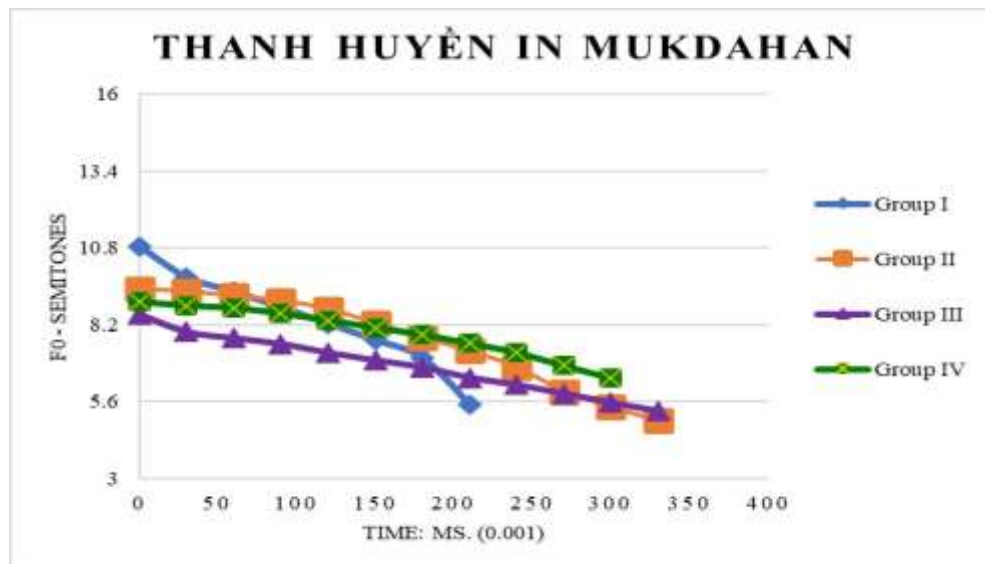

Figure 4. F0 chart of “Flat, low tone” (thanh huyền) in Mukdahan.

Thanh ngã [325]

Thanh ngã is high-pitched tone, falling-raising contour and has creaky voice quality. Thanh ngã starts from the medium pitch level, then falls down strongly, has the creaky sound in the middle of the syllable which makes the contour broken. Then it raises high and ends at the highest pitch level, and is recorded [325] according to the tone classification in the 5-level scale of the International Phonetic Association. The creaky sound is considered the criteria to differentiate the characteristics between thanh ngã and thanh sắc.

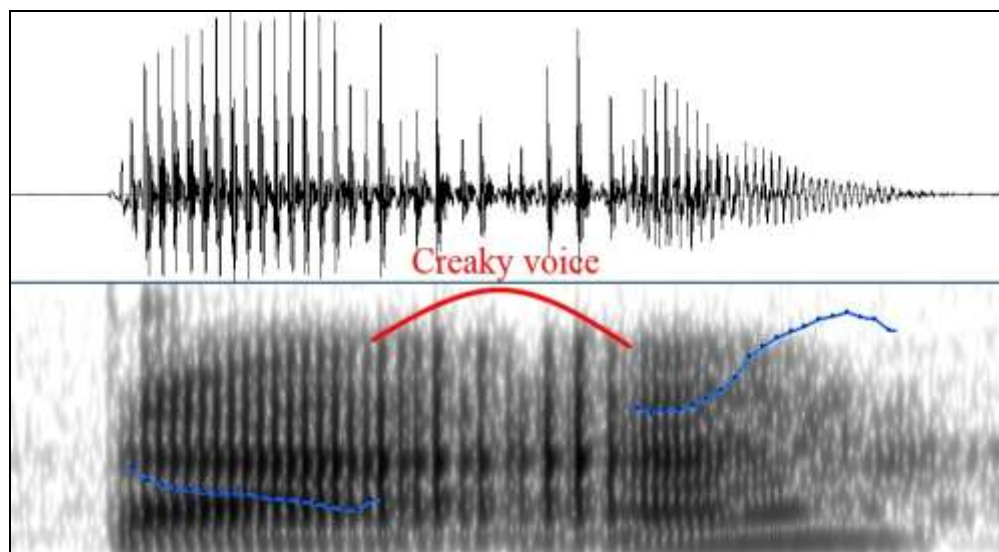

Figure 5. Spectrum and pitch contour of “thanh ngã” in Mukdahan.

However, in the Group III and Group IV, representing the youth and teenagers, there is a pronunciation trend turning thanh ngã into thanh sắc. Because thanh ngã is a tone difficult to pronounce, and Vietnamese language for the young generation is not their mother tongue; therefore, when they pronounce, thanh ngã is simplified and turned into thanh sắc. In the future, this trend may increase especially in the new generation of Viet Kieu.

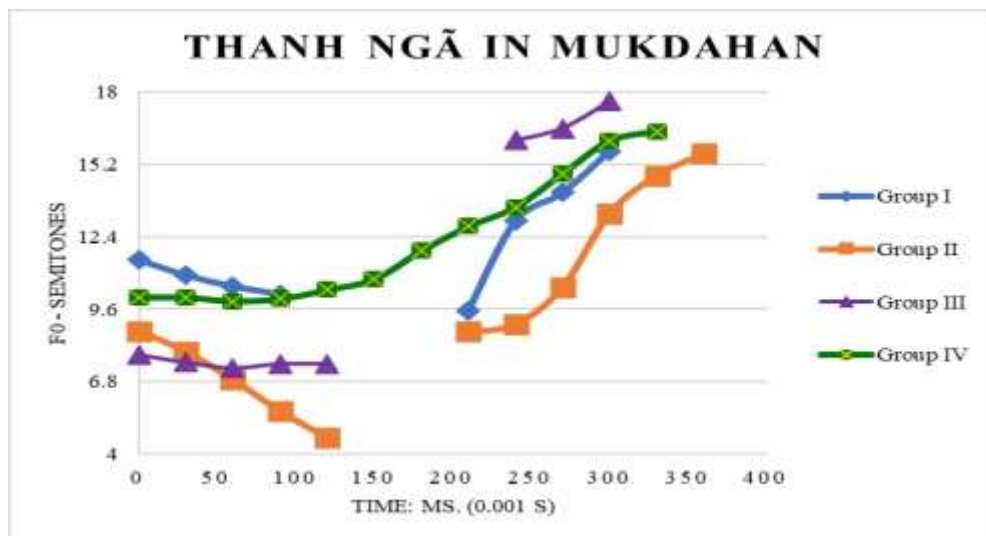

Figure 6. F0 chart of “Non-flat, high falling-raising tone” (thanh ngã) in Mukdahan.

Thanh sắc [25]

In the Vietnamese language of the Viet Kieu in Mukdahan, thanh sắc has common characteristics among the participant groups. Thanh sắc starts at the lowest pitch level compared to the starting point of the other tones. Its variable contour is equal in a short distance of about $\frac{1}{4}$ syllable, then smoothly goes up and ends at the high pitch level like thanh ngã. Thanh sắc in Mukdahan is high-pitched tone, raising contour and has modal voice quality. According to the tone classification in the 5-level scale of the International Phonetic Association, thanh sắc in Mudahan is recorded [25].

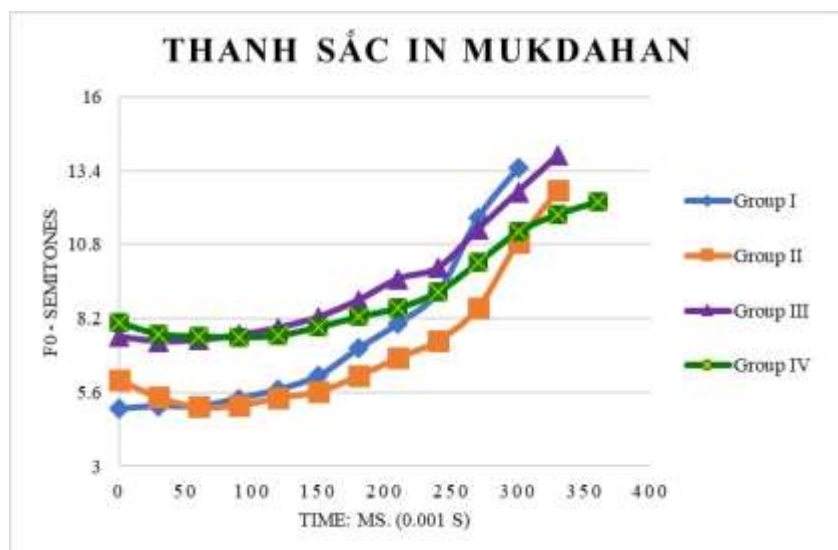

Figure 7. F0 chart of “Non-flat, high raising tone” (thanh sắc) in Mukdahan.

Thanh nặng [31]

Thanh nặng is a low-pitched tone, falling contour and has glottal stop voice quality. Thanh nặng starts at medium pitch level; its contour goes down slightly or goes flatly, then slopes down sharply at the ending part of the syllable, and ends at the low pitch level with the phenomenon of glottal stop at the end of the syllable. Thus, thanh nặng is different from thanh huyền in voice quality. According to the tone classification in the 5-level scale of the International Phonetic Association, thanh nặng in Mukdahan is recorded [31].

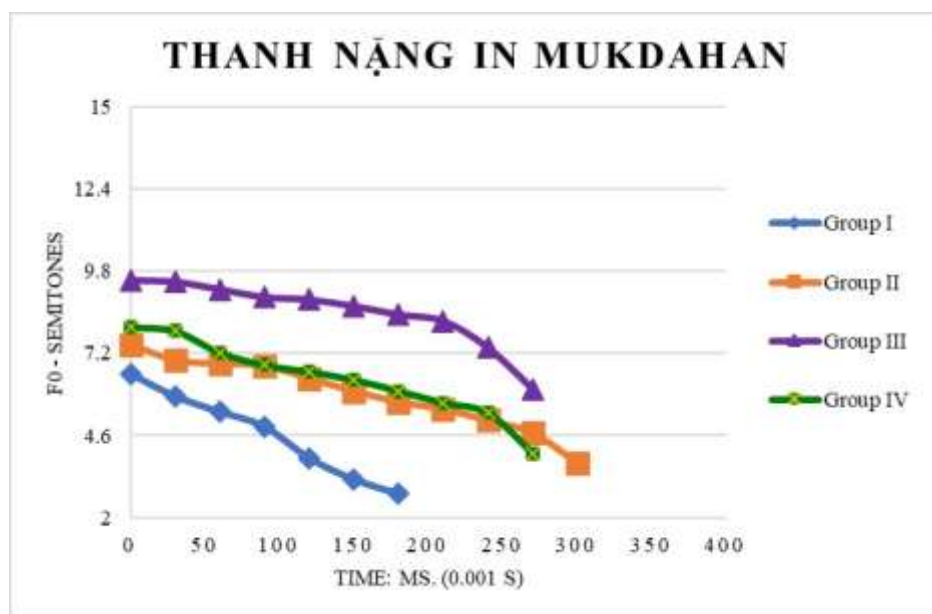

Figure 8. F0 chart of “Non-flat, low falling tone” (thanh nặng) in Mukdahan.

For thanh hỏi is one of the tones that has the complicated movements and is paid attention when analyzing and studying the phonetic system of a certain dialect in Vietnamese. Thanh hỏi is a low-pitched tone, falling-raising contour and has creaky voice quality. Thanh hỏi in Hanoi dialect has a low falling contour right from the starting point. In the middle of the syllable, its direction changes to raise high and ends at the same pitch as the starting point. In Hanoi tones, is recorded [323].

But in Vietnamese tones in Mukdahan, thanh hỏi starts at the medium pitch level. Its variable contour falling down and ends at the lowest pitch; at the end of the syllable, there is a glottal stop sound like thanh nặng, and it is recorded [31] according to the tone classification in the 5-level scale of the International Phonetic Association. It is possible to say thanh hỏi is turned into thanh nặng is clearly showed in Vietnamese in Mukdahan.

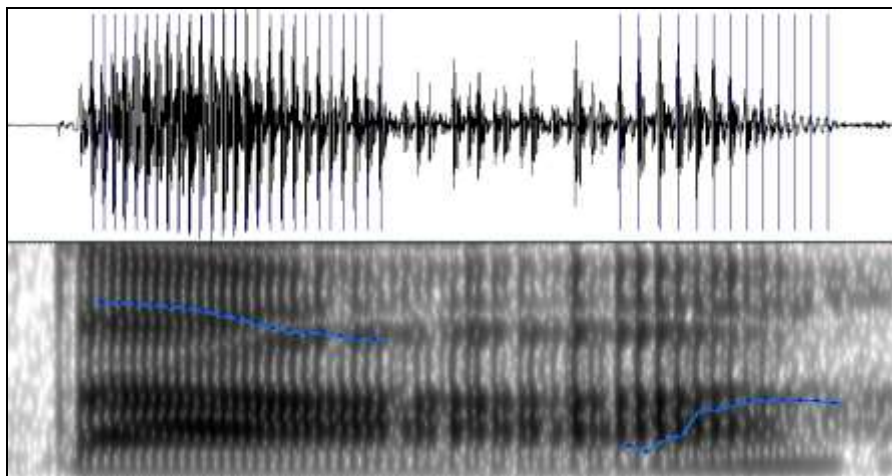

Figure 9. Spectrum and pitch contour of “thanh hỏi” in Hanoi dialect.

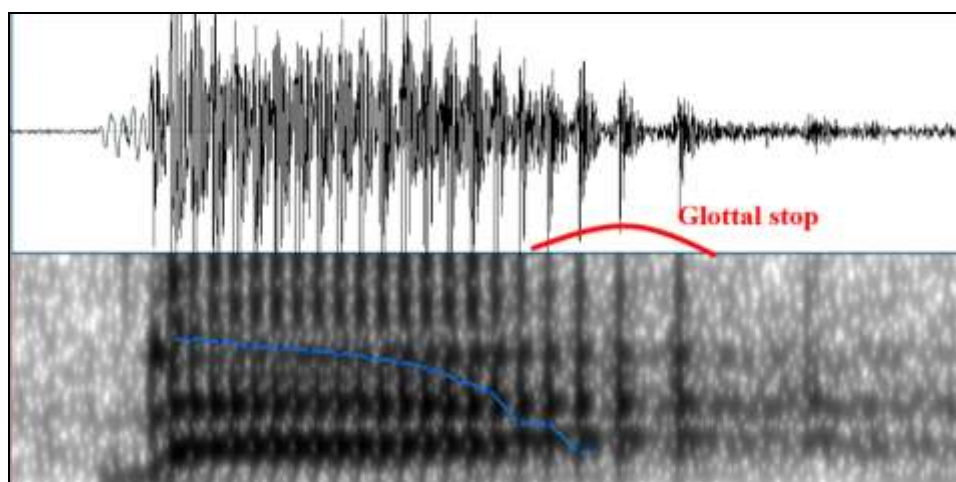

Figure 10. Spectrum and pitch contour of “thanh hỏi” in Mukdahan.

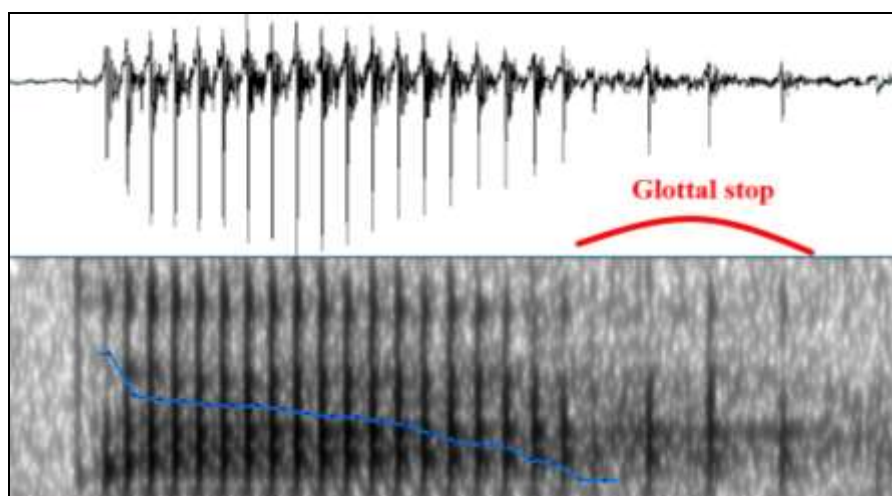

Figure 11. Spectrum and pitch contour of “thanh nặng” in Mukdahan.

However, some participants of Group III and Group IV are able to correctly pronounce the characteristics of thanh hỏi, which makes the characteristics of thanh hỏi different from those of Group I and Group II. Although the youth and teenagers know and learn Vietnamese in accordance with the standards of all-people Vietnamese (Hanoi dialect), the local dialect of their parents and grandparents still has a great impact on them. Therefore, some of the youth and teenagers still pronounce thanh hỏi like the pronunciation of their parents and grandparents due to the influence of the local dialect. Some of them pronounce thanh hỏi under the standards of all-people Vietnamese language (Hanoi dialect) due to their exposure through literary language. Therefore, it can be said that in the generation of the youth and teenagers, thanh hỏi has a trend to integrate with the characteristics of thanh hỏi in all-people Vietnamese language (Hanoi dialect).

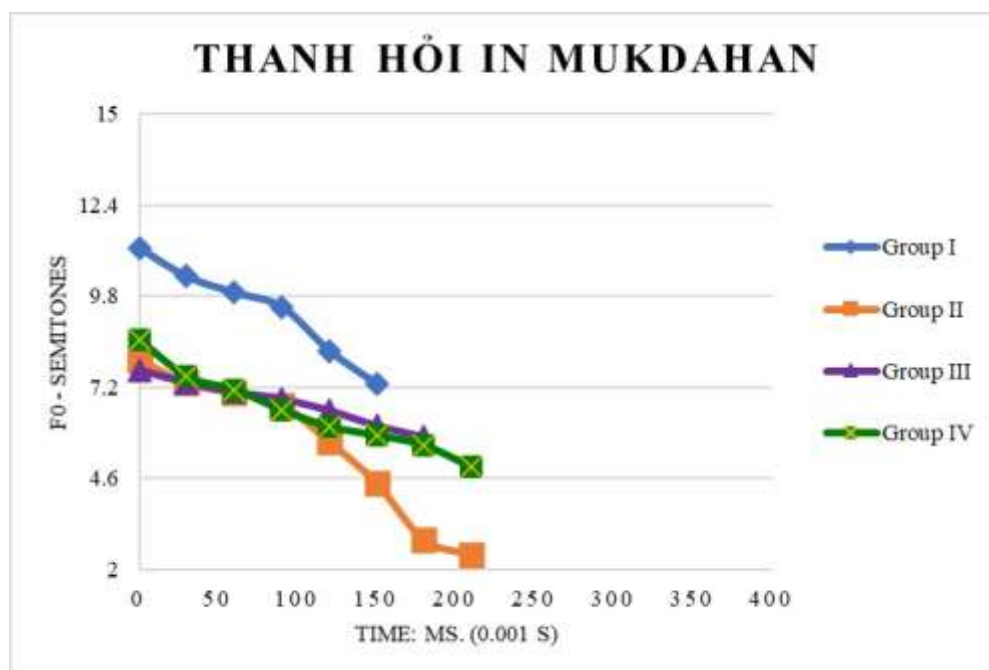

Figure 12. F0 chart of thanh hỏi in Mukdahan.

Regarding the criteria of pitch, there is an opposition between high-pitched tones and low-pitched tones. The high-pitched tones consist of *thanh ngang*, *thanh ngã*, *thanh sắc*. The low-pitched tones include *thanh huyền*, *thanh nặng*.

The voice quality is the criteria to identify and differentiate the characteristics of tones. (1) Modal voice quality often appears in *thanh ngang* and *thanh sắc*. (2) Slack voice quality appears in *thanh huyền*. (3) Creaky voice quality appears in *thanh ngã*, and differentiates the characteristics between *thanh ngã* and *thanh sắc*. (4) Voice quality of glottal stop at the end of the syllable is shown in *thanh nặng*.

Tones	Pitch		Voice quality	Recorded in the 5-level scale
	Contour	Pitch level		
“Ngang”	Level	High	Modal	34
“Huyền”	Falling	Low	Slack	32
“Ngã”	Falling-raising	High	Creaky	325
“Sắc”	Raising	High	Modal	25
“Nặng & Hỏi”	Falling	Low	Glottal stop	31

Table 2. Phonological characteristics of Vietnamese tone system of the Viet Kieu in Mukdahan, Thailand.

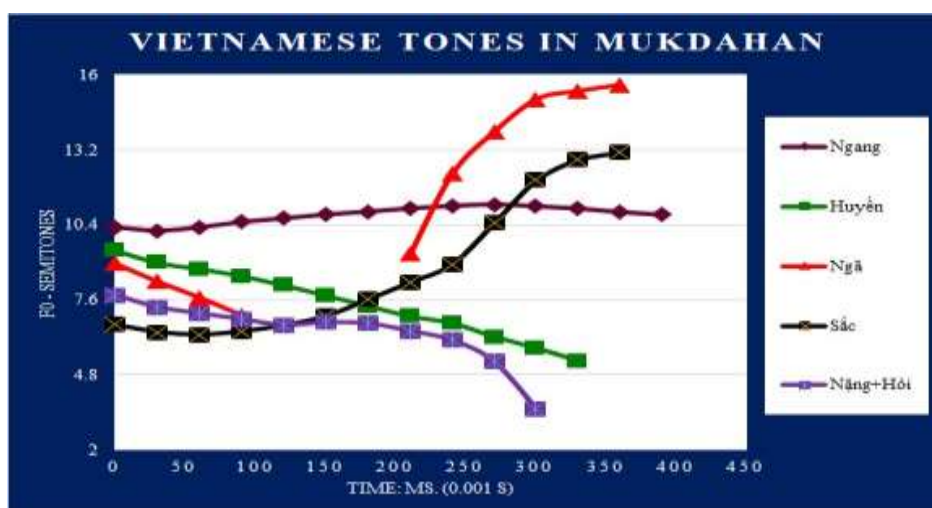

Figure 13. F0 chart of Vietnamese tones in Mukdahan.

8. Discussion and conclusion

James P. Kirby (2011) in his research on “Vietnamese (Hanoi Vietnamese)” said that the tones system in the Hanoi dialect had 6 tones including: *A1-Ngàng* is level tone, has modal voice quality. *A2-Huyền* is mid falling tone, breathy voice quality. *C2-Ngã* is broken tone, glottalized voice quality. *C1-Hỏi* is low falling tone, glottalized voice quality. *B1-Sắc* is rising tone, modal voice quality. *B2-Nặng* low glottalized, glottal stop voice quality.

Similarly, the results describing the tone system by Prof. Nguyen Van Loi (1998) in “Tones and Voice Quality in Modern Northern Vietnamese: Instrumental Case Studies” showed that the tones system in the Hanoi dialect had 6 tones as follows:

“Thanh Ngang” starts at the medium pitch level, has level contour, ends at the medium pitch, and is recorded [33].

“Thanh Huyền” starts at the medium pitch level, its contour falling down flatly and ends at a slightly low pitch level, and is recorded [32].

“Thanh Hỏi” starts at the medium pitch level. Its contour falling down to the lowest pitch, then raising and ends at a slightly low pitch level, and is recorded [312].

“Thanh Ngã” starts at the medium pitch. Its contour falling down, then raising and ends at the highest pitch level, and is recorded [325].

“Thanh Sắc” starts at the medium pitch. Its contour raising and ends at the highest pitch level, and is recorded [35].

“Thanh Nặng” starts at the medium pitch. Its contour falling down and ends suddenly. It has a short field, and is recorded [32].

From the results of comparing the Vietnamese tones system in Mukdahan with the tones system of the Hanoi dialect, it can be seen that the Vietnamese language in Mukdahan only appears 5 tones while the Hanoi dialect has 6 tones. The Vietnamese language in Mukdahan does not have “thanh hỏi”, “thanh hỏi” here has the same characteristics as “thanh nặng” described in the figure 9-11. In addition, “thanh ngang” in Mukdahan is different from “thanh ngang” of the Hanoi dialect, because “thanh ngang” in Mukdahan is the tone whose contour raising up at the end of syllable, and is recorded [34]. Meanwhile, in the Hanoi dialect, it has flat contour and is recorded [33]. The other tones in Mukdahan have similar characteristics with the tones of the Hanoi dialect.

At the same time, Hoang Thi Chau (2008) described the tone system of the Central dialect in the book of “Phương ngữ học tiếng Việt” [Vietnamese dialectology] as follows:

Thanh ngang is the only tone at the high pitch because *Thanh ngang* in the Central dialect starts at the point higher than the average pitch of speech. Its variable contour gradually goes up with a rather large slope.

Thanh huyền is the tone whose pitch is behind *Thanh ngang*. *Thanh huyền* in the Central dialect is below the average pitch of speech, so *Thanh huyền* is a low tone. Its variable contour is similar to *Thanh huyền* in the Northern dialect.

Thanh hỏi is a low tone. Its variable contour goes down flatly like *Thanh huyền*, but does not have a going-up segment like in the Northern dialect. The intonation of *Thanh hỏi* in the Central dialect is similar to *Thanh huyền*; however, it has the pitch lower than *Thanh huyền*, and has a strong larynx nation phenomenon.

Thanh sắc in the Central dialect is the tone at the low pitch because it starts at the lowest point compared to the tones in the Central dialect. The variable contour of *Thanh sắc* goes down slightly to about 1/3 of the tone, then soars up and ends at the pitch of *Thanh ngang*.

Thanh nặng is the tone whose intonation and pitch are nearly similar to *Thanh huyền* and *Thanh hỏi*. Its variable contour starts at the pitch lower than that of *Thanh huyền*, the ending segment of intonation slopes down due to the phenomenon of glottal stop to end the pronunciation process.

Thanh ngã in the Central dialect has the same characteristics as *Thanh nặng* and *Thanh hỏi*, which makes the tone system of the Central dialect only have 5 tones as mentioned above. In the Nghe Tinh dialect, *Thanh ngã* coincides with *Thanh nặng*. In the Binh Tri Thien dialect, *Thanh ngã* coincides with *Thanh hỏi*. Although *Thanh hỏi* in the Nghe Tinh dialect and Binh Tri Thien dialect have similar characteristics of phonetic properties, but they are different in phonological values. *Thanh hỏi* in the Nghe Tinh dialect has the

same value as *Thanh hỏi* in the Northern dialect while *Thanh hỏi* in the Binh Tri Thien dialect has the same phonological value as *Thanh hỏi* and *Thanh ngã* in the Northern dialect. This is the reason that makes the tone system in the Central dialect only have 5 tones.

Compared with the Central dialect, *Thanh ngang*, *Thanh huyền*, *Thanh sắc* and *Thanh nặng* in Mukdahan have the characteristics similar to *Thanh ngang*, *Thanh huyền*, *Thanh sắc* and *Thanh nặng* in the Central dialect. Most especially, *Thanh ngang* in Mukdahan has an upward contour like *Thanh ngang* in the Central dialect. However, the Central dialect does not appear *Thanh ngã*, *Thanh ngã* in the Central dialect coincides with *Thanh nặng*. Meanwhile, the Vietnamese language in Mukdahan appears *Thanh ngã*, which makes the Vietnamese language in Mukdahan different from the Central dialect. In addition, in the Vietnamese language in Mukdahan, *Thanh hỏi* coincides with *Thanh nặng* as described in the item 7, and is completely different from *Thanh hỏi* in the Central dialect.

Thus, it can be seen that the Vietnamese tone system in Mukdahan has the characteristics similar to both the Northern dialect (based on the appearance of *Thanh ngã*) and the Central dialect (based on the appearance of *Thanh ngang*). However, *Thanh hỏi* of the Vietnamese language in Mukdahan differs from that of the Northern dialect and the Central dialect. *Thanh hỏi* in Mukdahan has the same characteristics as *Thanh nặng*, and is different from the characteristics of *Thanh hỏi* in the Northern dialect and the Central dialect.

Therefore, these characteristics create a feature in the Vietnamese phonetic system in Mukdahan in general and in the Vietnamese tones system in Mukdahan in particular. In the future, the Vietnamese language here will become one of the languages in danger of disappearing and increasingly losing the characteristics of their native dialect. This statement is consistent with the viewpoint of Hoang Thi Chau (2008) that "The dialectic drift to another country has always been accompanied by the language contact which is considered as a condition to form a dialect and maybe a new language. This dialect will have a life separate from the original language and be increasingly impacted by the language of the new homeland" (Hoang Thi Chau, 2008, p.245).

References

- Andrea Hoa Pham. (2003). **Vietnamese Tone: A New Analysis**. Routledge: New York.
- Andrea Hoa Pham. (2005). Vietnamese tonal system in Nghi Loc dialect - A preliminary report. **T. Toronto Working Papers in Linguistics- Special Issue on Similarity in Phonology**. (24): 183-201.
- Andrea Hoa Pham. (2009). **The identity of non-identified sounds: glottal stop, prevocalic /w/ and triphthongs in Vietnamese. *Proceedings of the 3rd Toronto Workshop on East Asian Languages***. Toronto: University of Toronto Press.
- Cao Xuan Hao. (2003). **Vietnamese language: some issues on phonetics, grammar, semantics**. 2nd edition. Da Nang: Education Publishing House.
- Doan Thien Thuan. (1999). **Ngu am tieng Viet, (In Vietnamese) (Vietnamese Phonetics)**. Hanoi: Publishing House of Vietnam National University.

- Hoang Thi Chau. (2008). *Phuong ngu hoc tieng Viet*, (In Vietnamese) [Vietnamese Dialectology]. Hanoi: Publishing House of Vietnam National University.
- James P.Kirby. (2011). Vietnamese (Hanoi Vietnamese). *Journal of the International Phonetic Association*. 41(3): 38-392.
- Mai Ngoc Chu. (2013). *Co so ngon ngu hoc va tieng Viet*, (In Vietnamese) [Introduction to Linguistics and Vietnamese Language]. Hanoi: Vietnam Education Publishing House.
- Nguyen Thi Hai. (2017). *Ngu am tieng Viet hien dai*, (In Vietnamese) [Modern Vietnamese Phonetics]. Ho Chi Minh City: Youth Publishing House.
- Nguyen Van Loi. (2009). *Formation of writing of tones in Vietnamese language*. (online). Form <https://bit.ly/3jok8cV>. (May 20, 2020).
- Nguyễn Văn Khang. (1999). *Ngon ngu hoc xa hoi, nhung van de co ban*, (In Vietnamese) [Social linguistics fundamentals]. Hanoi: Vietnam Education Publishing House.
- Phatcharaphong Phubetpeerawat. (2014). *Khao sat he thong ngu am tieng Viet cua nguoi Thai Lan goc Viet ow huyen Muang, tinh Nakhon Phanom (co lien he voi tieng Viet o Viet Nam)*, (In Vietnamese) [Surveying Vietnamese phonetic system of Thai people of Vietnamese descent in Muang district, Nakhon Phanom province (related to Vietnamese language in Vietnam)]. Master's Thesis, University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University, Hanoi.
- Phatcharaphong Phubetpeerawat. (2014). *Surveying the Vietnamese phonetic system of Thai people of Vietnamese descent in Muang district, Nakhon Phanom province (related to Vietnamese language in Vietnam)*. Master's thesis, University of Social Sciences and Humanities, Vietnam National University, Hanoi.
- Ta Thanh Tan. (2004). *He thong ngu am tho ngu Phuc Le-Thuy Nguyen-Hai Phong (Dua tren cu lieu phan tich bang computer)*, (In Vietnamese). *Journal of Language and Life, Tạp chí Ngôn ngữ và Đời sống*. 2016(7): 1-11.
- Thompson, L. C. (1985). A Vietnamese grammar. *Mon-Khmer Studies*. 13(14): 1-367.
- Tran Tri Doi (2011). *Mot so van de nghien cuu so sanh-lich su nhom ngon ngu Viet Muong*, (In Vietnamese) [Some comparative historical research issues on Viet Muong language groups]. Hanoi: Publishing House of Vietnam National University.
- Trinh Cam Lan. (2007). *Su bien doi ngon tu cua cac cong dong chuyencu den Thu do (nghien cuu truong hop cong dong Nghe Tinh o Ha Noi)*, (In Vietnamese) [Language variation of the communities moving to the capital (case study of Nghe Tinh community in Hanoi)]. Hanoi: Social Science Publishing House.
- Vo Xuan Trang. (1997). *Phuong ngu Binh Tri Thien*, (In Vietnamese) [Binh Tri Thien Dialect]. Hanoi: Social Science Publishing House.
- Vu Duc Nghieu (Editor), Nguyen Van Hiep. (2009). *Dan luan ngon ngu hoc*, (In Vietnamese) [Introduction to Linguistics]. Hanoi: Publishing House of Vietnam National University.

ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมุติ)*

ฟาติณ มะเย้ง** เดโซ แชน้ำแก้ว*** พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์**** และเชษฐา มุหะหมัด*****

(วันรับบทความ: 25 กรกฎาคม 2563, วันแก้ไขบทความ: 19 สิงหาคม 2563, วันตอบรับบทความ: 8 กันยายน 2563)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน 2.แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลโดยเลือกแบบเจาะจง คือ กลุ่มหมอพื้นบ้าน และกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า

1.ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ประกอบด้วย (1) การใช้ประโยชน์ในการแก้ปวดท้องและท้องเสีย โดยการนำใบกระท่อมประมาณ 2-3 ใบ มาต้มน้ำเพื่อดื่มหรือโดยการเคี้ยวใบกระท่อมสดๆ เพื่อช่วยบรรเทาอาการแก้ปวดท้องเสีย (2) การใช้ประโยชน์เพื่อแก้พิษ โดยการนำใบกระท่อมส่วนที่เป็นยอดมา่างไฟให้ร้อนและตำให้ละเอียด นำกากของใบกระท่อมมาทาแผลที่โดนพิษเพื่อบรรเทาอาการปวด (3) การใช้ประโยชน์ในด้านการเพิ่มผลกำลัง โดยนำใบกระท่อมชนิดก้านแดงมาต้มน้ำหรือกินใบกระท่อมสด ๆ (4) การใช้ประโยชน์ในด้านแก้ปวดเมื่อยร่างกายและทำให้ออนหลับสบาย โดยการนำใบกระท่อมประมาณ 5 ใบ มาต้มน้ำดื่มหรือนำน้ำกระท่อมผสมกับยาชูกำลังจะช่วยบรรเทาอาการปวดเมื่อย และนอนหลับได้ง่าย

2.แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านประกอบด้วย (1) การส่งเสริมในการพัฒนาสมุนไพรให้หมอพื้นบ้าน โดยการนำพืชกระท่อมมาแปรรูปแบบผง แบบแห้ง หรือแบบน้ำเพื่อประโยชน์ทางยา (2) การส่งเสริมในการรักษาโรค โดยใช้ใบกระท่อมทั้งใบก้านแดงและก้านเขียวเพื่อรักษาและบรรเทาอาการเจ็บปวด (3) การส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างหมอพื้นบ้านกับชาวบ้าน เพื่อร่วมกันเรียนรู้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับพืชกระท่อม (4) การส่งเสริมการพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นนวัตกรรมยาสมุนไพร เปิดโอกาสในการผลิตและแปรรูปยาสมุนไพรจากพืชกระท่อมเพื่อสร้างรายได้และเป็นที่ยอมรับในระดับชุมชนและสังคม

คำสำคัญ: การรักษา, ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อม

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของสารนิพนธ์ระดับปริญญาตรี เรื่อง ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในจังหวัดหนึ่งของภาคใต้ .

**นักศึกษาสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

***อาจารย์สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

****อาจารย์สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

*****อาจารย์สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

The Wisdom in Utilization of Kratom from Local Healers: A Case Study in a Community in Southern Thailand.

Fatin Mayeng^{*} Daycho Khamkaew^{**} Pongprasit Onchan^{***} Chettha Muhamad^{****}

(Received Date : July 25, 2020, Revised Date : June 1, 2020, Accepted Date : June 5, 2020)

Abstract

This article aims to study: the wisdom of utilization of Kratom, and guidelines for promoting the wisdom of the Utilization of Kratom. :folk doctor and people who received treatment from folk doctor. The data were collected by using a set of in-depth interview and non-participant observation. The data were analyzed using descriptive analysis. The findings revealed as follows: 1. The wisdom in utilization of Kratom consisted: (1) Uses for the treatment of stomach ache and diarrhea, by boiling 2-3 kratom leaves and drinking or chewing fresh kratom leaves to help relieve diarrhea pain. (2) Uses for antidote by burning the kratom leaves to heat, pounding thoroughly, using the residue of the kratom to cover the poisoned wound to relieve pain. (3) Use of energy boost, most of the red stalks was used, such as boiling water or eating fresh kratom leaves. And (4) Uses for relief of body aches and sleeping by bringing about 5 kratom leaves to boil in water to drink or mix Kratom water with tonic will relieve pain and sleep easily. 2.Guidelines for promoting the wisdom in Utilization of Kratom: (1) Promoting local herbal development by using Kratom in powder, dry or liquid form for medicinal benefits, (2) Promoting the treatment of diseases by using kratom leaves both red stalk and green stems for quick healing and pain relief, (3) Promoting cooperation between folk doctor, and villagers for learning about folk remedies together, and (4) Promoting the development of Kratom to be herbal medicine innovations opportunity for the production, and processing of medicinal herbs from Kratom to benefit, generate income and be accepted at the community and social level.

Keywords: Treatment, the Wisdom in Utilization of Kratom

^{*} Student in Community Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

^{**} Lecturer in Community Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

^{***} Lecturer in Community Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

^{****} Lecturer in Community Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Si Thammarat Rajabhat University (Email: Daycho_kha@nstru.ac.th)

1. บทนำ

ภูมิปัญญา หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ถือเป็นมรดกวัฒนธรรมอันเกิดจากพัฒนาการและปรับตัว การปรับวิถีชีวิตของคนเป็นความรู้ที่เกิดจากการทดลองปฏิบัติจริงทางสังคม ความรู้เหล่านี้ถูกค้นพบ ลองใช้ ดัดแปลง ถ่ายทอดกันมาเป็นเวลายาวนานผ่านกระบวนการขัดเกลาของกลุ่มคน จึงมีค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด อีกทั้งยังเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของมนุษย์ที่ทุกคนควรรู้จัก รักษา พัฒนา และนำมาปรับใช้ในงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน (ประภากร แก้ววรรณ, 2554, หน้า 184) ภูมิปัญญาจะมีความสัมพันธ์ระหว่างคนกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สัตว์ พืช เป็นปราชญ์ในการดำรงชีวิตเกี่ยวกับการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งมนุษย์จำเป็นต้องนำมาใช้ในการดำเนินชีวิต ระบบการแพทย์พื้นบ้านของไทยเป็นการผสมผสานระหว่างการแพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งมีทั้งแบบประสพการณ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น การแพทย์ของจีนที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทย การแพทย์เหล่านี้ได้นิยามเป็นแพทย์แผนโบราณหรือการแพทย์พื้นบ้าน โดยมีความเชื่อเป็นพื้นฐานก่อให้เกิดพิธีกรรม การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของคนจากรุ่นสู่รุ่น จึงมักพบว่ามนุษย์มีความทุกข์ความเดือนร้อนด้วยสาเหตุต่าง ๆ จึงจัดพิธีกรรมด้วยการเซ่นไหว้หรือบูชา เพราะมีความเชื่อว่าเป็นการกระทำของสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น ผีसाทเวทดา เป็นต้น วิธีการป้องกันหรือการรักษาโรคต่าง ๆ จึงต้องพึ่งหมอยา การรักษาโรคที่ประสบความสำเร็จจะต้องรักษาทั้งทางด้านร่างกายและทางจิตใจ ผู้ป่วยจึงต้องการหมอที่เข้าใจ มากกว่าหมอที่จะรักษาเพียงอย่างเดียว หมอยาพื้นบ้านจะมีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกับชาวบ้าน จึงมีความเข้าใจและสื่อสารกับคนไข้ได้ดีและเป็นกันเอง อีกทั้งยังทำให้ชาวบ้านยอมรับและนิยมนรักษา บทบาทที่สำคัญอีกประการของหมอยาพื้นบ้าน คือเป็นผู้เชื่อมสัมพันธ์ของคนในชุมชนเพราะเป็นการรักษาแบบพึ่งพาอาศัยกัน ดูแลเอาใจใส่กันอย่างใกล้ชิด พูดคุย ให้กำลังใจ ทุกคนใช้และญาติพร้อมกัน ดังนั้นหมอยาพื้นบ้านจึงมีความสำคัญอย่างสูงในการเชื่อมสายสัมพันธ์ของคนในชุมชน (โอภาส ชามะรัตน์, 2545, หน้า 122-125) “หมอพื้นบ้าน” จึงถือเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการส่งเสริมและดูแลสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นด้วยภูมิปัญญาด้านการแพทย์แผนไทย ตามวัฒนธรรมของชุมชนที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน เป็นที่นิยมยกย่องจากคนในชุมชน และได้รับการยอมรับ หรือเป็นผู้ที่ได้รับการรับรองจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (รัชณี จันทรเกษม ประพจน์ เกตุราการ และวิชัย จันทรกิตติวัฒน์, 2553, หน้า 46)

สมุนไพรพืชกระท่อม มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Mitragynaspeciosa* (Korth) เป็นพืชที่อยู่ในวงศ์เข็มและกาแฟ (Rubiaceae) เป็นไม้ยืนต้น สูงประมาณ 14-16 เมตร เติบโตได้ดีในที่ที่ชุ่มชื้น ความชื้นสูง ดินอุดมสมบูรณ์ และมีแสงแดดปานกลาง พืชกระท่อมมีใบเลี้ยงเดี่ยวเป็นสีเขียว พืชกระท่อมจะมีก้านใบมีทั้งสีแดงและสีเขียว ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างสองสีเขียวกับสีแดง กระท่อมเป็นพืชที่มีสารออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ถือได้ว่าเป็นพืชพื้นเมืองของประเทศไทย และมาเลเซีย สามารถปลูกได้ในเขตร้อน และกึ่งร้อนของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทวีปแอฟริกา ในอดีตที่ผ่านมานิยมใช้พืชกระท่อมเพื่อเป็นการรักษาโรคอาการติดเชื่อในลำไส้ บรรเทาอาการปวดกล้ามเนื้อ บรรเทาอาการไอ ท้องร่วง โดยใช้ใบสดหรือใบแห้งนำมาเคี้ยวสูบ หรือมีการชงเป็นชา นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้กระท่อมในกลุ่มของผู้ใช้แรงงาน เพื่อลดความรู้สึกเมื่อยล้า และทนต่อในการทำงานกลางแจ้ง สามารถทำงานได้ยาวนานขึ้น นอกจากนี้ยังมีผลข้างเคียงน้อยกว่ามอร์ฟิน (Morphine) เมื่อเทียบเคียงในประเด็นระยะเวลาในการใช้ ยังพบว่าการใช้แทนแอมเฟตามีน (Amphetamines) เพื่อเพิ่มพลังกำลัง ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามีการใช้กระท่อมในหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก (สมนึก บุญสุภา, 2559)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมุติ) เพราะเห็นถึงความสำคัญและความนิยมใช้สมุนไพรพืชกระท่อมในการรักษาโรค จะเห็นได้จากการรักษาและการพึ่งพาแพทย์พื้นบ้านยังคงมีความสำคัญต่อคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่ห่างไกลจากสถานบริการของรัฐ การรักษาตนเองจำเป็นสำหรับการรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้น การประหยัดค่าใช้จ่าย จำกัดในการรักษาเฉพาะโรคที่สามารถวินิจฉัยได้และรักษาตนเองได้เท่านั้น ซึ่งจำเป็นต้องมีแนวทางในการส่งเสริมการใช้พืชสมุนไพรเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ และความสามารถของประชาชนเป็นสำคัญ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมุติ)
2. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมุติ)

3. วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมุติ) ผู้วิจัยมีวิธีการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 การสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูล จำนวนทั้งสิ้น 7 คน ได้แก่ หมอพื้นบ้าน โดยการเลือกเจาะจงผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในการรักษาโดยใช้ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการทำยาสมุนไพรที่ใช้ในการรักษา จำนวน 2 คน และกลุ่มผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน จำนวน 5 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

3.2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงโครงสร้าง โดยผู้วิจัยออกแบบเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ (1) ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ได้แก่ การใช้ประโยชน์ในการแก้ปวดท้องและท้องเสีย การใช้ประโยชน์ในการแก้พิษ การใช้ประโยชน์ด้านเพิ่มผลกำลัง และการใช้ประโยชน์ด้านแก้ปวดเมื่อยร่างกาย และการพักผ่อน (2) แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ได้แก่ แนวทางส่งเสริมในการพัฒนาสมุนไพร แนวทางส่งเสริมในการรักษา แนวทางส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของหมอพื้นบ้านกับชาวบ้าน และแนวทางส่งเสริมการพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ประโยชน์

3.2.2 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ประเด็นเกี่ยวกับภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน โดยสังเกตจากความรู้การทำงานนักปราชญ์ชาวบ้านในการรักษา

3.2.3 เครื่องบันทึกเสียงและภาพ เป็นการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ และถ่ายภาพประกอบขณะสัมภาษณ์ เพื่อเป็นหลักฐานประกอบให้มีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บข้อมูลเบื้องต้นโดยการลงสำรวจในชุมชน ก. (นามสมมุติ) ถึงลักษณะของการใช้ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในการรักษาโรค และค้นคว้าจากเอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนั้นมีการติดต่อและประสานงานกับนักปราชญ์ชาวบ้านในการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านเพื่อหาข้อมูลชนิดของโรคเพื่อใช้ประกอบในการรักษา ประสานงานกับหมอพื้นบ้านแพทย์แผนไทยและผู้สูงอายุในการรักษาโรคเพื่อหาข้อมูลชนิดของโรคในการรักษาอย่างถูกวิธี การนัดแนะวันเวลาเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อน้ำที่การทำงาน และสัมภาษณ์ นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ สรุปผล และหากข้อมูลส่วนใดไม่ชัดเจนสามารถเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อหาข้อมูลตามวัตถุประสงค์เพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างชัด และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

4. สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ภูมิปัญญาในการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์ในการแก้ปวดท้องและท้องเสีย พบว่า การใช้ประโยชน์ในการแก้ปวดท้องและท้องเสีย ประโยชน์จากใบกระท่อมเพื่อใช้ในการรักษาและบรรเทาอาการ โดยการนำใบกระท่อมประมาณ 2-3 ใบ ส่วนมากจะใช้ใบกระท่อม

ก้านแดง จะมีฤทธิ์มากกว่าก้านเขียว ใช้รับประทานและนำไปกระท่อมมาต้มน้ำ หรือนำมาเคี้ยว ลักษณะการเคี้ยว ประมาณ 2-3 ใบ ช่วยบรรเทาอาการแก้ปวด และท้องเสีย เนื่องจากใบกระท่อมจะมีฤทธิ์ช่วยบรรเทาอาการปวด ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“นำใบกระท่อมประมาณ 2-3 ใบ ที่มีก้านสีแดงมาสกัด โดย
ใช้การต้มใบกระท่อมรับประทาน เพื่อบรรเทาอาการปวดท้อง (หมอ
พื้นบ้าน A, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)”

“เคี้ยวใบกระท่อมที่มีก้านใบสีแดงประมาณ 3 ใบ โดยเคี้ยว
แบบสด ๆ” (ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน C, สัมภาษณ์วันที่
12 พฤศจิกายน 2562)”

2. การใช้ประโยชน์ในการแก้พิษ พบว่า การใช้ประโยชน์ในการแก้พิษ โดยการนำใบกระท่อม ส่วนที่เป็นยอดหรือใบมา
ตำให้ละเอียด และสกัดให้เป็นน้ำ ประโยชน์จะช่วยบรรเทาอาการแก้พิษ หรืออีกกรณี คือ การนำมาย่างไฟให้ใบร้อน หลังจากนั้น
เอามาตำและนำกากของใบกระท่อมมาทาที่ตรงแผลที่โดนพิษเพื่อเป็นการบรรเทาอาการปวด ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“การแก้พิษ นำใบกระท่อม ส่วนที่ยอดหรือใบกระท่อมมา
ตำ เพื่อให้ออกน้ำ เอาที่ตำมาแปะที่จุดโดนพิษ” (หมอพื้นบ้าน A,
สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

“นำใบกระท่อมประมาณ 5 ใบ มาตำให้ละเอียด สกัดเอา
น้ำออก หลังจากนั้น นำส่วนที่เป็นกากจากการบดเพื่อพอกบรรเทาหรือ
แก้พิษ” (ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน C, สัมภาษณ์วันที่ 12
พฤศจิกายน 2562)

“นำใบกระท่อมประมาณ 3 ใบ มาย่างหรือเผา โดยใช้การ
ปั้นให้ละเอียดมาเพื่อบรรเทาพิษ” (ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอ
พื้นบ้าน D, สัมภาษณ์วันที่ 7 เมษายน 2563)

1.3 การใช้ประโยชน์ด้านการเพิ่มผลกำลัง พบว่า การใช้ประโยชน์ด้านเพิ่มผลกำลังประโยชน์จากใบกระท่อมเพื่อ
เพิ่มผลกำลัง ขึ้นอยู่กับความต้องการของบุคคล ความแตกต่างในการใช้ไม่ว่าจะเป็นใช้ในลักษณะต้มน้ำหรือกินใบกระท่อมสดๆ
ส่วนมากมีการใช้ใบก้านแดงมากกว่าก้านเขียว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ต้มใบกระท่อมประมาณ 10 ใบ รับประทานแบบผสม
กระท่อมกับน้ำไค้ก หรือเคี้ยวใบกระท่อมแบบสด ๆ ตามด้วยน้ำไค้ก
เพื่อเพิ่มพลังกำลังในการทำงาน โดยไม่รู้สึเหนื่อย” (ผู้ป่วยที่ได้รับการ
รักษาจากหมอพื้นบ้าน C, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

“การใช้ใบกระท่อมขึ้นอยู่กับปริมาณการใช้ของแต่ละคน
และปริมาณของใบกระท่อมในการเพิ่มพลังกำลังในการทำงาน นำใบ
กระท่อมที่มีก้านใบสีเขียวประมาณ 30 ใบ ต้มและสกัดเอาน้ำมา
รับประทานตามปกติ โดยที่ไม่มีการผสมใดๆ จะช่วยให้สามารถทำงาน
กลางแดดแฉ่งได้” (หมอพื้นบ้าน A, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน
2562)

1.4 การใช้ประโยชน์ด้านแก้ปวดเมื่อยร่างกาย และการพักผ่อน พบว่า การใช้ประโยชน์ด้านแก้ปวดเมื่อยร่างกาย และ
การพักผ่อน โดยนำใบกระท่อมประมาณ 5 ใบ มาต้มน้ำดื่มรับประทาน หรือผสมกับยาสูบกำลังเพื่อที่จะให้บรรเทาอาการปวดเมื่อย
ร่างกาย เพื่อที่จะให้นอนหลับได้ง่าย ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“นำใบกระท่อมประมาณ 5 ใบ มาต้มน้ำ และต้มน้ำ ทำ
ให้นอนหลับ แต่ส่วนน้อยจะต้มน้ำกระท่อมอย่างเดียว แต่จะผสมยาแก้
ไอ เพราะจะทำให้นอนหลับเร็วขึ้น

แต่หมอไม่แนะนำ เพราะอยากให้นอนหลับแบบปกติ
มากกว่า” (หมอพื้นบ้าน A, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่าแนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอ
พื้นบ้าน ผลการศึกษารูปได้ ดังนี้

1. แนวทางส่งเสริมในการพัฒนาสมุนไพร พบว่า แนวทางการส่งเสริมในการพัฒนาสมุนไพรพื้นบ้าน โดยนำกระท่อมมา
แปรรูป เช่น แบบผง แบบแห้ง หรือแบบน้ำ แต่ต้องเป็นสารบริสุทธิ์เพื่อใช้เป็นยารักษาโรค และบรรเทาอาการแก้ปวด ดังคำสัมภาษณ์
ที่ว่า

“การส่งเสริมในการพัฒนาสมุนไพรพื้นบ้าน โดยนำพืช
กระท่อมมาใช้ในลักษณะกระท่อมผง และกระท่อมแห้ง หรือน้ำ
กระท่อม สารสกัดจากกระท่อมให้มีการใช้อย่างโยชนในส่วนของพืชยา”
(หมอพื้นบ้าน B, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2563)

“ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากพืชกระท่อม มีการพัฒนาสมุนไพรมา
สกัดจากกระท่อมให้เกิดประโยชน์ ต้องเป็นสารบริสุทธิ์ โดยมีการใช้เป็น
ยาในการรักษาโรค บรรเทาอาการแก้ปวด” (หมอพื้นบ้าน A, สัมภาษณ์
วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

2.2 แนวทางส่งเสริมในการรักษา พบว่า แนวทางส่งเสริมในการรักษา โดยการนำใบกระท่อม ทั้งใบกระท่อม ก้านแดงกับใบกระท่อมก้านเขียว ซึ่งมีฤทธิ์ต่างกัน เช่น ใบกระท่อมก้านแดงมีฤทธิ์มากกว่าก้านเขียว และใช้ในการรักษาและบรรเทาอาการเจ็บปวด ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“กระท่อมเป็นชนิดพืชที่ที่ใช้เป็นยามายาวนานตั้งแต่โบราณ แพทย์แผนไทยใช้ประโยชน์โดยการรักษาโรคต่าง ๆ โดยมีการส่งเสริมในรูปแบบของการกินใบสดหรือใบแห้ง โดยการนำมาเคี้ยว สูด หรือมีการชงเป็นน้ำชา” (หมอพื้นบ้าน B, สัมภาษณ์วันที่ 7 เมษายน 2563)

“การนำกระท่อมก้านแดงและก้านเขียวมาใช้ในการรักษา การรับประทานเพื่อเพิ่มพลัง และแก้อาการท้องเสีย” (ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน D, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2563)

2.3 แนวทางส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของหมอพื้นบ้านกับชาวบ้าน พบว่า แนวทางส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือของหมอพื้นบ้านกับชาวบ้าน โดยลักษณะเด่นที่พบ คือ จำนวน ความถี่ต่อครั้ง และผลการรักษาในช่วงเวลาเจ็บป่วย ชาวบ้านมีความต้องการให้หมอพื้นบ้านรักษาและบรรเทาอาการ สร้างความร่วมมือระหว่างหมอพื้นบ้าน และตระหนักถึงการรักษาและได้เรียนรู้ในการรักษาแบบพื้นบ้านได้ เพื่อเสริมสร้างความน่าเชื่อถือ และรักษาภูมิปัญญาร่วมกัน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“มีความร่วมมือของหมอพื้นบ้านให้กับชาวบ้าน จะมีการจัดให้ความรู้ เรียนรู้กับการทำงาน หรือการรักษาของหมอพื้นบ้าน และหมอพื้นบ้านยินดีจะบริการให้กับชาวบ้านได้ตลอดเวลา” (หมอพื้นบ้าน B, สัมภาษณ์วันที่ 7 เมษายน 2563)

“หมอพื้นบ้านต้องให้ความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรให้กับชาวบ้าน และมีคุณธรรมจริยธรรมในการรักษา มีบุคลิกภาพที่ดีน่านับถือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้กับชาวบ้าน” (หมอพื้นบ้าน A, สัมภาษณ์วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

“น่าจะมีการบอก และประชาสัมพันธ์การใช้ประโยชน์จากใบกระท่อมในการรักษาโรคต่าง ๆ เพราะถ้าทุก ๆ ฝ่ายร่วมมือกันจะทำให้ใบกระท่อมกลายเป็นประโยชน์มากขึ้น แต่ต้องใช้ในทางยาจริง ๆ ไม่ไปใช้ในทางที่เป็นโทษ” (ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน D, สัมภาษณ์วันที่ 5 เมษายน 2563)

2.4 แนวทางส่งเสริมการพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นที่ยอมรับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ พบว่า แนวทางส่งเสริมการพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นที่ยอมรับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยการพัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นที่ยอมรับขึ้นอยู่กับการสร้างนวัตกรรมยา ซึ่งเป็นการให้ออกาสกับคนไทยในการผลิตและแปรรูปยาสมุนไพรให้เกิดประโยชน์ เป็นที่ยอมรับในทุกภาคส่วน สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนและท้องถิ่น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

“ได้มีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาด้านแพทย์แผนไทยให้
เกิดประโยชน์สูงสุด มีการควบคุม และป้องกันโรค และมีการสร้างนวัตกรรมยา
สมุนไพรขึ้นเป็นโอกาสของคนไทยในการพัฒนาพืชกระท่อม ให้เป็นที่ยอมรับ
ทุกภาคส่วน” (หมอฟันบ้าน B, สัมภาษณ์วันที่ 7 เมษายน 2563)

“พัฒนาพืชกระท่อมให้เป็นที่ยอมรับในการรักษา โดยเริ่มจากกลุ่ม
เล็ก ๆ ก่อน ขยายสู่กลุ่มอื่น ๆ ทำให้เกิดผลชัดเจน พิสูจน์ได้ และมีหลักในการ
ระดมความคิดร่วมกันแพทย์แผนไทยกับชาวบ้าน” (หมอฟันบ้าน A, สัมภาษณ์
วันที่ 12 พฤศจิกายน 2562)

จากการศึกษาภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอฟันบ้านในชุมชน ก. (นามสมมติ) มีภาพประกอบภูมิ
ปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อม ดังนี้

ภาพที่ 1 น้ำใบกระท่อมรับประทาน
เพื่อบรรเทาปวดท้อง

ภาพที่ 2 น้ำใบกระท่อมมาบดหรือตำ
นำกากใบมาพอกที่ตรงแผลบรรเทาอาการปวด

ภาพที่ 3 ใบกระท่อมก้านแดง

ภาพที่ 4 ใบกระท่อมก้านเขียว

5. อภิปรายผลการศึกษา

ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน สามารถใช้ประโยชน์ในการแก้ปวดท้องและท้องเสีย โดยการนำใบกระท่อมมาต้มน้ำดื่ม หรือเคี้ยวใบสด ๆ เพื่อช่วยบรรเทาอาการท้องเสีย แก้ท้องเสียแบบไม่ต้องกินยา และมักจะหายได้เองภายใน 1 – 2 วัน แต่ถ้าอาการรุนแรงโดยเฉพาะในเด็กเล็ก คนชรา หรือคนที่สุขภาพไม่แข็งแรง ควรรีบพบแพทย์ เพราะสมุนไพรธรรมชาติออกฤทธิ์ในการรักษาช้ากว่า (พัชรนันท์ โรจน์วัลลี, 2562) ในขณะที่พืชกระท่อมสามารถใช้ในการแก้พิษ โดยนำใบกระท่อมมาอย่างไฟ ทำให้ละเอียด และพอกตรงแผลที่โดนพิษเพื่อเป็นการบรรเทาอาการปวด สมุนไพรที่มีสรรพคุณในการล้างพิษจะสามารถดูดซับสารพิษได้ดี (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง, 2555) รวมถึงด้านเพิ่มพลังกำลัง เช่น ต้มน้ำหรือกินใบกระท่อมสด ๆ ช่วยกระตุ้นเลือด หัวใจให้สูบฉีดมากขึ้น เหมือนกับฤทธิ์กาแฟ ทำให้มีแรงในการทำงานมากยิ่งขึ้น (วิโรจน์ วีรชัย และสำเนา นิลบรรพ์, 2548) และกินใบกระท่อมเป็นสมุนไพรทำให้เลือดลมไหลเวียนได้ดีที่จะให้บรรเทาอาการปวดเมื่อยร่างกาย และทำให้อ่อนหลังง่าย (สุภาภรณ์ ปิติพร, 2561) และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนัช นาเคพันธ์ และคณะ(2559) ที่สรุปว่า ตำรับยาที่มีกระท่อมเป็นส่วนประกอบในคัมภีร์ตำราการแพทย์แผนไทยสามารถยืนยันได้ว่าหมอพื้นบ้านในภาคใต้ของประเทศไทยยังใช้ประโยชน์จากกระท่อมเพื่อการรักษาโรค ทั้งในแบบยาเดี่ยวและยาดำรับ หมอพื้นบ้านทุกคนใช้กระท่อมเพื่อการรักษาโรคตามองค์ความรู้ที่รับสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ

แนวทางส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน ควรส่งเสริมในการพัฒนาสมุนไพรให้พื้นบ้าน นำพืชกระท่อมแปรรูปแบบผง แบบแห้ง หรือแบบน้ำเพื่อประโยชน์ทางยา และแก้ปัญหาสุขภาพ สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ใช้ในการดูแลสุขภาพของตนเองโดยใช้สมุนไพร (รังสรรค์ ชุนหวรากรณ์, มปป.) ซึ่งเน้นทั้งใบก้านแดงและก้านเขียว เพื่อรักษาและบรรเทาอาการเจ็บปวด เช่น แก้พิษจากสัตว์กัดต่อย เน้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือ เรียนรู้ในการรักษาแบบพื้นบ้านร่วมกันระหว่างชาวบ้านและแพทย์พื้นบ้าน (สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ, 2563) โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคีเครือข่ายมาร่วมขับเคลื่อนไม่เฉพาะส่วนของภาครัฐ การรวบรวมหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนาจะส่งผลให้ผลิตภัณฑ์สมุนไพรได้รับความนิยม และกลายเป็นผลิตภัณฑ์สมุนไพรคุณภาพมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น นวัตกรรมทางยาสมุนไพร เปิดโอกาสให้มีการผลิตและแปรรูปยาสมุนไพรจากพืชกระท่อมเพื่อสร้างรายได้ (วินิต อัครกิจวิริ และสุรพจน์ วงศ์ใหญ่, 2558)

จากการศึกษาในครั้งนี้ ภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านในชุมชน ก. (นามสมมุติ)สามารถนำไปใช้ในการรักษาโรคให้กับมนุษย์ ซึ่งในแวดวงการแพทย์ควรให้ความสนใจ เพราะถ้าใบกระท่อมรักษาโรคหรือป้องกันโรคได้ก็จะทำให้ลดรายจ่ายในครัวเรือนในด้านสุขภาพ และลดการสั่งซื้อยากระแสหลัก หรือในอนาคตอาจมีการวิจัยใบกระท่อมเพื่อต่อยอดองค์ความรู้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการแพทย์ ตลอดจนประเด็นข้อกฎหมายเพื่อควบคุมให้มีการใช้ประโยชน์ที่ถูกต้องเหมาะสม ปลอดภัย และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม และโลกต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ในการศึกษาครั้งนี้ ควรให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพืชกระท่อมในการรักษาในทางที่ถูกวิธี และความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมาย และ พรบ.ของยาเสพติด ผู้นำชุมชนควรให้มีการอบรมทางด้านการใช้ประโยชน์และโทษของการเสพพืชกระท่อม ทั้งนี้เพื่อเป็นการปฏิบัติตนที่ถูกต้อง

6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทดลองคุณสมบัติของใบกระท่อม เพื่อให้เห็นว่าข้อเท็จจริงและนำไปใช้ให้เกิดเป็นประโยชน์สูงสุด

6.2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับตำรับยาพื้นบ้าน โดยการต่อยอดความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลทางการแพทย์ของกระท่อมให้กว้างขวาง

6.2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทางด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและมีแนวทางในการป้องกันการเสพติด กระทั่งหรือการเสพติดชนิดต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้กลุ่มเยาวชนเกี่ยวข้องกับเรื่องยาเสพติด

7.สรุป

จากการศึกษาภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้านสามารถในการแก้ปวดท้องและท้องเสีย การแก้พิษ เพิ่มพลังกำลัง แก้ปวดเมื่อยร่างกาย และทำให้อ่อนหลับได้ง่าย เน้นส่งเสริมภูมิปัญญาการใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อมของหมอพื้นบ้าน พัฒนารูปแบบการผลิตแบบผง แบบแห้ง หรือแบบน้ำเพื่อประโยชน์ทางยา หรือรักษาโรค และเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการสร้างนวัตกรรมยาสมุนไพร ให้เป็นที่ยอมรับ และใช้ให้เกิดประโยชน์ในอนาคต

รายการอ้างอิง

- ธนัช นาคะพันธ์ และคณะ. (2559). การศึกษาการใช้ประโยชน์จากกระท่อมในการรักษาโรคของหมอพื้นบ้านภาคใต้. **วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก**, 14(3), 274-285.
- ประภากร แก้ววรรณ. (2554). **ตำราการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น**. อุตรธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- ผู้ป่วย C (2562, 12 พฤศจิกายน). ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน. สัมภาษณ์.
- ผู้ป่วย D (2563, 5 เมษายน). ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากหมอพื้นบ้าน. สัมภาษณ์.
- พัชรนันท์ โรจนวัลลี. (2562). **แก้ท้องเสียด้วยสูตรธรรมชาติ**. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <https://goodlifeupdate.com/healthy-body/78373.html>. (2 มิถุนายน 2563).
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. (2555). **สมุนไพรไทย เพื่อสุขภาพหลากหลายสรรพคุณ... 20 สมุนไพรไทยที่ใคร ๆ ก็รู้จัก**. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/pukpug224/smumphir-thiy-pheux-sukhphaph>. (2 มิถุนายน 2563).
- รังสรรค์ ขุนหวารกรณ์. (มปป.). **ความหมาย ความสำคัญ และประโยชน์ของสมุนไพร**. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : <http://www.angelfire.com/ri2/rangsan/important.html> (2 มิถุนายน 2563).
- รัชณี จันทร์เกษม, ประพนธ์ เกตุรากร และวิชัย จันทร์กิติวัฒน์. (2553). **รายงานสถานการณ์ : การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน และการแพทย์ทางเลือกประจำปี พ.ศ. 2550-2552**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์ สำนักวิชาการ กรมพัฒนาการแพทย์ แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก.
- วินิต อัครกิจวิจิ และสุรพจน์ วงศ์ใหญ่. (2558). **เส้นทางพัฒนาสมุนไพรไทยสู่ความยั่งยืน**. Med. & Herb, 2(5): 6-9.
- วิโรจน์ วีรชัย และสำเนา นิลบรรพ์. (2548). **อาการทางคลินิกของผู้เสพติดกระท่อม**. **วารสารกรมการแพทย์**, 6(30): 310
- สมนึก บุญสุภา .(2559). **กระท่อม พืชที่ทุกคนอยากรู้**. กรุงเทพฯ: คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สำนักข่าว Hfocus เจาะลึกระบบสุขภาพ. (2563). **‘อนุทิน’ เผยยาพิษรักษาโรคได้ผลน่าพอใจ เตรียมนำผลศึกษาหนุนปลดล็อกออกกฎหมาย**. (ออนไลน์) แหล่งที่มา : <https://www.hfocus.org/content/2020/01/18288> (2 มิถุนายน 2563).
- สุภาภรณ์ ปิติพร. (2561). **ผู้บริโภคสมุนไพรรักษาโรคผู้บริโภค**. (ออนไลน์) แหล่งที่มา <https://www.posttoday.com/social/genera/564306> (2 มิถุนายน 2563).
- หมอพื้นบ้าน A (2562, 12 พฤศจิกายน). หมอพื้นบ้าน. สัมภาษณ์.
- หมอพื้นบ้าน B (2563, 5 และ 7 เมษายน). หมอพื้นบ้าน. สัมภาษณ์.
- โอภาส ชามะรัตน์. (2545). **ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้านกับการใช้สมุนไพรบำบัดรักษาความเจ็บป่วย: กรณีศึกษานายแว วงศ์คำโสม บ้านโคกผาง ตำบลสามตม อำเภอรือ จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษาเพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏเลย.

การพัฒนาทักษะการเขียนและพูดสุนทรพจน์ โดยใช้ รูปแบบการสอน KDA Model ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*

ธฤชวรรณ บัวศรีคำ** อุดมลักษณ์ ระเบียบแสง*** พรโชค พิษณุ อุสมบุญ**** พรอยฝน วงศ์ขาวจันทร์*****
และเรืองอุไร วรรณโก*****

(วันรับบทความ : 15 ตุลาคม 2563, วันแก้ไขบทความ : 15 พฤศจิกายน 2563, วันตอบรับบทความ : 1 ธันวาคม 2563)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล มีรูปแบบการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ (Know : K) ขั้นฝึกหัด (Drills : D) และขั้นลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Action : A) ทำการวิจัยกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 120 คน เลือกใช้กลุ่มประชากรแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) กลุ่มตัวอย่างคือ นางสาวศศิธร จันทสิทธิ์ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 2 นายปณชัย สารการ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนายชาติรี เทียนทอง นักศึกษาชั้นปีที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า 1.การฝึกซ้อมนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 คน จากแบบบันทึกการฝึกซ้อม จะเห็นได้ว่า นักศึกษาที่มาฝึกซ้อมสม่ำเสมอด้วยกระบวนการ KDA โมเดล ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการเขียนและการพูดสุนทรพจน์จนประสบผลสำเร็จจนได้รับรางวัลในการประกวด แต่นักศึกษาที่ไม่ได้มาฝึกซ้อมสม่ำเสมอไม่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนและการพูดสุนทรพจน์ และไม่ได้รับรางวัลจากการประกวด จึงสรุปได้ว่า KDA โมเดล เป็นโมเดลที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนการพูดสุนทรพจน์ได้จริง 2. ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนพบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.87 (SD. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เรียน ความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการเรียน ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.98, 4.97, 4.97, 4.79 (SD. = 0.13, 0.18, 0.18, 0.09) เรียงตามลำดับ

คำสำคัญ: ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา, กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา, การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนและพูดสุนทรพจน์ โดยใช้ รูปแบบการสอน KDA Model ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: taritsawan.b@rbru.ac.th)

***อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: udomlak.r@rbru.ac.th)

****อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: pornchokusomboon@yahoo.co.th)

*****อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: proyon.w@rbru.ac.th)

*****อาจารย์ประจำวารสารรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: ruangurai_wan@hotmail.com)

Developing Writing and Speech Skills of Ramphai Barni University Students Using KDA Model.

Taritsawan Buasrikham^{*} Udomlak Rapeesaeng^{***} Pornchok Pechaya Usomboon^{****}
Proyfon Wongchaochan^{*****} and Ruangurai Wannako^{*****}

(Received Date: October 15, 2020, Revised Date : November 15, 2020, Accepted Date : December 1, 2020)

Abstract

The purpose of this research was to investigate the students' learning outcomes under the qualifications framework for higher education (TQF) by using KDA Model: Know (K); Drills (D); and Action (A). The participants of this study were 120 students of Thai language Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University who enrolled in the first semester of the academic year 2019. The sample was a group of 3 students: selected by purposive sampling: Ms. Sasitorn Chanthasit, a second-year student; Mr. Panchai Sarakarn, a third-year student; and Mr. Chatree Tienthong, a fourth-year student, selected by a purposive sampling technique.

The research results were as follows: 1. The students who were regularly trained with KDA Model could enhance their writing skills and speech, and then they won a prize in a speech competition. On the other hand, the students who were not trained could not improve their skills and could not win a prize. In conclusion, KDA Model is an effective model which can definitely improve writing and speech skills. 2. The level of students' satisfaction of teaching and learning with KDA Model was the highest at 4.87 (SD. = 0.51). When classified the levels in each aspect; the satisfaction of content, the satisfaction of students' learning outcome, the satisfaction of classroom environment, and the satisfaction of learning process were high at 4.98, 4.97, 4.97, and 4.79 (SD. = 0.13, 0.18, 0.18, and 0.09) respectively.

Keywords: Learning achievements, Standard frame of the national higher education, KDA Model learning and teaching management

^{*} Lecturer, Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: taritsawan.b@rbru.ac.th)

^{***} Lecturer, Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: udomlak.r@rbru.ac.th)

^{****} Lecturer, Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: pornchokusomboon@yahoo.co.th)

^{*****} Lecturer, Business English Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: proyfon.w@rbru.ac.th)

^{*****} Lecturer, Public administration Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University (Email: ruangurai_wan@hotmail.com)

1. บทนำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้มีคุณภาพต่อท้องถิ่นและประเทศชาติตามเป้าหมาย จึงได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (TQF) และสอดคล้องกับค่านิยมของมหาวิทยาลัยที่ว่า RBRU ซึ่งหมายถึง R : Responsibility คือ ความรับผิดชอบต่องานตัวเอง องค์กร และสังคม B : Best คือ ความเป็นเลิศของบุคลากร ความรอบรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพและความ เป็นมืออาชีพ R : Relationship คือ การมีสัมพันธ์ที่ดีก่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม และ U : Unity คือ ความเป็นหนึ่งเดียวมี เอกภาพ โดยส่งเสริมให้คณาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มีความอิสระ ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนมีความหลากหลายในวิธีการ เรียนรู้ของผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เกิด แรงจูงใจและรักการเรียนรู้ อันจะส่งผลทำให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ และมีความอยากเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนเพื่อยกระดับการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี มหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้ กองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดีให้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเร่งด่วนของสภามหาวิทยาลัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 โดยให้จัดทำโครงการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อดำเนินงานให้สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การผลิตบัณฑิตที่ตลาดจัดการสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยมี เป้าหมายคือการยกระดับคุณภาพบัณฑิตโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ดังนั้นจากนโยบายข้างต้น จึงเกิดการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ KDA โมเดล หมายถึง รูปแบบการสอนที่คณะวิจัย ได้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ ขั้นฝึกหัด และขั้นลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง ดังนี้

1. K: Know ขั้นความรู้ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะศึกษาประเด็นเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่เรียน อ้างอิงข้อมูล อย่างถูกต้อง สะท้อนความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า ถ่ายทอดความรู้ผ่านการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

2. D: Drills ขั้นฝึกหัด เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากขั้น K มาแลกเปลี่ยนกับผู้สอนเพื่อออกแบบ การฝึกซ้อม ทักษะซ้ำ ๆ ทั้งนี้รูปแบบการฝึกทักษะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเนื้อหาวิชานั้น ๆ

3. A: Action ขั้นปฏิบัติในสถานการณ์จริง เป็นขั้นที่มีความจำเป็นอย่างมาก ผู้สอนจะต้องคัดเลือกหรือจัดหาพื้นที่ สำหรับปฏิบัติงานจริงให้กับผู้เรียน โดยผู้สอนจะเป็นผู้สังเกต (Observers) และอาจให้ความช่วยเหลือในกรณีที่คุณผู้เรียนเกิดปัญหา

เพื่อให้การพัฒนาบัณฑิตเป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในรูปแบบ KDA โมเดล เพื่อนำ ผลการวิจัยมาพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้ใช้บัณฑิตต่อไป

สุนทรพจน์ หมายถึง สุนทรพจน์เป็นคำสมาส มาจากคำว่า สุนทร + พจน์ แปลว่า ถ้อยคำที่มีความไพเราะและดั่งงาม การพูดสุนทรพจน์จึงต้องเรียบเรียงถ้อยคำให้ไพเราะสละสลวย ให้ข้อคิดและจรรโลงใจผู้ฟัง

การพูดสุนทรพจน์ส่วนใหญ่จะมีในพิธีสำคัญ เช่น พิธีต้อนรับแขกเมืองคนสำคัญ พิธีได้รับตำแหน่งสำคัญ เช่น นายกรัฐมนตรี ประธานาธิบดีหรือกล่าวในงานฉลองระลึกถึงบุคคลสำคัญ วันสำคัญ ระดับชาติ ในทางการเมือง การกล่าวสุนทร พจน์เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง มักได้รับการยกย่องว่าเป็นการพูดชั้นยอด

ตามที่สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ได้ส่งนักศึกษา แข่งขันประกวดสุนทรพจน์ในโครงการถวายเป็นภาษาบาลีตลอด คณะผู้วิจัยได้นำหลักการ รูปแบบการสอน KDA Model ไป ทดลองใช้กับนักศึกษาที่ได้เป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยไปแข่งขันในระดับภาคกลางนั้น ปรากฏว่าในปีการศึกษา 2561 ทำให้นักศึกษา คือ นางสาวศศิธรณ จันทรมนตรี ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับภาคกลาง เนื่องจากการใช้กระบวนการ รูปแบบการสอนแบบ KDA Model โดยเฉพาะในด้าน D:Drills ขั้นฝึกหัด เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากขั้น K มาแลกเปลี่ยนกับผู้สอนเพื่อออกแบบ การ ฝึกซ้อมทักษะซ้ำ ๆ ทั้งนี้รูปแบบการฝึกทักษะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามเนื้อหาวิชานั้น ๆ คณะผู้วิจัยจึงลงความเห็นว่าควร นำ

รูปแบบการสอนแบบ KDA Model มาปรับใช้กับนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อเป็นตัวแทนมหาวิทยาลัยไปแข่งขันในการศึกษาต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อพัฒนาการพูดสุนทรพจน์ของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย

2.2 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยต่อรูปแบบการสอน KDA Model ในระดับมาก

3. วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวิธีการศึกษาจาก เอกสารขั้นต้น เอกสารชั้นรอง และการทดลองในชั้นเรียนดังต่อไปนี้

3.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองโดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative data) ประชากร คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 ใช้วิธีการเลือกประชากรแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนทั้งหมด 120 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาที่เข้าร่วมประกวดสุนทรพจน์ 3 คน ได้แก่ นายชาติ เทียนทอง นายปณชัย สารการ และนางสาวศศิธร จันทสิทธิ์ โดยวิธีการเลือกประชากรแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

3.3 กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการ การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล กับนักศึกษาประกวดสุนทรพจน์ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF)โดยมีระยะเวลาในการทดลองภายในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การกำหนดเครื่องมือและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลให้มีความสอดคล้องและครอบคลุมกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วย KDA โมเดล โดยมีขั้นตอนดังนี้ ใช้กระบวนการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ ขั้นฝึกหัด และขั้นลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง (กองบริการศึกษา, 2560)

4. สรุปผลการศึกษา

การพัฒนาทักษะการเขียนและพูดสุนทรพจน์ โดยใช้ รูปแบบการสอน KDA Model ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผลศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า จากการฝึกซ้อมนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3 คน จากแบบบันทึกการฝึกซ้อม จะเห็นได้ว่า นักศึกษาที่มาฝึกซ้อมสม่ำเสมอด้วยกระบวนการ KDA โมเดล ทำให้นักศึกษาสามารถพัฒนาทักษะการเขียนและการพูดสุนทรพจน์จนประสบผลสำเร็จจนได้รับรางวัลในการประกวด แต่นักศึกษาที่ไม่ได้มาฝึกซ้อมสม่ำเสมอไม่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนและการพูดสุนทรพจน์ และไม่ได้รับรางวัลจากการประกวด จึงสรุปได้ว่า KDA โมเดล เป็นโมเดลที่สามารถพัฒนาทักษะการเขียนการพูดสุนทรพจน์ได้จริง

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนพบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.87 (SD. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจต่อเนื้อหาที่เรียน ความพึงพอใจต่อผลที่ได้รับจากการเรียนการสอน ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการเรียน ความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.98, 4.97, 4.97, 4.79 (SD. = 0.13, 0.18, 0.18, 0.09) เรียงตามลำดับ

5. อภิปรายผลการศึกษา

ผู้วิจัยทำการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการพูดและการเขียนสุนทรพจน์ของนักศึกษา โดยใช้เครื่องมือเป็นการเขียนบทและการประกวดสุนทรพจน์ ให้นักศึกษาได้ฝึกการเขียนและการพูดด้วยวิธีซ้ำ ๆ พบว่านักศึกษาสามารถพูดสุนทรพจน์ กระทั่งไปประกวดและผ่านการคัดเลือกเข้ารอบประกวดในรอบชิงชนะเลิศได้ อาจเป็นไปได้ว่าการที่นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติทำซ้ำเกี่ยวกับการพูดสุนทรพจน์ ทำให้นักศึกษาเกิดทักษะที่ชำนาญ ทั้งไหวพริบปฏิภาณที่รวดเร็วในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รวมถึงการใช้น้ำเสียงและภาษาที่ถูกต้อง การวิจัยนี้ในชั้น D เป็นกระบวนการที่ฝึกให้นักศึกษาลงมือทำซ้ำ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิม แสนบุญศิริ และคณะ (2561 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจากการจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ จากการจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล มีรูปแบบการสอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นความรู้ (Know : K) ขั้นฝึกหัด (Drills :D) และขั้นลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จริง (Action : A) การเรียนในรายวิชาปฏิบัติ ทำการวิจัยโดยใช้รูปแบบการสอน KDA โมเดล โดยแยก การวิจัยออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบและด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ทำการวิจัยกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ปีการศึกษา 2561 เลือกกลุ่มประชากรแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 187 คน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาปฏิบัติ จำนวน 5 รายวิชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินการสังเกตพฤติกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็น แบบประเมินคะแนนรูบรีคสเกล 3 ระดับโดยการกำหนดค่าน้ำหนักเท่ากันและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามีลักษณะเป็นแบบทดสอบด้านความรู้ เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยโดยบันทึกพฤติกรรม ของนักศึกษาเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ทั้งก่อนและหลังเรียน (Pre-Post Test) วิเคราะห์ผลการวิจัย ด้วยสถิติ t-test dependent และแบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ผลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยดังนี้ 1) การศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ของนักศึกษา หลังจากใช้การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดลพบว่า การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล สามารถทำให้นักศึกษามีผลการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นแต่ละด้าน ดังนี้ 1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม (รายวิชาการเป็นผู้ฝึกและการจัดการแข่งขันกีฬาวอลเลย์บอล) นักศึกษามีผลการเรียนดีขึ้น ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 22.59 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 57.96) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 27.04 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 69.34) จากคะแนนเต็ม 39 คะแนน 1.2 ด้านความรู้ (รายวิชาการจัดกิจกรรมค่ายคณิตศาสตร์ 2) นักศึกษามีผลการเรียนดีขึ้น ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 11.76 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 39.20) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 17.54 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 58.46) จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน 1.3 ด้านทักษะทางปัญญา (รายวิชาการเป็นพิธีกรและผู้ประกาศ) นักศึกษามีผลการเรียนดีขึ้น ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 13.43 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 67.13) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 16.28 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 81.38) จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน 1.4 ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (รายวิชาการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม) นักศึกษามีผลการเรียนดีขึ้น ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 10.11 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 37.44) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 21.44 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 79.40) จากคะแนนเต็ม 27 คะแนน 1.5 ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิง

ตัวเลขการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี (รายวิชาการอ่านและเขียนโน้ตสากล) นักศึกษามีผลการเรียนดีขึ้น ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 5.85 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 29.25) หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 13.69 คะแนน (คิดเป็นร้อยละ 68.45) จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน

2) การเปรียบเทียบการใช้การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดลในการพัฒนานักศึกษาให้มีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ก่อนและหลังเรียน พบว่านักศึกษามีผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) หลังเรียนสูงกว่าก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) การศึกษาการจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล ทำให้นักศึกษามีความคงทนด้านความรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) พบว่าคะแนนทดสอบหลังเรียนและหลังเรียน 3 สัปดาห์ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($0.00 > 0.05$) ดังนั้น วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดลช่วยให้นักศึกษามีความคงทนในการเรียนรู้

4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลังสำเร็จการเรียนในกลุ่มวิชาปฏิบัติที่ใช้การจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดลพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.93 (SD. = 0.25)

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้มีคุณภาพเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

6.1.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีให้มีคุณลักษณะตรงตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้ได้จำนวนข้อมูลที่เพียงพอในการเปรียบเทียบระดับ TQF ได้ชัดเจนขึ้น

6.2.2 ควรขยายการศึกษาการใช้รูปแบบการสอนด้วย KDA โมเดล ไปยังรายวิชาอื่น ๆ ในแต่ละหลักสูตร ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

6.2.3 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละมหาวิทยาลัย เช่น รูปแบบการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมในการเรียน ที่มีความหลากหลายในแต่ละมหาวิทยาลัย

7. สรุป

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้คณะผู้วิจัยพบว่าการใช้ KDA โมเดลมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดเรียนการสอนนั้น มีประโยชน์เชิงวิชาการ คือการได้รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพที่สามารถพัฒนาทักษะการสื่อสาร นักศึกษา ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ เพื่อให้นักศึกษาได้ปฏิบัติได้ลงมือปฏิบัติจริงและเป็นไปอย่างมีขั้นตอน

รายการอ้างอิง

กองบริการศึกษา. (2560). แนวปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน : ชัยพฤกษ์ : Model. (ออนไลน์) แหล่งที่มา http://www.service.rbru.ac.th/Chaiyapeuk_Model.php. (15 มกราคม 2562).

กฤษณา น่วมจ้อย และคนอื่น ๆ. (2542). รายงานวิจัย เรื่อง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ฉัตรวรรณ ตันนระรัตน์. (2519) **หลักวาทการ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ฉัตรวรรณ ตันนระรัตน์. (2543) **การพูดเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชัยนันท์ นันทพันธ์. (2538). **เขียนคำกล่าวปราศรัยและสุนทรพจน์ให้ประทับใจ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ชัยวัฒน์ เชาวนรัตน์ และเจตชนินทร์ จิรสันติธรรม. (2550). **รายงานวิจัย เรื่อง การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนดนตรีสากลโดยใช้สื่อมัลติมีเดีย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นันทา ขุนภักดี. 2529. **การพูด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นพลักษณ์ หนักแน่น. (2555). **การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาระดับผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาสาตรระดับปริญญาบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ. 2555 - 2564**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปนัดดา ไกรณรงค์. 2511; **การสนทนา สุนทรพจน์ ปราศรัย หนังสือประกอบการศึกษาเฉพาะนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ตามหลักสูตรภาคปลาย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปานใจ สุภาพ, ม.ป.ป.. **แนวทางและตัวอย่างการพูด**. กรุงเทพฯ : ธรรมสภา.
- ประภาศรี พรหมประกาย และศิวาพร อูระงาน. (2554). **รายงานวิจัย เรื่อง การวิจัยกรณีศึกษาการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทีมเป็นฐาน และการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างมาตรฐานการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 (TQF)**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พัชรา เอี่ยมกิจการ และคนอื่น ๆ. (2561). **รูปแบบการสื่อสารที่ส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิม แสนบุญศิริ และคณะ. (2561). **การศึกษาลักษณะการเรียนรู้ของนักศึกษาตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติจากการจัดการเรียนการสอนด้วย KDA โมเดล ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี**. จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2550). **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : แนวคิดวิธีและเทคนิคการสอน**. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี. ม.ป.ป. **ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และ ยุทธศาสตร์**. (ออนไลน์) แหล่งที่มา <http://www.rbru.ac.th>. (15 มกราคม 2562).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2554**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์.
- วิชาญ เพ็ชรทอง. (2559). **การพัฒนากระบวนการสร้างชิ้นงานเพื่อประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการสร้างสรค์ความรู้ผ่านชิ้นงานรายวิชาการวัดและการควบคุมทางอุตสาหกรรม**. สงขลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. (2529). **หลักการพูด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. ปัตตานี : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2549). ถวายงานผ่านภาษา “ตามรอยพระยุคลบาท ช่วยชาติได้อย่างไร” รวมบทสุนทรพจน์อุดมศึกษาเฉลิมพระ เกียรติ ซึ่งด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ระหว่างปี 2543-2548. ม.ป.ท..

สันติวัฒน์ จันทรีไธ. (2560). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอน CIPPA ที่ บูรณาการกระบวนการเรียนรู้วรรณคดีที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และเจตคติต่อวรรณคดีไทยของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนสาธิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย :กรุงเทพฯ.

สวัสดิ์ บันเทิงสุข. (2530). เทคนิคการพูด. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ฉับแลละ.

สุมภู อุณยะพันธ์. (2555). รายงานวิจัย เรื่อง ศึกษาการปรับพฤติกรรมความรับผิดชอบในการ ทำงานของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยการใช้การเสริมแรงทางบวก. ลำปาง : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สุนทร สารเจริญ. (2555). รายงานวิจัย เรื่อง การศึกษาความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาโครงการ (Project) ของนักศึกษากลุ่ม AU 501 ระดับชั้น ปวส.2 วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ. เชียงใหม่ : วิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ.

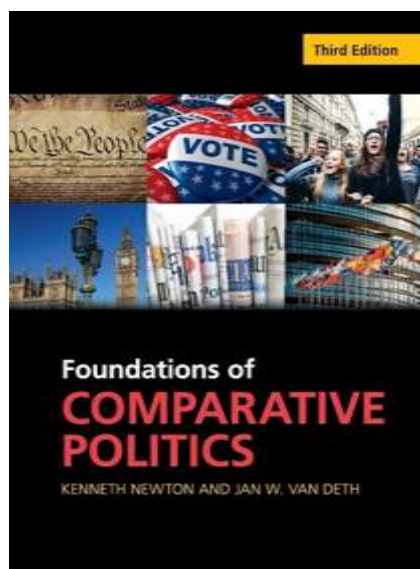
อลิสา เล็กวานิชย์. (2555). กลวิธีการเล่าเรื่องในสุนทรพจน์อุดมศึกษาเฉลิมพระเกียรติ. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อารีย์ สหชาติโกสีย์. (2519). หลักวิชาวาดศิลป์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

Book Review:
Foundations of Comparative Politics Democracies of the Modern World 3rd
edition (2016)

นักรบ เถียรอำ *

Nak-rob Dhian-am **

Newton K. and Jan W. van Deth. (2016).
Foundations of Comparative Politics:
Democracies of the Modern World. 3rd edition.
462 pages.

หนังสือเล่มนี้แต่งโดย ศาสตราจารย์ Kenneth Newton มหาวิทยาลัยเซาท์แฮมป์ตัน (University of Southampton) สหราชอาณาจักร และศาสตราจารย์ Jan W. van Deth มหาวิทยาลัยมานน์ไฮม์ (University of Mannheim) ประเทศเยอรมัน แม้ว่าจะเป็นหนังสือที่พิมพ์ครั้งที่ 3 แต่เนื้อหาสาระได้มีการปรับปรุง และแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา (ปัจจุบันหนังสือเล่มนี้จะตีพิมพ์ครั้งที่ 4 ในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2020)

อย่างไรก็ตาม ผู้แต่งได้อธิบายหนังสือเล่มนี้ว่า ผู้แต่งได้นำภาพรวมการเมืองเปรียบเทียบ ผสมผสานทั้ง ทฤษฎีและหลักฐานเชิงวิชาการเข้ากับระบบประชาธิปไตยอีกครั้ง (จากพิมพ์ครั้งที่ 1 และ 2) เพื่อให้การนำเสนอและการอธิบายเนื้อหาสาระหนังสือเล่มนี้มีความใหม่อยู่ตลอดเวลา และไม่เหมือนกับงานวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโครงสร้างของหนังสือนี้เหมาะสมสำหรับนิสิต และนักศึกษา เนื้อหาและข้อมูลต่าง ๆ ชัดเจน มีวิธีการเขียนกระชับ ทำให้มั่นใจได้ว่าการอธิบายประเด็นที่ซับซ้อนอย่างชัดเจน และนักศึกษายังมีส่วนร่วมในการอภิปรายทฤษฎีที่

* อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (Email: drkmaker15@gmail.com)

** Lecturer, Political Sciences Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University. (Email: drkmaker15@gmail.com)

สำคัญอีกด้วย อย่างที่ได้กล่าวไปข้างต้น หนังสือนี้มีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมตลอดทั้งเล่ม และยังเพิ่มบทใหม่ คือ “การใช้จ่ายสาธารณะและนโยบายสาธารณะ” (public spending and public policies) เพิ่มความครอบคลุมระบอบประชาธิปไตยที่ยังมีข้อบกพร่อง และปรับปรุงการอธิบายระบอบประชาธิปไตยอิเล็กทรอนิกส์ (e-democracy) และอำนาจของสื่อ (power of media) ในยุคปัจจุบัน ทั้งนี้ ภายในบทเพื่อให้การอธิบายและการจัดเรียงการสอนง่ายขึ้น ผู้แต่งได้มุ่งเน้นในส่วนที่เป็น “การบรรยายสรุป” (briefings) และ “การโต้แย้ง” (controversies) เชิงวิชาการ เพื่อให้เห็นภาพการเมืองเปรียบเทียบอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ตลอดจนการยกตัวอย่างระบบการเมืองทั่วโลก พร้อมทั้งคำสำคัญที่ชัดเจน ในส่วนขอบทต่าง ๆ ได้แก่ หัวข้อ “เราเรียนรู้อะไรจากบทนี้” (What we have learned) และหัวข้อ “บทเรียนการเปรียบเทียบ” (lesson of comparative) และยังมีสื่อออนไลน์ที่จะทำให้หนังสือนี้ มีการจัดการเรียนการสอนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

1. เนื้อหาสาระโดยสังเขป

ในส่วนของบทนำ ผู้แต่งได้เกริ่นนำอย่างน่าสนใจ กล่าวคือ ทำไมต้องศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ จุดแข็งและจุดอ่อนของวิชารัฐศาสตร์เปรียบเทียบระหว่างประเทศเป็นอย่างไร และปัญหาทางวิจัยเกี่ยวกับการเมืองเปรียบเทียบระหว่างประเทศเป็นอย่างไร นอกจากบทนำดังกล่าวแล้ว ผู้แต่งได้ออกแบบและแบ่งเนื้อหาสาระออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 รัฐ: จุดกำเนิดและการพัฒนาการ (Part I. The State: Origins and Development) โดยในส่วนนี้ มีการแบ่งบทเป็น 3 บท คือ

บทที่ 1 การพัฒนาของรัฐสมัยใหม่ (Development of modern state)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงการกำเนิดและการพัฒนาการของรัฐ กล่าวคือ โลกาวัดน์กำลังทำให้อำนาจและความสำคัญของรัฐต่าง ๆ ลดลง หรือแม้กระทั่งทำให้รัฐบางรัฐตาย ในขณะเดียวกัน โลกาวัดน์ก็ทำให้รัฐจำนวนมากเพิ่มจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่ารัฐจะถูกลดบทบาทลง แต่รัฐก็ยังคงมีอำนาจเหนือพลเมืองของตนและในฐานะผู้กระทำการในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และท้ายที่สุดแล้วรัฐต่าง ๆ จะอาศัยและขึ้นอยู่กับอำนาจของกองทัพ ตำรวจและกฎหมายของตน แต่เพื่อความมั่นคงและเป็นเพื่อรักษาระบอบประชาธิปไตย ซึ่งการใช้กำลังของรัฐจะต้องถือว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย โดยการใช้อำนาจควรเป็นไปตามบรรทัดฐานและค่านิยมของพลเมือง

บทที่ 2 รัฐและระบอบประชาธิปไตย (States and democracy)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงระบอบประชาธิปไตยเป็นตัวแปรที่ไม่คงที่หรือไม่หยุดนิ่ง และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอด แนวความคิดที่ยอมรับว่าระบอบประชาธิปไตยคืออะไร และมีการดำเนินการอย่างไร รวมถึงการเปลี่ยนแปลงหากมาตรฐานสูงขึ้น อย่างไรก็ตาม ระบอบประชาธิปไตยเป็นแนวความคิดที่ยังมีข้อโต้แย้ง และถกเถียงกันมาก แต่คำจำกัดความส่วนใหญ่ มักเน้นความสำคัญของความเป็นพลเมืองที่มาพร้อมกับสิทธิทางการเมือง และสิทธิและหน้าที่พลเมือง การแข่งขันทางการเมือง เพื่อการสนับสนุนการเมืองอย่างสม่ำเสมอและการเลือกตั้งเสรี และความรับผิดชอบของรัฐสภาต่อการเป็นผู้แทนของประชาชน และประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

โดยตรง นอกจากนี้ ผู้แต่งยังชี้ให้เห็นถึงความต้องการทางการเมืองที่เพิ่มขึ้นในหมู่ประชาชนทั้งหลาย นำไปสู่การแจกจ่ายและการเป็นรัฐสวัสดิการต่อความรับผิดชอบสำหรับเด็ก ผู้ใหญ่ คนป่วย คนพิการ คนว่างงานและความยากจน อย่างไรก็ตาม ระบบประชาธิปไตยไม่ได้มีตราหรือการพัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับสวัสดิการในระดับหรือมาตรฐานเดียวกัน

บทที่ 3 การเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตย (Democratic change and persistence)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงการทำให้เป็นประชาธิปไตยไม่ใช่สิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในอดีต และความก้าวหน้าของระบอบประชาธิปไตยก็ไม่สามารถนำมาใช้ได้กับทุก ๆ กรณี บางประเทศที่มีได้ใช้รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยก็สามารถปกครองประเทศให้เจริญเติบโตได้ ในขณะที่บางประเทศที่ใช้รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย อาจประสบความสำเร็จในการปกครองประเทศ ตรงกันข้าม บางประเทศกลับล้มเหลว และกลับไปสู่การปกครองระบอบเผด็จการและการปกครองระบอบอิตาลีในที่สุด ซึ่งการทำความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย จำเป็นต้องมีการพิจารณาถึงสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบคอบ โดยอาจเปรียบเทียบความสำเร็จหรือล้มเหลวของประเทศต่าง ๆ ประกอบกันด้วย นอกจากนี้ บางทฤษฎีถือว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นสิ่งต่อเนื่องและสามารถกำหนดค่าคะแนนของแต่ละประเทศได้ ส่วนทฤษฎีอื่น ๆ ชี้ให้เห็นถึงการแบ่งแยกอย่างแหลมคม ระหว่างระบอบประชาธิปไตยรวม หรือระบอบประชาธิปไตยที่ถูกสถาปนาขึ้น หรือระบอบประชาธิปไตยที่ฝังตัวอยู่ การแบ่งแยกนี้อยู่ในขั้นตอนที่แตกต่างกันทั้งการพัฒนาประชาธิปไตย จุดอ่อนของประชาธิปไตย ข้อจำกัดของประชาธิปไตย หรือจุดบกพร่องบางส่วนของประชาธิปไตยที่อาจส่งผลให้ประชาธิปไตยยังไม่สมบูรณ์ ทำให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยยังไม่เป็นไปตามหลักการและแนวความคิดประชาธิปไตยโดยพื้นฐาน แม้จะมีลักษณะสำคัญบางประการของระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ตาม และทฤษฎีเกี่ยวกับการทำให้เป็นประชาธิปไตยที่เหลือ ต้องเน้นให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมทางการเมือง และทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชน ตลอดจนให้ความสำคัญต่อสถาบันและโครงสร้างทางการเมือง อันจะส่งเสริมวิถีคิดและพฤติกรรมทางการเมืองให้แก่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย

ส่วนที่ 2 การเมือง: โครงสร้างและสถาบัน (Part II. The Polity: Structures and Institutions)
โดยในส่วนนี้ มีการแบ่งบทเป็น 5 บท คือ

บทที่ 4 รัฐธรรมนูญ (Constitutions)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงรัฐธรรมนูญเป็นชุดประมวลกฎหมายที่มั่นคงถาวร (entrenched law) และเป็นกฎหมายพื้นฐาน (fundamental law) (กฎหมายที่กำหนดขั้นตอนที่จะต้องปฏิบัติตามในการออก/ตรากฎหมายอื่น ๆ) ที่จัดสรรอำนาจระหว่างองค์กร/หน่วยงานหลักและสถาบันทางการเมืองของรัฐ ซึ่งรัฐธรรมนูญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยกำหนดหลักนิติธรรม/นิติรัฐ และจำกัดการใช้อำนาจปกครอง/อำนาจรัฐบาล ซึ่งการปกครอง/รัฐบาลต้องมีการรับผิดชอบต่อความรับผิดชอบต่อเจตจำนงของพลเมือง ขณะที่ การปกครองระบอบประชาธิปไตยจะทรงประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การแบ่งแยกอำนาจระหว่างองค์กร/หน่วยงานรัฐต่าง ๆ เพื่อให้แต่ละองค์กร/หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจแตกต่างกันมีอำนาจและหน้าที่ในการตรวจสอบอีกฝ่ายหนึ่ง และมี

อำนาจที่สมดุลกันในการคานอำนาจอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีอำนาจมากเกินไป และการปกครองระบอบประชาธิปไตยส่วนใหญ่ จะแบ่งแยกอำนาจออกเป็น 3 อำนาจอธิปไตย คือ องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติ และองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายตุลาการ ซึ่งแต่ละอำนาจอธิปไตย จะตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยทั้งหมดจะดำเนินการตามหลักการดังกล่าวไม่มากก็น้อย ขณะที่การปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบประธานาธิบดี และการปกครองระบอบประชาธิปไตยระบบรัฐสภา หรือการมีสภานิติบัญญัติแบบสภาเดียวหรือสภาคู่ หรือการมีระบบศาลทั่วไป และศาลรัฐธรรมนูญพิเศษ หรือรูปแบบการปกครองแบบรัฐรวม หรือรัฐเดี่ยว จะมีรูปแบบในการดำเนินการที่แตกต่างกัน

บทที่ 5 ระบบการปกครองแบบประธานาธิบดี และระบบการปกครองแบบรัฐสภา (Presidential and Parliamentary government)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายว่า แม้จะมีการจัดประเภทรัฐธรรมนูญเอาไว้หลากหลายประเภท แต่รัฐประชาธิปไตยต่างก็ใช้การปกครองระบอบประชาธิปไตยในสามระบบ กล่าวคือ หนึ่ง การปกครองระบบประธานาธิบดี การปกครองระบบรัฐสภา และการปกครองระบบกึ่งประธานาธิบดี ซึ่งในระบบประธานาธิบดี ตำแหน่งประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง และมีวาระการดำรงตำแหน่งที่แน่นอน ส่วนในระบบรัฐสภา องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร (นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี) ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรง แต่มาจากการพรรคการเมืองที่ได้รับเสียงส่วนใหญ่ หรือพรรคการเมืองร่วมที่มีเสียงส่วนใหญ่ในรัฐสภา องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหารยังคงดำรงตำแหน่งต่อไปตราบเท่าที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐสภา องค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหารจึงไม่มีวาระการดำรงตำแหน่งที่แน่นอน และในระบบกึ่งประธานาธิบดีกึ่งนายกรัฐมนตรี เป็นระบบที่ผสมผสานระหว่างระบบประธานาธิบดีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง และระบบรัฐสภา นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะรัฐมนตรีจากรัฐสภา ประเทศที่ใช้ระบบกึ่งประธานาธิบดีนี้ มีเพียงไม่กี่ประเทศ ซึ่งประเทศต้นแบบคือประเทศฝรั่งเศส

บทที่ 6 การปกครอง/รัฐบาลหลายระดับ: การปกครอง/รัฐบาลระหว่างประเทศ รัฐบาลแห่งชาติ และรัฐบาลอนุชาต (Multi-level government: international, national and sub-national)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงรัฐบาล/การปกครองและการเมืองของโลกสมัยใหม่ ประกอบด้วยสี่ส่วนหลัก (รัฐบาล/การปกครองในระดับที่ต่ำกว่าจะซ้อนอยู่ในระดับรัฐบาล/การปกครองที่สูงกว่า ได้แก่ รัฐบาลท้องถิ่นซ้อนอยู่ในรัฐบาลกลาง (middle government) รัฐบาลกึ่งส่วนกลาง (meso-government) หรือซ้อนอยู่ภายใต้รัฐรวม และรัฐเดี่ยว และซ้อนอยู่ภายใต้ระบบของรัฐบาลระหว่างประเทศ และรัฐบาลเหนือรัฐ ซึ่งผู้แต่งยังอธิบายลักษณะการกระจายอำนาจการปกครองของทั้งระบบรัฐรวมจะมีการกระจายอำนาจการปกครองมากกว่ารัฐเดี่ยว ตลอดจนระบบรัฐรวมจะเหมาะสมกับประเทศใหญ่ ๆ ที่มีชนกลุ่มน้อยกระจุกตัวตามอาณาเขตต่าง ๆ) และรัฐเดี่ยวจะเหมาะสมกับประเทศเล็ก ๆ ที่มีความใกล้ชิดระหว่างสถานการณ์ทางสังคมและภูมิศาสตร์และรูปแบบของรัฐบาล นอกจากนี้ รัฐบาลท้องถิ่นในทุกประเทศ (รัฐรวมหรือรัฐเดี่ยว) ยังต้องเผชิญกับสภาวะกลืนไม่เข้าคลายไม่ออกที่ยากจะแก้ไขปัญหายู่สองประการ กล่าวคือ

ประการแรก ความขัดแย้งที่มักเกิดขึ้นระหว่างระดับต่าง ๆ ของระบอบประชาธิปไตยรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง

ประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับการอ้างประชาธิปไตยที่ขัดแย้งกัน จะมีวิธีการสร้างความปรองดองกันได้อย่างไร และการปรองดองดังกล่าวจะมีประสิทธิผลอย่างไร

บทที่ 7 การจัดทำนโยบายและการบัญญัติกฎหมาย: องค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร และ องค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติ (Policy making and legislating: executives and legislatures)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงในทางทฤษฎีว่าด้วยประชาธิปไตย องค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร และ องค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติควรแยกจากกัน และแต่ละองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยทั้งสอง ควรรักษา ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน ส่วนในทางปฏิบัติ องค์กรใช้อำนาจอธิปไตยทั้งสอง ต่างผสมผสาน และรวมอำนาจกันมากกว่าจะแบ่งแยกอำนาจระหว่างกัน ขณะที่เมื่อโต้แย้งกันว่า องค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหารได้เพิ่มอำนาจและบทบาทให้แก่ตนเองในช่วงเวลาที่ผ่าน เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และแรงกดดันทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่หลากหลายหรือไม่ อย่างไร

นอกจากนี้ ยังอธิบายถึงองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติ ยังคงมีบทบาทสำคัญในรัฐ และการเป็นตัวแทนความคิดเห็นของประชาชน ช่วยให้ระบบการเมืองตรวจสอบ “ค่าใช้จ่ายหรือการใช้จ่ายงบประมาณ” (กฎหมายงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการใช้จ่ายภาครัฐอื่น ๆ) ที่เสนอโดยองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร รวมถึงคอยตรวจสอบและถ่วงดุลองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร และระบบราชการของรัฐ รวมถึงองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติ พยายามปรับปรุงประสิทธิภาพ และอำนาจและหน้าที่ในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาระบบสมาชิกองค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายนิติบัญญัติ เพื่อที่จะช่วยให้สมาชิก สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแลการดำเนินงานขององค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร และระบบราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 8 การนำไปสู่การปฏิบัติ: ระบบราชการ (Implementation: the public bureaucracy)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงการกำหนดนโยบายเป็นอำนาจและหน้าที่ของ “รัฐบาล” ในฐานะผู้บริหารสูงสุดขององค์กรใช้อำนาจอธิปไตยฝ่ายบริหาร และผู้บริหารสูงสุดของกระทรวงต่าง ๆ ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ประจำเป็นหน้าที่ของข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่รัฐประจำ ซึ่งมาจากการแต่งตั้ง (ซึ่งคำว่า “ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐ” ในภาษาอังกฤษมีใช้อยู่หลายคำ เช่น “ข้าราชการพลเรือน” (civil servants) ข้าราชการการเมืองหรือข้าราชการพลเรือน (public servants) และข้าราชการประจำ (permanent officials) เป็นต้น ซึ่งข้าราชการประจำหรือเจ้าหน้าที่รัฐประจำมีหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติหน้าที่ ภายใต้แนวนโยบายของรัฐบาล

นอกจากนี้ ความแตกต่างระหว่างหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และการปฏิบัติหน้าที่ประจำ ยังไม่สามารถแบ่งแยกกันอย่างชัดเจนหรือยังมีการแบ่งแยกที่คลุมเครือ ซึ่งหน้าที่ทั้งสองดังกล่าว ยังมีลักษณะทับซ้อนกันอย่างมาก ทำให้บทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ก่อให้เกิดความสับสนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การที่ข้าราชการ

ประจำระดับสูงและเจ้าหน้าที่รัฐประจำระดับสูงปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับรัฐบาล และทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านนโยบายของรัฐบาล และข้าราชการประจำและเจ้าหน้าที่รัฐประจำ สามารถมีอำนาจเหนือทางการเมือง (ฝ่ายรัฐบาล) ได้ โดยอาศัยความสามารถ คุณสมบัติ และประสบการณ์ที่เหนือกว่าของตน ระบบราชการของรัฐ ยังขึ้นชื่อเรื่องความลับ และการแยกส่วนของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งทำให้นักการเมืองควบคุมได้ยาก

ส่วนที่ 3 พลเมือง ขนชั้นนำ และการไกล่เกลี่ยผลประโยชน์ (Part III. Citizens, Elites and Interest Mediation) โดยในส่วนนี้ มีการแบ่งบทเป็น 5 บท คือ

บทที่ 9 ทศนคติทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมือง (Political attitudes and behavior)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงทัศนคติทางการเมือง และค่านิยมทางการเมืองเกิดขึ้นจากผลประโยชน์ในวัตถุ และผลประโยชน์ในอุดมคติที่แต่ละบุคคลได้มาจากความรู้สึก ประสบการณ์ และสนองต่อความต้องการของตนเอง ดังนั้น ทัศนคติและค่านิยมโดยทั่วไป จึงมีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ทางชนชั้น ชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และดินแดน ในการอธิบายอีกด้านหนึ่งก็คือ ทัศนคติและค่านิยมมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของปัจเจกบุคคลและกลุ่มสังคมต่าง ๆ ซึ่งทฤษฎีต่าง ๆ ได้มีการอธิบายลักษณะทัศนคติ และค่านิยมที่แตกต่างกัน

ประการที่สาม แนวความคิด “วัฒนธรรมทางการเมือง” (political culture) มักถูกอ้างถึงทั้งใน ความสำคัญในเชิงประจักษ์ และในเชิงทฤษฎี แต่แนวความคิดวัฒนธรรมทางการเมืองกลับถูกนักวิชาการอีกฝ่าย หนึ่ง วิพากษ์วิจารณ์ว่า เป็นตัวแปรที่คลุมเครือ และเป็นตัวแปรที่มีการอธิบายรายละเอียดอย่างน่าผิดหวัง รวมถึงผู้ แต่งชวนให้คิดถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่างการเสริมกำลัง (reinforcing) ทางการเมือง และการตัดขวางความ แตกแยกทางการเมือง ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางการเมือง และความรุนแรงทางการเมืองตามมา ซึ่ง ในขณะที่กลุ่มบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง จะมีพฤติกรรมทางการเมืองในรูปแบบเฉพาะหรือเป็นรูปแบบพิเศษตามแต่ บริบทของกลุ่ม ยกเว้น นักเคลื่อนไหวทางการเมืองหรือนักกิจกรรมทางการเมือง (political activists) ที่สมาชิกใน กลุ่มต่างมีอุดมการณ์ และความต้องการที่คล้ายคลึงกัน แต่กลุ่มเหล่านี้ อาจเป็นส่วนน้อยของสังคม ขณะที่กลุ่ม บุคคลส่วนใหญ่ อาจมีปัญหาและความต้องการที่ไม่สอดคล้อง และครอบคลุมต่อกิจกรรมทางการเมืองที่กำลังดำเนิน อยู่ทั้งหมด หรือกิจกรรมทางการเมืองที่กำลังดำเนินอยู่ทั้งหมด อาจไม่สามารถสอดคล้อง และครอบคลุมต่อปัญหา และความต้องการของกลุ่มบุคคลได้ทั้งหมดเช่นกัน แต่ทั้งปัญหาและความต้องการ และกิจกรรมทางการเมือง อาจ หลอมรวมเข้าด้วยกันในรูปแบบเฉพาะของกลุ่มได้ และสุดท้าย ผู้แต่งได้อธิบายถึงความเข้าใจผิดอย่างมหันต์ที่ว่าผู้ มีสิทธิเลือกตั้ง สามารถถูกชักจูงทางการเมืองได้ ตรงกันข้าม ผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่ มีความคิดและความเชื่อเป็น ของตนเอง

บทที่ 10 กลุ่มกดดัน และการเคลื่อนไหวทางสังคม (Pressure groups and social movements)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงความสำคัญของเครือข่ายที่เข้มข้นขององค์กร/สมาคมอาสาสมัคร (voluntary organization and association) ในฐานะพื้นฐานทางสังคมของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบพหุนิยม

กลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนและรัฐบาล โดยการรวบรวมและจัดการผลประโยชน์ทางการเมืองอย่างชัดเจน ขณะที่กลุ่มที่ไม่เคลื่อนไหวทางการเมืองช่วยในการบูรณาการ และสร้างความมั่นคงให้แก่สังคม โดยยินยอม/เห็นพ้องให้รัฐบาลประชาธิปไตยดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ แม้ว่าจะมีกลุ่มทางสังคมที่เคลื่อนไหวหลากหลาย อันองค์ประกอบสำคัญสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แต่การมีกลุ่มเคลื่อนไหวที่เข้มแข็งจนเกินไป ก็อาจเป็นภัยคุกคามต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยได้ หากกลุ่มเหล่านั้น สามารถ “เข้ายึด” พื้นที่นโยบายสาธารณะ และการตัดสินใจสาธารณะที่เอื้อผลประโยชน์ต่อส่วนตัว แรงกดดันจากกลุ่มที่เข้มแข็งจากทุกด้าน อาจทำให้เกิดความตื่นตัวของพหุนิยม (hyper-pluralism) และรัฐบาลที่มีภารกิจที่มากเกินไป

บทที่ 11 สื่อสารมวลชน (Mass media)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงความสามารถของผู้สื่อข่าว/นักข่าวในการนำเสนอเรื่องราวที่ครบถ้วนและถูกต้องของข่าว และความคิดเห็นที่หลากหลายเกี่ยวกับข่าวเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น ผู้สื่อข่าว/นักข่าว จึงควรเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐบาล และไม่ถูกรวบงำ โดยกลุ่มผลประโยชน์ทางสังคม และเศรษฐกิจใด ๆ ขณะที่วิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ในยุคที่คลื่นความถี่ขาดแคลน มักดำเนินการตามรูปแบบบริการสาธารณะ สิ่งนี้เกี่ยวข้องกับทั้งการควบคุมตลาดและการควบคุมเนื้อหา ขณะที่ปัจจุบันเทคโนโลยีการออกอากาศได้เปลี่ยนแปลงวิทยุและโทรทัศน์อย่างมาก โดยทำให้ช่องวิทยุและทีวีหลายช่องสามารถดำเนินการได้ ด้วยเหตุนี้ ระบบวิทยุและโทรทัศน์ระดับชาติจำนวนมาก จึงถูกยกเลิกการควบคุมทั้งตลาดและเนื้อหา รัฐได้ผ่อนคลายนโยบายวิทยุและโทรทัศน์โดยให้เอกชนเช่าสัญญา หรือให้สัมปทานแก่เอกชน หรือแปรรูปเชิงธุรกิจในระดับที่มากขึ้น และโดยปกติ สื่อสิ่งพิมพ์มักไม่อยู่ภายใต้การควบคุมเนื้อหาหรือตลาด เนื่องจากสื่อสิ่งพิมพ์ถูกสันนิษฐานว่าเป็นตลาดที่มีการแข่งขันสูง ตลอดจน ปัจจุบันการดำเนินการของสื่อมวลชน รวมถึงประชาชนทั่วไปผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์/สังคมออนไลน์ สามารถดำเนินการทางการเมืองและส่งผลกระทบต่อการเมืองอย่างมากอีกด้วย

นอกจากนี้ ข้อโต้แย้งที่ว่าสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์/สื่อสังคมออนไลน์จะมีอิทธิพลทางการเมืองหรือไม่ ปัจจุบันเป็นข้อสรุปแล้วว่า สื่อมวลชนและสื่อสังคมออนไลน์มีอิทธิพลทางการเมืองอย่างมาก รวมถึงการรณรงค์ทางการเมืองก็สามารถดำเนินการได้ดีอีกด้วย

บทที่ 12 ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งและการเลือกตั้ง (Voters and elections)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงการเลือกตั้งตามการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องมีเงื่อนไขเบื้องต้นจำนวนมาก โดยการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยทางสังคม (การเป็นสมาชิกกลุ่ม) เศรษฐกิจ (ชนชั้นและความไม่เท่าเทียมกัน) และปัจจัยทางการเมือง (การดึงดูดใจและนโยบายของพรรคการเมือง) ความไม่เท่าเทียมกันตามชนชั้น สถานะ และวรรณะมักจะเกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา การศึกษา และภูมิภาค และบางครั้งก็ขึ้นอยู่กับอายุ และเพศด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ แม้ว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมืองจะมีบทบาทสำคัญ แต่พฤติกรรมลงคะแนนเสียงยังขึ้นอยู่กับพิจารณาเชิงกฎเกณฑ์สังคมและอุดมการณ์ทางการเมืองด้วย

บทที่ 13 ระบบพรรคการเมือง (Party government)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงประเภทของพรรคการเมืองต่าง ๆ การจัดตั้งรัฐบาลโดยพรรคการเมือง และการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยแบ่งออกเป็นสามระยะหลัก ได้แก่ การประชุมของสมาชิกหรือกลุ่มผู้นำของพรรคการเมืองที่มีอิทธิพลในการกำหนดทิศทางของพรรค หรือวางแผนทางการเมือง (Caucus) พรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยมวลชนหรือพรรคการเมืองของมวลชน (Mass party) และพรรคการเมืองแบบเหมารวม กินรวบ หรือจับหมด (Catch-all parties or Big tent) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการจัดตั้งพรรคการเมืองนำไปสู่วิธีการใหม่ เช่น พรรคการเมืองที่ก่อตั้งโดยสื่อ (media party) หรือพรรคการเมืองที่ถูกจัดตั้งขึ้นภายใต้การสนับสนุนจากรัฐ (cartel party) หรือพรรคการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งผู้ที่มีทักษะทางการเมือง (electoral-professional parties) ที่มีผู้นำที่เข้มแข็งและมีสมาชิกเพียงไม่กี่คน

ส่วนที่ 4 นโยบายและการปฏิบัติการ (Part IV. Policies and Performance) โดยในส่วนนี้ มีการแบ่งบทเป็น 4 บท คือ

บทที่ 14 อุดมการณ์ทางการเมือง: อุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษนิยม เสรีนิยม ระบบประชาธิปไตยแบบคริสเตียน และระบอบประชาธิปไตยแบบสังคมนิยม (Political ideologies: conservatism, liberalism, Christian democracy and socialism)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงคำว่า “อุดมการณ์” หมายถึง ชุดระบบคิดที่มีความหมาย และเป็นชุดระบบคิดที่ผสมผสานสถานะหรือการดำรงอยู่ในสังคมเชิงประจักษ์กับสถานะเชิงบรรทัดฐานของสังคม อันเกี่ยวกับการเมืองกับการกำหนดการสำหรับการกระทำทางการเมือง ขณะเดียวกันก็อธิบายถึงประเภทอุดมการณ์ประชาธิปไตยในสี่รูปแบบหลัก คือ อนุรักษนิยม เสรีนิยม ประชาธิปไตยคริสเตียน และสังคมนิยม/สังคมนิยมประชาธิปไตย และอีกสามอุดมการณ์ย่อย คือ ชาตินิยม แนวความคิดสีเขียว และประชานิยม กล่าวคือ

ประการแรก อนุรักษนิยมมีฐานความเชื่อหลักที่ว่า สังคมเป็นอินทรีย์ โดยมีการพัฒนาตัวเองอย่างช้า ๆ และไม่ควรปฏิรูปอย่างรวดเร็ว การมีรัฐที่เข้มแข็งก็เพื่อยับยั้งหรือหยุดความล้มเหลวตามธรรมชาติของมนุษย์ โดยการกำหนดและรักษารักษาระเบียบสังคมและลำดับชั้นทางสังคม ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ การมีประชาธิปไตยแบบตัวแทน และตลาดเป็นวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อที่จะเข้าถึงผลประโยชน์เศรษฐกิจสาธารณะ

ประการที่สอง ลัทธิเสรีนิยมคลาสสิกมีฐานความเชื่อหลักที่ว่า สิทธิส่วนบุคคลและเสรีภาพส่วนบุคคล สามารถเพิ่มขึ้นมากที่สุด โดยการจำกัดอำนาจของรัฐเท่านั้น ส่วนลัทธิเสรีนิยมใหม่ยึดหลักความหมายเชิงลบของเสรีภาพและการให้เหตุผลในการจำกัดการแทรกแซงของรัฐ แต่สังคมนิยม (social liberal) ให้เหตุผลการแทรกแซงของรัฐก็เพื่อทำให้เสรีภาพในเชิงบวกมั่นคง

ประการที่สาม คริสเตียนประชาธิปไตย (christian democracy) (ประชาธิปไตยสำหรับชาวคริสเตียนในระบบการเมือง) คือ การรวมเอาความคิดของคาทอลิกเข้ากับอุดมการณ์ที่ใช้ได้จริงที่เน้นชุมชน ครอบครัว และคริสตจักร การพัฒนาของอำนาจ เพื่อนำผลประโยชน์ที่แตกต่างกันในสังคมมารวมกัน บรรลุการรวมตัวทาง

สังคมและการปรองดอง และบริการของรัฐ เพื่อปกป้องคนอ่อนแอและคนยากจน และเพื่อป้องกันความล้มเหลวสถาบันเอกชนที่สำคัญ

ประการที่สี่ สังคมนิยมและสังคมประชาธิปไตย (socialism and social democracy) คือ การมองโลกในแง่ดีของธรรมชาติมนุษย์ เช่น รูปแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม กฎหมายและการได้มาซึ่งอำนาจของรัฐสภา โดยสันติผ่านการเลือกตั้งที่ ระบบเศรษฐกิจแบบผสมจากทั้งอำนาจของรัฐในการควบคุมหรือกำหนดองค์ประกอบหลักของเศรษฐกิจ ตลอดจนมาตรฐานขั้นต่ำในการรับประกันการครองชีพสำหรับทุกคน และความเท่าเทียมกันในโอกาสของทุกคน เป็นต้น

บทที่ 15 การตัดสินใจ (Decision making)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงรัฐบาลพยายามจัดการกับปัญหา ผลประโยชน์ และข้อเรียกร้องมากมาย โดยรัฐบาลได้พัฒนา กำหนด/แก้ไข/พัฒนานโยบายสาธารณะ ซึ่งนโยบายสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมที่มีระยะเวลาในการดำเนินงานที่ยาวนาน โดยเป็นการตัดสินใจและดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐบาลในความพยายามที่จะแก้ไขปัญหา ผลประโยชน์ และข้อเรียกร้องต่าง ๆ ข้างต้น ในขณะเดียวกัน ผู้แต่งได้เน้นย้ำถึง คำว่า “การไม่ตัดสินใจ” (non-decision making) เป็นเพียงรูปแบบหนึ่งของ “การตัดสินใจ” ด้วย ซึ่งการไม่ตัดสินใจเป็นสิ่งที่ชื่นชอบของนักการเมืองที่ไม่ต้องการเผชิญกับปัญหาใด ๆ การไม่ตัดสินใจ อาจมีความสำคัญทางการเมือง แต่ในทางวิชาการยากต่อการทำการศึกษาวิจัยในเชิงประจักษ์ได้

นอกจากนี้ การกำหนดนโยบายเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งและเป็นวัฏจักร ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์ทบทวนขั้นตอน กล่าวคือ หนึ่ง การกำหนดวาระเชิงนโยบาย (agenda setting) สอง การตัดสินใจเลือก (decision making) สาม การเลือกวิธีการ (choice of means) สี่ การนำไปสู่การปฏิบัติ (implementation) ห้า ผลผลิตและผลลัพธ์ (outputs and outcomes) และหก การประเมินผลและข้อเสนอแนะ (evaluation and feedback) ซึ่งขั้นตอนสุดท้ายนำกลับไปสู่การกำหนดวาระเชิงนโยบายใหม่ต่อไปเรื่อย ๆ และการกำหนดนโยบายยังเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง เนื่องจากหลายนโยบายอาจไม่ประสบความสำเร็จ หรือมีผลที่ได้โดยไม่คาดคิด ซึ่งนโยบายที่ไม่ประสบความสำเร็จ แต่หากผู้มีอำนาจเห็นว่ายังคงเป็นประโยชน์ อาจมีการปรับปรุงนโยบาย โดยเป็นการกำหนดนโยบายในครั้งใหม่ต่อไป

บทที่ 16 การใช้จ่ายสาธารณะและนโยบายสาธารณะ (Public spending and public policies)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายถึงเป้าหมายและวิธีการปกครอง/รัฐบาล งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล การจัดทำรัฐสวัสดิการและการจัดสรร/กระจายทรัพยากรไปสู่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคม โดยได้ตั้งข้อสังเกตว่า รัฐสามารถหรือได้จัดสรรทรัพยากรอย่างเท่าเทียมและเสมอภาคหรือไม่ ผลกระทบการถ่ายโอนทางสังคมและระบบภาษีอากร ตลอดจนแนวโน้มการใช้จ่ายทางสังคม

นอกจากนี้ ยังมีการอภิปรายทฤษฎีว่าด้วยรัฐสวัสดิการ เช่น แนวการมุ่งเน้นเชิงความขัดแย้ง แนวทางการอธิบายเชิงหน้าที่นิยม แนวเชิงสถาบัน และแนวการพึ่งพาระหว่างประเทศ

บทที่ 17 อนาคตของรัฐประชาธิปไตย (future of the democratic state)

ผู้แต่งมุ่งเน้นอธิบายว่ารัฐไม่ได้ “ค่อย ๆ หมดไป” ซึ่งขัดตกลงเกี่ยวกับรัฐก็ยังคงมีการแพร่กระจายไปอย่างกว้างขวาง และการสร้างรัฐใหม่ ๆ ขึ้นมาอยู่เรื่อย ๆ เช่น การรวมตัวของหลาย ๆ ประเทศ เพื่อรวบรวมอำนาจต่อรองกับประเทศมหาอำนาจ อาทิ สหภาพยุโรป ประชาคมอาเซียน หรือแม้กระทั่งกลุ่มประเทศที่มีทรัพยากร เป็นต้น

นอกจากนี้ การพัฒนา เช่น ความเข้มข้นของอำนาจทางการเมือง การเพิ่มขึ้นขององค์กรพัฒนาเอกชน อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางความขัดแย้ง และการเติบโตขององค์กรระหว่างประเทศล้วนตั้งข้อสงสัย/คำถามเกี่ยวกับอำนาจของรัฐว่าเป็นอำนาจทางการเมืองเพียงสิ่งเดียวหรือไม่ อย่างไร แต่อย่างไรก็ตาม รัฐจำเป็นต้องมีอยู่ เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยทั้งภาพรวมและปัจเจกบุคคล อำนาวยุติธรรม และกระจายและสร้างระบบสวัสดิการให้แก่ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมโดยรวม และตอนท้ายในบทที่นี้ก็คือ ประชาธิปไตยไม่คงที่หรือหยุดนิ่งอยู่กับที่ แต่มีการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลง และพยายามพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปกครอง/รัฐบาลมีความรับผิดชอบและตอบสนองต่อความต้องการของสาธารณะอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การปฏิรูปและการพัฒนาระบบประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องปกติอย่างมากของการปกครอง/รัฐบาลระบอบประชาธิปไตย

2. บทสรุป

หนังสือเล่มนี้ ได้รวบรวมและคัดแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วน ๆ ก็จริง แต่ภายในหนังสือมีการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระสำคัญต่าง ๆ ภายในแต่ละบทอย่างต่อเนื่องและครบถ้วน จนนำไปสู่การวิเคราะห์และสังเคราะห์ ออกเป็นมาคำอธิบายและการอภิปรายในมุมมองเชิงเปรียบเทียบในทุก ๆ มิติ ทำให้เห็นภาพรวมเชิงรูปแบบของการเมืองเชิงเปรียบเทียบได้อย่างไม่ยากนัก โดยผู้แต่งได้แบ่งภาคในหนังสือออกเป็นห้าภาค สิบเจ็ดบท ซึ่งโครงสร้างในแต่ละบทจะประกอบด้วย ชื่อบท หัวข้อทั่วไป (ผลการวิจัย ข้อมูลเชิงประจักษ์ ข้อถกเถียง) หัวข้อทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนหัวข้อเราได้เรียนรู้อะไรในบทเรียนนี้ และหัวข้อบทเรียนการเปรียบเทียบ

ถึงแม้จะไม่ใช่วรรณกรรมเล่มแรก ๆ ที่เขียนเรื่องเกี่ยวกับ “การเมืองเชิงเปรียบเทียบ” แต่การออกแบบและการกำหนดเนื้อหาสาระในภาคต่าง ๆ และหัวข้อภายในหนังสือ ตลอดจนการอธิบาย และการอภิปรายข้อถกเถียงต่าง ๆ ทำให้หนังสือเล่มนี้ จึงเป็นหนังสือเล่มแรก ๆ ที่สามารถฉายภาพและเปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่าง และข้อถกเถียงต่าง ๆ อันเป็นสาระสำคัญในหนังสือได้อย่างเข้าใจง่าย แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหนังสือเล่มนี้เป็นประเด็นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการเมือง ส่งผลให้เนื้อหาสาระในหนังสือ จึงไม่สามารถลงรายละเอียดในการอธิบาย และข้อถกเถียงในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ได้มากนัก ซึ่งจะเป็นข้อด้อยของหนังสือเล่มนี้ รวมถึงหนังสือ/ตำราเล่มอื่น ๆ ที่เขียนเรื่องเชิง “เปรียบเทียบ” ซึ่งจะตรงกันข้ามกับหนังสือ/ตำราที่เขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นการเฉพาะ โดยในหนังสือเล่มนั้น ๆ ก็จะสามารถอธิบาย และชี้ให้เห็นถึงรายละเอียดในเชิงลึกได้ แต่หนังสือที่เขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะก็มีจุดอ่อนก็คือ เนื้อหาสาระภายใน ไม่สามารถฉายภาพเปรียบเทียบกับทฤษฎีหรือข้อมูลเชิงวิชาการอื่น และข้อโต้แย้งต่าง ๆ อื่น อันอาจเป็นข้อถกเถียงที่น่าสนใจ จนนำไปสู่การศึกษาแนวใหม่ และข้อสรุปใหม่ ๆ ได้

อย่างไรก็ดี เนื้อหาสาระที่ควรเพิ่มเติมในหนังสือเล่มนี้ก็คือ “การเปรียบเทียบแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจ” ภายใต้ระบบการเมืองต่าง ๆ ว่ามีผลเกี่ยวเนื่องและสอดคล้องกันอย่างไร เช่น ระบบเศรษฐกิจภายใต้ระบบสังคมนิยม ระบบเศรษฐกิจภายใต้ระบบเสรีนิยม หรือระบบทุนนิยมโดยรัฐ หรือรัฐทุนนิยม เป็นต้น ผลกระทบการเมืองเชิงสิ่งแวดล้อม หรือผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเชิงการเมือง การบริหารจัดการในสภาวะวิกฤติ ภัยต่อความมั่นคงรูปแบบใหม่ (อาหาร สิ่งแวดล้อม สุขภาพ โรคติดต่อ ฯลฯ) ตลอดจนแนวคิด และทฤษฎีว่าด้วยการเมืองสมัยใหม่ และหลังสมัยใหม่ รวมแนวคิดหรือแนวทางการพัฒนาการเมืองเชิงสหวิทยาการที่ยั่งยืน

 Journal

of Humanities and Social Sciences

วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี

(Online)

ข้อมูลในการติดต่อ: กองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์รำไพพรรณี

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี 41 หมู่ 5 ตำบลท่าช้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000

Tel: 086-440-3109

Email: husorbrujournal@gmail.com

Website: <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/husorbrujournal/index>.